T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
YEREL YÖNETİMLER ANABİLİM DALI
KÜRESEL ŞEHİRLER VE İSTANBUL ARAŞTIRMALARI BİLİM DALI

İSTANBUL'DA SOSYAL BELEDİYECİLİK UYGULAMALARI: BEŞİKTAŞ BELEDİYESİ ÖRNEĞİ

Yüksek Lisans Tezi

ŞERAFETTİN AYDIN

İstanbul, 2018

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
YEREL YÖNETİMLER ANABİLİM DALI
KÜRESEL ŞEHİRLER VE İSTANBUL ARAŞTIRMALARI BİLİM DALI

İSTANBUL'DA SOSYAL BELEDİYECİLİK UYGULAMALARI: BEŞİKTAŞ BELEDİYESİ ÖRNEĞİ

Yüksek Lisans Tezi

ŞERAFETTİN AYDIN

Danışman: DR. ÖĞR. ÜYESİ İBRAHİM MURAT BOZKURT

İstanbul, 2018

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

TEZ ONAY BELGESİ

YEREL YÖNETİMLER Anabilim Dalı KÜRESEL ŞEHİRLER VE İSTANBUL ARAŞTIRMALARI Bilim Dalı TEZLİ YÜKSEK LİSANS öğrencisi ŞERAFETTİN AYDİN'nın İSTANBUL'DA SOSYAL BELEDİYECİLİK UYGULAMALARI: BEŞİKTAŞ BELEDİYESİ ÖRNEĞİ adlı tez çalışması, Enstitümüz Yönetim Kurulunun 31.08.2018 tarih ve 2018-25/7 sayılı kararıyla oluşturulan jüri tarafından oy birliği / ~~oy çokluğu~~ ile Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Tez Savunma Tarihi 19.10.2018

Öğretim Üyesi Adı Soyadı			**İmzası**
1	Tez Danışmanı	Dr. Öğr. Üyesi İMURAT BOZKURT	
2	Jüri Üyesi	Doç. Dr. AYNUR ATMACA CAN	
3.	Jüri Üyesi	Dr.Öğr.Üyesi SITKI SÖNMEZER	

GENEL BİLGİLER

İsim ve Soyadı	:	Şerafettin AYDIN
Ana Bilim Dalı	:	Yerel Yönetimler
Programı	:	Küresel Şehirler ve İstanbul Araştırmaları
Tez Danışmanı	:	Dr. Öğr. Üyesi İbrahim Murat BOZKURT
Tez Türü ve Tarihi	:	Yüksek Lisans- March 2018
Anahtar Kelimeler	:	Yerel Yönetimler, Sosyal Hizmet Beşiktaş

ÖZET

İSTANBUL'DA SOSYAL BELEDİYECİLİK UYGULAMALARI: BEŞİKTAŞ BELEDİYESİ ÖRNEĞİ

Yerel Yönetimler; demokrasinin var olduğu, vatandaşların seçme ve seçilme sürecine katıldığı, ihtiyaç-çözüm odaklı bakış ile kamu hizmeti oluşturan tüzel yapılardır. Halkın Devleti tanımaya, kavramaya ve yorumlamaya başladığı giriş noktasıdır bu yapılar.

Dünyadaki siyasi, ekonomik ve toplumsal gelişmeler yönetim alanında ciddi değişikliklere sebep olmuştur. Bu değişikliklere bakıldığında insan odaklı bakışın öne çıktığını görmekteyiz. Kamusal manada yereli en iyi bile yerlilerdir anlayışı ile Yerel ile merkez arasında fonksiyonel bir devir olmuştur. Bu devir ile insan ihtiyaçlarını gidermeye yönelik hizmetler üretilmeye başlanmış ve Sosyal Politika kavramı ortaya çıkmıştır.

Beş bölümden oluşan bu çalışmada; Giriş olarak tez çalışması boyunca yapılacaklara kısaca değinilmiş, İkinci bölümde Yerel Yönetimlerin kavramsal çerçevesi açıklanmış, Üçüncü bölümde sosyal politikalar ve sosyal belediyecilik nedir ve kapsamı nelerdir anlatılıp son bölümde ise alan araştırması olan Beşiktaş Belediyesinin sosyal Belediyecilik uygulamaları incelenip açıklanmıştır. Beşinci ve son bölüm tezin sonucudur.

GENERAL KNOWLEDGE

Name and Surname	:	Şerafettin AYDIN
Field	:	Local Govermants
Programme	:	Global Cities and İstanbul Research
Supervisor	:	Assist. Prof. Dr. İbrahim Murat BOZKURT
Degree Awarded and Date	:	Master - March 2018
Keywords	:	Local Goverments, Social Service, Beşiktaş

ABSTRACT

SOCIAL MUNICIPAL PRACTISES IN ISTANBUL: CASE STUDY ON BEŞIKTAŞ MUNICIPALITY

Local governments; are legal entities in which democracy exists, citizents participate in the selection process and which do public service with a need- solution focused perspective. This structure is the starting point for the people to begin to define, conceptualize and interpret the state.

Political, economic and social developments in the world have led to serious changes in management. looking at these changes, we see that the human-focused view comes to the forefront in the public sense, with the understanding that the locals know the local best, there has been a functional period between the local and the center; services have been started to be made to take care of human needs with this period and the concept of social policy has emerged.

İn this study consisting of fifth parts, as an introduction, things to do during the thesis work have been briefly mentioned. İn the second chapter, the conceptual framework of local governments has been explained. In the third chapter, what are social policies and social municipalism and what are their frameworks have been explained, and in the last part, social municipality applications of Beşiktaş municipality, which is the field research, have been examined and explained. Fifth and last chapter is the result of the thesis.

ÖNSÖZ

Yüksek lisans tezimin danışmanlığını üstlenen, olumlu yönlendirmeleri ile bu çalışmanın akademik nitelikte bir boyut kazanmasında bana destek veren sayın hocam Dr. İbrahim Murat Bozkurt'a ve Ders Dönemi boyunca kıymetli bilgilerini aktaran ve her zaman yanımda olan çok değerli Hocam Doç. Dr. Aynur Atmaca Can'a, Bu meşakkatli yolculuk boyunca her zaman yanımda olan kıymetli aileme çok teşekkür ediyorum.

İstanbul, 2018 Şerafettin AYDIN

İÇİNDEKİLER

Sayfa No.

TABLO LİSTESİ vii
ŞEKİL LİSTESİ ix
KISALTMALAR x
1. GİRİŞ 1
2. YEREL YÖNETİMLERİN KAVRAMSAL ÇERÇEVESİ 5
2.1. Yerel Yönetimler Kavramı 5
2.2. Yerel Yönetimle İlişkili Bazı Terimlerin Açıklamaları 10
2.2.1. Yerinden Yönetim-Yerelden Yönetim 10
2.2.2. Yerel Özerklik Kavramı 16
2.2.3. Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı 17
2.2.4. Yerel Yönetimlerin Özerk Olmasının Önemi 21
2.3. Yerel Yönetimlerin Gerekliliği 23
2.4. Yerel Yönetimin Tarihsel Gelişimi 24
2.4.1. Dünyadaki Gelişimi 24
2.4.2. Türkiye'de Gelişimi 24
3. SOSYAL POLİTİKALAR VE SOSYAL BELEDİYECİLİK 33
3.1. Sosyal Politika Kavramı 33
3.1.1. Sosyal Politikanın Tanımı 40
3.1.2. Sosyal Politikaya Yönelik Teorik Yaklaşımlar 42
3.2. Sosyal Politika İle İlgili Bazı Terimlerin Açıklamaları 48
3.2.1. Sosyal Hizmet Kavramı 48
3.2.2. Sosyal Yardım Kavramı 52
3.2.3. Sosyal Destek Kavramı 53
3.3. Sosyal Politikanın Ortaya Çıkışı ve Tarihsel Gelişimi 54
3.4. Sosyal Politikanın Amaçları 55
3.5. Sosyal Devletin Küçülmesi ve Sosyal Hizmet ve Yardımlarda Yerelleşme Eğilimi 55

3.6. Merkezi Sosyal Politika ve Yerel Sosyal Politika 56
3.7. Yerel Yönetimlerin Sosyal Politika Alanındaki Rolü 56
3.8. Sosyal Belediyecilik Kavramının Ortaya Çıkması ve Gelişimi.....57
3.8.1. Sosyal Belediyecilik Kavramı 57
3.8.2. Sosyal Belediyecilik Tanımı ve Konusu 57
3.8.3. Dünyada Sosyal Belediyeciliğin Gelişimi.....58
3.9. Sosyal Belediyeciliğin İşlevleri 59
3.10. Türkiye'de Sosyal Belediyecilik 59
3.10.1. Türkiye'de Sosyal Belediyeciliğin Tarihsel Gelişimi 59
3.10.2. Türkiye'de Sosyal Belediyeciliğin Yasal Çerçevesi 60
4. BEŞİKTAŞ BELEDİYESİ'NİN SOSYAL BELEDİYECİLİK UYGULAMALARI 62
4.1. Beşiktaş Belediyesi ile İlgili Genel Bilgi 62
4.1.1. Beşiktaş İlçesinin Tarihçesi.....62
4.1.2. Beşiktaş İlçesine Genel Bir Bakış ve Neden İncelenmeli 63
4.1.3. Beşiktaş'ın Nüfus Yapısı.....64
4.1.4. Beşiktaş Belediyesi 65
4.1.5. Beşiktaş Belediyesi'nin Misyonu ve Vizyonu 66
4.1.6. Beşiktaş Belediyesi Bütçesi.....67
4.1.7. Beşiktaş Belediyesi'nin Sosyal Politikası 67
4.1.8. Beşiktaş Belediyesinin Sosyal Belediyecilik Alanında Uygulamaları 68
4.1.8.1. Sağlık Hizmetleri 68
4.1.8.1.1. Poliklinik Faaliyetleri 68
4.1.8.1.2. 7/24 Acil Ambulans Hizmeti 69
4.1.8.1.3. Hasta Nakil Hizmeti 69
4.1.8.1.4. 7/24 Telefonla Tıbbi Destek Hizmeti.....70
4.1.8.1.5. Evde Sağlık Destek Hizmeti 70
4.1.8.1.6. Fizyoterapi Hizmeti.....71
4.1.8.1.7. Aile Danışmanlığı 72
4.1.8.1.8. Diyetisyen 72
4.1.8.1.9. Psikolog 72
4.1.8.1.10. Çocuk Ağız ve Diş Sağlığı Polikliniği 73
4.1.8.1.11. Halk Eczanesi.....74

4.1.8.1.12. Cenaze Hizmeti 74
4.1.8.2. Eğitime Destek Hizmetleri 75
4.1.8.2.1. Ücretsiz Sertifikalı Kurslar 75
4.1.8.2.2. Ücretsiz Yaz Okulları 75
4.1.8.2.3. Yüksek Öğrenim Öğrenci Yurtları 76
4.1.8.2.4. Eğitim Desteği 77
4.1.8.2.5. Kreş ve Gündüz Çocuk Bakımevleri 77
4.1.8.2.6. Öğrenci Çamaşırevi 78
4.1.8.3. Kültür Hizmetleri 78
4.1.8.3.1. Ustalara Saygı 78
4.1.8.3.2. Bir Belgesel, Bir Gazeteci, Çay ve Simit 79
4.1.8.3.3. Sinema Gösterimleri 79
4.1.8.3.4. Fulya Sanat Resitalleri 80
4.1.8.3.5. Kültür Turları 81
4.1.8.4. Sosyal Hizmetler 81
4.1.8.4.1. Ekonomik ve Sosyal Destek Faaliyetleri 81
4.1.8.4.2. Engelli Koordinasyon Merkezi 82
4.1.8.4.3. Dost Eller (Yapılan Eşya - Giysi vb. Yardımlar) 83
4.1.8.4.4. Esenlik Hizmetleri 83
4.1.8.4.5. Sosyal Servis 84
4.1.8.4.6. Sosyal Alarm 85
4.1.8.4.7. Yaşam Evleri 86
4.1.8.4.8. Dost Eller Taksi Hizmeti 87
4.1.8.5. Yapılan Diğer Hizmetler 87
4.1.8.5.1. Asker Maaşı 87
4.1.8.5.2. Sünnet Şöleni 88
5. SONUÇ 89
KAYNAKÇA 93

TABLO LİSTESİ

Sayfa No.

Tablo 3.1: Sosyal Harcamaların Bütçedeki Karşılıkları....44
Tablo 3.2: Bursa Büyükşehir Belediyesi – Sosyal Harcamalar....47
Tablo 3.3: Hane halklarının Son Bir Yılda Aldığı Yardımların Kaynağı (%)....49
Tablo 3.4: Dünyada Sosyal Harcamaya Bakış....52
Tablo 4.1: Beşiktaş İlçesi Nüfusu....64
Tablo 4.2: Beşiktaş Belediyesi Personel Sayısı....66
Tablo 4.3: Beşiktaş Belediyesi Personel Cinsiyet Durumu....66
Tablo 4.4: 2011-2016 Beşiktaş Belediyesi Bütçesi....67
Tablo 4.5: 2011-2016 Yılları Arası Poliklinik Hizmeti Alan Kişi İstatistikleri....68
Tablo 4.6: 2011-2016 Yılları Arası Acil Ambulans Kullanan Kişi İstatistikleri....69
Tablo 4.7: 2011-2016 Yılları Arası Hasta Nakli Kişi İstatistikleri....69
Tablo 4.8: 2011-2016 Yılları Arası Tıbbı Destek Kişi İstatistikleri....70
Tablo 4.9: 2011-2016 Yılları Arası Evde Sağlık Hizmeti Alan Kişi İstatistikleri....71
Tablo 4.10: 2015-2016 Yılı Arası Fizyoterapi Hizmeti Alan Kişi İstatistiği....71
Tablo 4.11: 2011-2016 Yılları Arası Diyetisyen Desteği Alan Kişi İstatistikleri....72
Tablo 4.12: 2011-2016 Yılları Arası Psikolog Desteği Alan Kişi İstatistikleri....73
Tablo 4.13: 2013-2016 Yılları Arası Diş Sağılığı Merkezini Kullanan Kişi İstatistikleri....73
Tablo 4.14: 2011-2016 Yılları Arası İşlem Yapılan Kişi İstatistikleri....74
Tablo 4.15: 2011-2016 Yılları Arası Kurslara Katılım İstatistikleri....75
Tablo 4.16: 2011-2016 Yılları Arası Yaz Okullarına Katılım İstatistikleri....76
Tablo 4.17: 2011-2016 Yılları Arası Yurtları Kullanan Kişi İstatistikleri....76
Tablo 4.18: 2011-2016 Yılları Arası Eğitim Desteği Alan Kişi İstatistikleri....77
Tablo 4.19: 2011-2016 Yılları Arası Kullanan Kişi İstatistikleri....78
Tablo 4.20: 2011-2015 Yılları Arası Ustalara Saygı Etkinliği İstatistikleri....79
Tablo 4.21: 2011-2016 Yılları Arası Gösterime Alanın Belgesel Film İstatistikleri....79

Tablo 4.22: 2011-2016 Yılları Arası Gösterilen Film İstatistikleri 80
Tablo 4.23: 2011-2016 Yılları Arası Düzenlenen Sanat Etkinliği İstatistikleri 80
Tablo 4.24: Yapılan Diğer Etkinlikler.....81
Tablo 4.25: 2011-2016 Yılları Arası Destek alan Kişi İstatistikleri 82
Tablo 4.26: 2011-2016 Yılları Arası Merkezi Kullanan Kişi İstatistikleri 82
Tablo 4.27: 2011-2016 Yılları Arası Yardım Yapılan Kişi İstatistikleri 83
Tablo 4.28: 2011-2016 Yılları Arası Hizmet Alan Kişi İstatistikleri.....84
Tablo 4.29: 2011-2016 Yılları Arası Servis Kullanan Kişi İstatistikleri.....84
Tablo 4.30: 2011-2016 Yılları Arası Alarm Kullanan Kişi İstatistikleri 86
Tablo 4.31: 2011-2016 Yılları Arası Kullanan Kişi İstatistikleri 86
Tablo 4.32: 2011-2016 Yılları Arası Asker Maaş Yardım İstatistikleri.....87
Tablo 4.33: 2011-2016 Yılları Arası Sünnet Şöleni İstatistikleri 88

ŞEKİL LİSTESİ

Sayfa No.

Şekil 2.1: Türk Belediye Sistemi. 7
Şekil 2.2: Türk İdari Teşkilatı. 15
Şekil 3.1: Yerel Yönetimlerde Sosyal Bütçeyi İzleme Rehberi. 45
Şekil 3.2: Sosyal Bütçenin İzlenmesi.....46

KISALTMALAR

AB	Avrupa Birliği
a.g.e.	Adı geçen eser
a.g.m.	Adı geçen makale
a.g.t.	Adı geçen tez
BM	Birleşmiş Milletler
IULA	Uluslararası Yerel Yönetimler Birliği
STK	Sivil Toplum Kuruluşu
TBMM	Türkiye Büyük Millet Meclisi

1. GİRİŞ

Mahalli idareler; belirli kriterlere göre düzenlenmiş bir alanda yaşayan bireylerin birarada olmalarından referansla, gereksinim duydukları müşterek ihtiyaçları temin etmek maksadıyla kurulan ve hizmetleri yapmak kaydı koşuluyla teşkilatlanan kamu tüzel kişiliğidir. İl özel idaresi, belediye ve köy yönetimlerinden oluşmaktadır.

Dünyada küreselleşme öncesi ve sonrası olarak bakıldığında Mahalli idarelere ilişkili bazı mefhumlar önem kazanmıştır. Küreselleşme; dünyada siyasi, ekonomik, toplumsal, kültürel vb. alanlarda makro ve mikro düzeyde politikaların ve politika uygulamalarının giderek birbirine benzemesi olarak tanımlanmaktadır. Küreselleşme öncesi, Ulus devlet düşüncesinin ön planda çıktığı, merkezi idarenin asıl söz sahibi olduğu, yerel bölgenin ve yerelde yaşayan halkın ihtiyaçlarının merkezin tasarruflarıyla uygun görülüp/görülmediği dönem olarak nitelenmektedir. Dünyada küreselleşme sonrasında pek çok şey değişmiş, küresel olanın karşısında, zaman içerisinde "yerel" olanın önemi artmıştır. Yerel bölgelerin en iyi kendi alacakları kararlar ile yönetilebileceği düşüncesi, yerel yönetimlerde radikal değişim ve dönüşümleri getirmiştir.

Yerel yönetimlerin özerkliği, onların bağımsız karar ve hareket kabiliyetleri ile hizmet verimliliklerinin arttırılması bakımından önemli görülmektedir. Öyle ki Avrupa Birliği (AB) çatısı altında bu doğrultuda "Yerel Yönetimler Özerklik Şartı" oluşturulmuş içeriği, mahalli idarelerin özerkliğinin anayasaya dayanması, yerel idarenin muhtevası, kapsamı, sınırlarının belirginliği ve himaye edilmesiyle birlikte vazifelerini ifa için gerekli idari yapılanma, kaynak temini ve uygulama şartları, yapılan faaliyetlerin denetimi gibi konuları kapsamaktadır ve bu şartın kabulü aday ülkelerden de istenmektedir. Avrupa Konseyi'nce hazırlanan ve 1 Eylül 1989'da yürürlüğe giren Şart'ı birçok ülke kabul etmiştir.

Merkezden yönetim, merkezin yönetim ve kontrol gücüdür. Yerinden ya da yerelden yönetim ise (kanun ve düzenlemelerle belirlenen ölçüde) karar ve yönetim

fonksiyonlarının yerel yönetimlerde toplanması ile yapılmaktadır. Yerel yönetimlerin özerk olmasının önemi, uygulamaları ile artmaktadır. Yerel yönetimlerde katılım konusu da (asgari düzeyde vatandaşların görüşlerinin alınması ve daha ileri düzeyde yerel yönetim kararlarında rol oynamalarıyla), demokratik yönetim sergilenmesi noktasında önemli görülmektedir. Böyle yaptığında, bir yerel yönetim o hizmetle ilgili riski de paylaştırmış olmakta verimliği artırmakta ve hizmetin başarı yolu açılmaktadır.

Yerel yönetimler alanında böylesi gelişmeler olurken, bir yandan da dünyada sosyal politikalar alanında değişiklik gözlenmiştir. Sosyal politika aracı ile toplumda gereksinim içinde olan birey ve gruplara yarar gerçekleştirilmek istenmektedir. Sosyal politika uygulayan devletlere, sosyal devlet denmektedir.

İlk ortaya çıktığında sosyal politikanın kapsamını dar olarak işçiler, hedeflerini ise bu işçilerin iş ilişkileri ve çalışma koşulları yönünden korunması oluşturmuştur. Sanayi devrimi ile birlikte toplumsal düzenin değişmesi, sınıf çatışması ile sosyal sorunun ortaya çıkması ve sosyal politikanın yokluğunun hissedilmesi, sosyal politikanın oluşumuna zemin hazırlamıştır.

Sosyal politika, sosyal adaleti temin etmek için yapılan toplum düzenlemelerini belirtmek için kullanılmaktadır. Dolayısıyla sosyal devlet ve sosyal refah birbiriyle çok ilişkili iki kavramdır. Sosyal devlet anlayışı zaman içerisinde terk edilmiş, küçülmüş, yerini sosyal hizmet ve yardımlarda yerelleşme eğilimine bırakmıştır. Yerel yönetimlerin bu alanda rolleri ile fonksiyonları arttırılmıştır. Aynı merkezden yönetim-yerinden yönetim/yerelden yönetim örneğinde olduğu gibi, merkez giderek bu rolünü yerele (yerel yönetimlere) devretmiştir.

Sosyal politika ile ilgili olan sosyal hizmet, sosyal yardım ve sosyal destek kavramları bulunmaktadır.

Sosyal hizmetler, kendilerinden kaynaklanmayan nedenlerle fakir, gariban, ruhiyat ya da bedeni manada yardıma ihtiyacı olan vatandaşlara insana uygun bir yaşam sürebilecekleri sosyal vasatı ortaya çıkarma gayesiyle yapılan hizmetler olarak adlandırılmaktadır.

Bu temelde ortaya çıkan ve gelişen sosyal belediyecilik anlayışı ile yapılan, bir beldedeki riskli kesimlerin ekonomik ve sosyal gereksinimlerinin belirlenerek giderildiği belediye uygulamaları, bir yanda o beldede yaşayanların sosyo-ekonomik sorunlarına çözüm bulunması, diğer yanda bunu yapan belediyelere sempati duyulması ve vatandaş memnuniyetini arttırmasıyla belediye imajına da olumlu katkı yapmaktadır. Sosyal belediyeciliğin tatbikinde riskli ve korumada öncelikli gruplar vardır. Uygulamada sosyal denetim ve iyileştirme, yönlendirme, ve kılavuzluk yapma, gereksinim içinde olanlara gereksindikleri sosyal hizmetler, sosyal yardımlar ve diğer sosyal desteklerin sağlanması gündeme gelmektedir. Sosyal belediyecilik, sosyal devlet düşüncesinin yerele aksetmiş biçimidir.

Sosyal belediyecilik uygulamalarına Türkiye'de de uzun zamandır şahit olunmaktadır. Türkiye'de sosyal belediyeciliğin yasal çerçevesi oluşturulmuştur. 5393 sayılı Belediye Kanunu ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu başta olmak üzere, son zamanlarda yapılan değişiklikler ile belediyelere sosyal belediyecilik uygulamaları bakımından geniş yetki ve görevler verilmiştir. Yapılan bu düzenlemeler ile sosyal belediyecilik konusunda yasal mevzuatın uygulanabilir duruma geldiği söylenebilmektedir. Ülkemizdeki belediyelerin bu kapsamda yaptıkları görevler ve uygulamaları içinde, riskli ve korumada öncelikli gruplara yönelik (hastalar, engelliler, yaşlılar, kadınlar, çocuk ve gençler vb.) yaptıkları uygulamalar öne çıkmaktadır. Bunlara işi olmayanlara ve yoksullara yönelik hizmetleri de eklemek gerekir. Sosyal belediyecilik adına başka uygulamalar da ücretsiz olarak verilen eğitim, meslek edindirme, kişisel gelişim, hobi kursları, kütüphane hizmetleri, yaz okulları, şehir içi ve şehir dışına gezi organizasyonları, psikolojik danışmanlık hizmeti, konser, festival ve benzeri etkinlikler, belediye sinemaları, belediye tiyatroları, belediyelerin kafeleri vb. çok çeşitli bulunmaktadır.

Sosyal Belediyecilik alanında adından söz ettiren bir örnek Beşiktaş Belediyesinin yapmış olduğu hizmetlerdir. Bu alanda, (1) sağlık hizmetleri, (2) eğitim hizmetleri, (3) kültür hizmetleri, (4) sosyal hizmetler ve (5) diğer hizmetler kategorilerinde hizmetler ürettiği ve bu sosyal hizmetlerden bazılarının inovatif yani

yaratıcı fikrin ürünü olduğu, karşılaştırmalı araştırmaya ihtiyaç duyulduğu görülmektedir.

İstanbul'da Sosyal Belediyecilik Uygulamaları: Beşiktaş Belediyesi Örneği" isimli bu yüksek lisans tez çalışmasına önce, konuya kısa giriş yapılan ve çalışmanın Birinci bölümünü oluşturan bir Giriş yazısının yazılmasıyla başlanmaktadır. Giriş bölümünde, tez çalışması boyunca yapılacakların bir özetine de yer verilmektedir.

İkinci bölümde, genel hatlarıyla yerel yönetimlerin kavramsal çerçevesine açıklık getirilmektedir. Yerel yönetimler kavramının ne olduğu açıklanıp tanımı yapıldıktan sonra yerel yönetimlerin gerekliliği üzerinde durulmaktadır. Bu bölüm, dünyada ve daha sonra Türkiye'de yerel yönetimlerin tarihsel gelişimi açıklanmak suretiyle bitirilmektedir.

Üçüncü bölümde, genel olarak, sosyal politikalar üzerinde durularak sosyal belediyeciliğin ne olduğu ve bu kapsamda yapılan uygulamalara örnekler verilerek açıklanmaktadır. Bu bölümde, Sosyal politikanın ortaya çıkışı ve tarihsel gelişimi açıklandıktan sonra, sosyal politikanın amaçları, yerel yönetimlerin sosyal devlet içindeki rolü, sosyal belediyecilik kavramının ortaya çıkması ve gelişimi, sosyal belediyeciliğin işlevleri, önemi gibi konular izah edilmiştir.

Dördüncü bölümde, bir alan araştırmasından oluşmaktadır. İncelenen alan olan İstanbul'un Beşiktaş ilçesinde, Belediyenin sosyal belediyecilik uygulamaları mercek altına yatırılmaktadır.

Sonuç bölümünde, tez çalışması süresince ortaya çıkan çeşitli sonuçlar bir araya getirilmekte ve bu sonuçlar ışığında genel bir değerlendirmede bulunulmaktadır. Kaynakça bölümünde de, tez çalışması için yararlanılan muhtelif kaynaklar, kitap, makale, tez ve diğer kaynaklar olarak alfabetik sırada listelenmektedir.

Tez çalışmasının amacı, böylece sosyal belediyeciliğe ve sosyal belediyecilik uygulamalarının önemine dikkatleri çekmek Beşiktaş Belediyesi'nin sosyal belediyecilik alanında, yukarıda içerik ve kapsamı açıklanan yaptığı çeşitli uygulamalar anlatılmıştır.

2. YEREL YÖNETİMLERİN KAVRAMSAL ÇERÇEVESİ

Bu bölümde yerel yönetimlerin kavramsal çerçevesi, ilgili bazı kavramlar ve tarihi gelişimi ile birlikte analiz edilmektedir.

2.1. Yerel Yönetimler Kavramı

Yerel yönetimler halka en yakın kurumlar olarak günümüz modern devletinde ehemmiyetli işlevler görmektedir. Yerel yönetimlerin önemi giderek artmaktadır.[1] Kavramı açıklama çabaları ile yerel yönetim, kendi kendini yöneten topluluk olarak özetlenebilmektedir. En genel tanımı ile, belirli bir alanda yaşayan topluluğun yerel nitelikli olarak ihtiyaçlarını görmesidir.[2] İlgili literatürde yerel yönetimler değişik yazarlar ve uluslararası belgelerde aşağıdaki şekillerde tanımlanmaktadır:

- "*...belirli bir coğrafi alanda birlikte yaşayan bireylerin birarada bulunmalarından kaynaklanan ve en çok ihtiyaç duydukları ortak hizmetleri sağlamak amacıyla kurulan ve bu hizmetleri sağlamak için örgütlenen kamu tüzel kişileri olarak tarif edilebilmektedir*."
- Başka bir tanımda "*mahalli nitelikteki ortak hizmetleri sağlamak amacıyla örgütlenen, karar organları ve büyük ölçüde yürütme organları yerel halk tarafından seçilen, yasalarda tanımlanmış görev ve yetkilere, özel gelir, bütçe ve personele sahip ve merkezi idare ile ilişkilerinde özerk olarak hareket edebilen kamu kuruluşları*" olarak tanımlanmaktadır.[3]
- Yerel Yönetimler Evrensel Bildirgesinde; "*yerel yöneticilerin kamuyla ilgili işleri kendi sorumlulukları altında ve yerel halkın çıkarları doğrultusunda düzenleme ve yönetme hakkı ve ödevi*" şeklinde ifade edilmiştir.[4]

---

1 Erbay Arıkboğa, Yerel Yönetimler, Katılım ve Mahalle Muhtarlığı, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 1998, s. 1.

2 Niyazi Çiçek ve Recep Bozlağan, "Yerel Yönetim Birliklerinde Belge Yönetimi Programı: Marmara ve Boğazları Belediyeler Birliği Örneği", **Akademik İncelemeler**, Cilt:3 Sayı:2, 2008, s. 193.

3 Ersöz, **a.g.e.**, s. 57.

4 Çiçek ve Bozlağan, **a.g.m.**, s. 193.

Tanımlarına bakıldığında, yerel yönetimler üzerinde merkezi idare ile yerel halkın talepleri etkili olmaktadır.

Yerel yönetimlerin temel görev ve yetkileri anayasada yer almakta ya da kanunla düzenlenmektedir.[5] T.C Anayasanın 127. maddesi ile yerel yönetimler, il, belediye ve köy halkının yerel ortak gereksinimlerini karşılamak üzere kurulan kamu tüzel kişileri olarak tanımlanmıştır. Yerel yönetimler, bir çatı terimdir. Altında üç tür - yer yönünden- yerinden yönetim kuruluşu vardır; (1) İl Özel idareleri, (2) Belediyeler ve (3) Köyler, olmak üzere.[6] Bunlardan İl özel idaresi, il halkının yerel ortak vasıftaki gereksinimlerini temin etmek şartıyla kurulan ve karar alma mekanizması seçmenlerin oylarıyla seçilerek oluşturulan, idari ve mali özerkliğe sahip kamu tüzel kişiliği, diye tanımlanmaktadır.[7] İl Özel idarelerinin başlıca organlarını (1) Vali, (2) İl Genel Meclisi ve (3) İl Daimi Encümeni oluşturur. Köylerin oluşturulması ve yönetimi, 442 sayılı Köy kanununa göre yapılmaktadır. Köy tüzel kişiliğinin; muhtar, köy ihtiyar heyeti ve köy derneğinden oluşmaktadır.

Yerel yönetimler altında belediyeler, belde halkının yerel manada ortak ihtiyaçlarını karşılamak şartıyla kurulan, karar organları seçimlerle göreve gelen, idari ve mali özerkliğe sahip kamu tüzel kişisi olarak tarif edilebilmektedir.[8] Belediyenin meclisi, encümeni ve bir başkanı bulunmaktadır. Türkiye'de 3030 sayılı Kanun ile büyükşehir belediyesi modeli, 1984 yılında uygulamaya konulmuştur. Bu modelin amacı, üst kademede yer alan büyükşehir belediyeleri vasıtasıyla büyükşehir hizmet alanının bütünlüğünü sağlamak ve parçalı idari yapıdan kaynaklı problemleri çözmek olmuştur.[9] Böylece büyük şehirlerde, ilgili kanun ile Büyükşehir belediyeleri oluşturulmuştur. Bunlar ilçe belediyeleri ile alt kademe belediyelerden oluşmaktadır. 2004 yılında yürürlüğe giren 5216 sayılı yeni Büyükşehir Belediyesi yasasıyla belde

---

5 Yüksel Demirkaya, "Avrupa Birliği'nin Yerel Kamu Şirketleri Stratejisi: Türkiye'de Hukuki Yapı ve İstanbul Büyükşehir Belediyesi Uygulamaları", **Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Cilt 7, Sayı 13, 2010, s. 423.

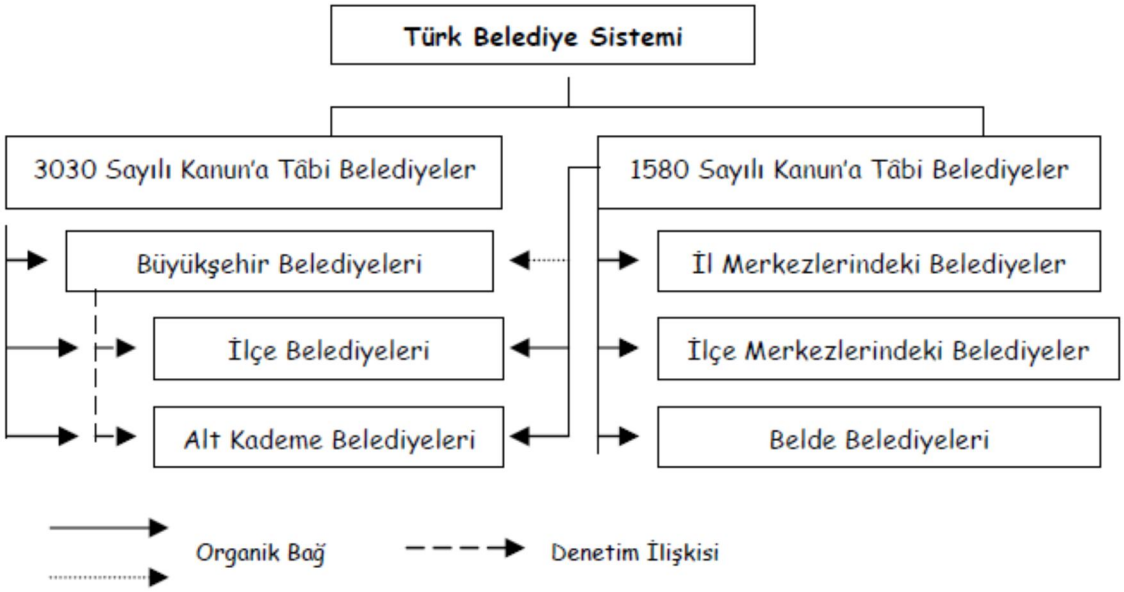
6 İpek Özkal Sayan, "Türkiye'de İdari Sistem ve Örgütlenme", http://www.kas.de/wf/doc/kas_34517-1522-12-30.pdf?130529081937, s. 1.

7 T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, Adalet -İdare Hukuku-, Ankara 2011, s. 16.

8 Abdullah Çelik, "Sosyal Belediyecilik Anlayışı: Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi Örneği", **Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, 2014, 16/1, s. 1.

9 Erbay Arıkboğa, "5393/11: Devam Eden/Edemeyen Reform", **1. Ulusal Yerel Yönetimler Sempozyumu Bildiriler Kitabı**, (Yayına Haz.: Lütfi Özcan, Fatma Yurttaş, Özer Köseoğlu ve Serdar Gülener), Sakarya Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, 23-24 Ekim 2008, Sakarya, s. 18.

belediyeleri de büyükşehir sistemine dahil edilmiştir. Aşağıda Şekil 2.1'de Türk belediye sistemi görülmektedir.

Şekil 2.1: Türk Belediye Sistemi

Kaynak: Recep Bozlağan, "Kentsel Kamu Hizmetlerinden Tatmin Düzeyi: İstinye-İstanbul Örneği", **Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,** (7), 2004, s. 127.

Kentlerde mahalleler ile bunların yönetimlerinden de söz edilmesi gerekmektedir. Mahalle ve yönetimi kentsel alanlarda en küçük toplumsal ve idaresel yapı kabul edilmektedir. Kentsel bölgede vatandaşa en yakın yönetsel yapı özelliğine sahip mahalle yönetimleri de önem kazanmaktadır. Bunların seçimle göreve gelen organları vardır, buna karşın tüzel kişilikleri ve bütçeleri yoktur. Mahalle yönetimlerinin, kendilerine çeşitli tertibatlarla verilen yetki ve görevlerini kısıtlılıklarla yerel yönetim ve mülki idare birimleriyle ast-üst ilişkisi içinde görmeye çalıştıkları ifade edilmektedir.[10] Mahalle yönetimleri, belediyelerle işbirliği ile ihtiyaç sahibi mahallelilerin tespit edilerek, onların sorunlarına çözüm bulunmasında önemli rol görebilmektedir.

[10] Hamit Palabıyık ve Şermin Atak, "Türkiye'de Mahalle Yönetimi", **Avrupa Birliği ile Bütünleşme Sürecinde Türkiye'de Yerel Yönetimler** içinde (Ed. Bekir Parlak, Hüseyin Özgür), Alfa, Ekim 2002, s. 18.

Son zamanlarda mahalli idarelerin kıymeti yükselmiş, artan önemlerine paralel görev ve mesuliyetleri de genişlemiş ve mahalli idareler farklı hizmet koşullarından faydalanmaya başlamışlardır. Bunlardan bazılarını yerel kamu şirketleri oluşturmaktadır. Özellikle belediyelerin pek çok mahalli faaliyeti, özel hukuka bağlı olarak kurdukları şirketler ile uygulamaya yöneldikleri görülmektedir. Bu şirketler, ne özel hukuk kurallarına bağlı, ne tümüyle özel şirket ne de tam manasıyla kamu kurumu durumunda, ancak yerel ortak vasıftaki kamu yararına yönelik faaliyetlerin bir kurumsal kurum aracılığıyla uygulanabildiği özel kurumsal varlıklar olarak tarif edilmektedir.[11] Çeşitlenerek artan hizmet taleplerini bu şekilde belediyeler karşılamaya çalışmaktadır. Bu şirketlere iki örnek İstanbul Büyükşehir Belediyesinden İstanbul Halk Ekmek A.Ş. ile BELTUR (Büyük İstanbul, Eğitim, Turizm ve Sağlık Yatırımları ve Tic. A.Ş.) oluşturmaktadır.[12] Organları yukarıda açıklanan yerel yönetim birimlerince, bu bağlamda Büyükşehir belediyeleri, ilçe belediyeleri ve belde belediyelerince verilen hizmetlerin nicelik ve nitelik olarak yeterli olmasıyla vatandaş memnuniyetinde rol oynamaktadır. Yerel hizmetler, direkt yerel yönetimler veya bunların gözetim ve kontrolü ile yapılan kamusal hizmetler olmaktadır.[13] Bu hizmetler ve bu kapsamda sosyal hizmetlerin de yeterliliği ile kalitesi vatandaş memnuniyetinin sağlanmasında önem arz etmektedir.

Türkiye'de İl Özel idaresi, belediye ve köyler örneğinde yapılan ve açıklanan ayrımı ve yapılanışı, başka ülkelerde değişik olabilmektedir. Ülkelerde ekonomik, sosyolojik, tarihi ve politik koşullarıyla bağlantılı oluşan farklı yerel yönetim türleri bulunmaktadır. Örneğin, Fransa'da bölge (region), il (departement), alt-il (arrondissement), ilçe (canton) ve belediye (commune) olmak üzere beş çeşit bölge yönetim türünden söz edilmektedir.[14]

Yerel yönetimler kavramına böylece açıklık getirildikten sonra, yerel yönetimlerin niteliklerine bakıldığında ise, Birleşmiş Milletler, Avrupa Konseyi ve

---

[11] Demirkaya, **a.g.m.**, s. 421.

[12] Nezih Varcan, Yerel Yönetimlerin Kavramsal Yapısı, Ünite 1, **Yerel Yönetimler** (Edit.: Canatay Hacıköylü), 1.Baskı, T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını No: 2928, Eskişehir, Ocak 2013, s. 8.

[13] Recep Bozlağan, "Kentsel Kamu Hizmetlerinden Tatmin Düzeyi: İstinye-İstanbul Örneği", **Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, (7), 2004, s. 122-123.

[14] Çiçek ve Bozlağan, **a.g.m.**, s. 193.

Uluslararası Yerel Yönetimler Birliği (IULA) belgelerinde yer alan ve Türkiye'nin de kabul ettiği temel evrensel niteliklere göre;

(1) Yerel yönetimlerin demokratik sistemin vazgeçilmez ve etkili bir aktörü olduğu,
(2) Yerel yönetimlerin otonom kuruluşlar olduğu,
(3) Yerel yönetimlerin halk katılımına olanak sağlayan idari birimler olduğu,
(4) Halka en yakın yönetim birimi olan yerel yönetimlerin yerel halka, hemşehrilere karşı hassasiyetinin ve sorumluluğunun yüksek olduğu, bildirilmektedir.[15]

Yerel yönetimlerin sahip olduğu ölçütler ya da hususiyetler, özgürlük, katılım ve etkinlik olarak kabul edilmektedir.[16] Ersöz (2010) de yerel yönetimlerin bazı özelliklerini de şöyle aktarmaktadır;

(1) Yerel yönetimler milli yönetim sistemi bütünlüğü içinde yer almaktadırlar,
(2) yerel yönetimlerin kuruluş prensipleri, misyon ve hakları, gelir sistemleri yasa yapıcı tarafından belirlenir,
(3) yerel yönetimler, merkezi yönetimin ülkenin tümünde cari olan kaide ve kararlarına muhalif davranamazlar,
(4) yerel yönetimlerin türlerini, biçimlerini, yetkilerini ve yönetim usul ve esaslarını merkezi yönetim tek taraflı olarak arzu ettiği şekilde tayin edebilir ve
(5) bu kurumlar merkezi yönetim tarafından belirlenen çerçeveye dahil olarak yerel gereksinim ve taleplere cevap vermeye yetkili kılınmışlardır.[17]

Özetle yerel yönetimler, belirli bir bölgede birarada yaşayan bireylere en çok ihtiyaç duydukları ortak hizmetleri sağlamakla, kanunlarla belirlenmiş olan görevlerini yapmak ve kendilerine tahsis edilen bütçe ve personel ile işleyişlerini sağlamak için

[15] Ersöz, **a.g.e.**, s. 58.
[16] Arıkboğa, **a.g.t.**, s. 8.
[17] Ersöz, **a.g.e.**, s. 58.

oluşturulmuş tüzel kişiliği olan, yönetsel birimlerdir. Daha iyi bir kavrayış için, yerel yönetimlerle ilişkili bazı terimlere de açıklık getirilmesi gerekmektedir.

2.2. Yerel Yönetimle İlişkili Bazı Terimlerin Açıklamaları

Yerel yönetimle ilişkili bazı öne çıkan terimler, aşağıda açıklanmakta olan merkezi yönetimin karşısında konumlanan yerinden yönetim-yerelden yönetim ile yerel özerklik kavram ve terimleri bulunmaktadır.

2.2.1. Yerinden Yönetim-Yerelden Yönetim

Küreselleşme, siyasi, ekonomik, toplumsal, kültürel her alanda önemli değişim ve dönüşümlere sebep olmuştur. Küreselleşme, siyasi, ekonomik, toplumsal, kültürel vb. alanlarda makro ve mikro düzeyde politikaların ve politika uygulamalarının giderek birbirine benzemesi olarak tanımlanabilmektedir. Küreselleşme, yirminci yüzyılın ikinci yarısında meydana gelen dünyadaki en önemli olaydır. Dünya çapında makro politikte ve ülkelerde mikro politikalarında önemli dönüşümlere zorlamıştır. Beraberinde yeni kavramları genel yönetim alanı ile ilgili bizlere tanıtmıştır, örneğin sürdürülebilirlik, kurumsal yönetim (yönetişim), yönetimde şeffaflaşma, hesap verebilme vb. gibi. Bunlar kamu yönetiminde yeni ilkeler olarak benimsenmiştir. Bu kavram ve terimler ve başkaları kamu ya da özel kurum ve kuruluşların sözcük dağarcığında ve prensipleri içinde yerlerini almıştır. Bir başka önemini arttıran kavram da diğer yanda, yerinden yönetim yani yerelden yönetim olmuştur. Böylece dünyanın küreselleşmesi ile yönetenyönetilen arasındaki ilişkinin de değişmeye başladığı görülmüştür.[18] Merkez karşısında yerelden yönetmenin önemi ile birlikte uygulamaları da artmıştır. Merkezi yönetimyerel yönetim ilişkileri kamu yönetimi sisteminin karakteristiğini belirlemekte[19] ve tarihi süreç içinde biçimlenmektedir. Bu biçimlenişte siyasal, toplumsal ve ekonomik

[18] Hamit Palabıyık, "Yönetimden Yönetişime Geçiş ve Ötesi Üzerine Kavramsal Açıklamalar", **Amme İdaresi Dergisi**, TODAİE, Cilt 37, Sayı 1, Mart, http://members.comu.edu.tr/hpalabiyik/makale/d5.pdf, s.1.

[19] Mustafa Kara, "Türkiye'de Merkezileşme-Yerelleşme Tartışmaları ve Hizmet Sunumunda Ölçek Sorunu", **Yönetim Bilimleri Dergisi**, Cilt 14, Sayı 27, 2016, s. 250.

yapıların karmaşık etkileşimleri belirleyici olmaktadır.[20] Önceleri merkezden yönetim hakim uygulama iken, daha sonra bir yetki devri yaşanmıştır. Yerel yönetimlerin daha fazla yetki ile görevler yaptığı ve sorumluluk aldığı bir döneme girilmiştir. Dünyanın küreselleşmesi sonrasında, yerel yönetim alanında, yerel yönetimle ilgili öne çıkan ve önem kazanan kavramlar içinde yerinden yönetim/yerelden yönetim ve yerel özerklik bulunmaktadır. Yerinden yönetim-yerelden yönetim, karar ve uygulama kuvvetinin göreli daha fazla yerele, yerel yöneticiler eline verilerek yapılan (yerel) yönetim uygulamalarıdır. Merkezi yönetim ile yerelden yönetim karşılaştırmasında, bu iki yönetim anlayışına ilişkin olarak, geçmişten bugüne, gücü elinde bulunduranlar- iktidar, gücün dağıtılması, uygulamada hangisinin nerede, ne ölçüde faydalı olacağı, yerelden yönetilmek mi daha iyi sonuçlar verecektir, yoksa merkezden mi? gibi sorular vb. yönler çokça tartışılmıştır. İki uçlu bu tartışmada, tartışmalar daha çok güç odağı ile gücün paylaşımında yapılmaktadır. Teoride ve uygulamada, merkezden yönetim gücün elinde bulunduran, yerelden yönetim ise gücün kendisine (yerele) devredildiği oranda gücün/ve onunla koşutulan yetkilerin kullanıldığı tarafı oluşturmaktadır. Bir yanda merkezi yönetim ve onunla ilişkili yaşanmakta olan bazı sorunlar, merkezin yerel yerlerde yetersiz kalması gibi gerçeklerle, yerel yönetim birimleri ülkelerde halkın yerel sıkıntılarına kendilerinin çözüm üretebilmesi için özerk bir yapıya kavuşturulmaktadır.[21] Fakat burada tanınan özerklik sınırlı bir özerklik olup, tam olarak bağımsızlık anlamına gelmemektedir. Bugün ideal olan, AB'nin de başını çektiği, yerel yönetimlere tam özerklik verilmesi olarak görülmektedir. Burada sözü edilen tam özerklik de gerçekte daha geniş özerklik anlamına gelmektedir. Tamamen bağımsız bir yerel yönetim yapılanması gerçekte mümkün olmamaktadır. Oranı değişebilse de yerel yönetimlerin merkezden tam bağımsız hareket edebilmesi, kanuni sınırlılıklar ve asgari hizmetlerini verebilmeleri için bunlara tahsis edilen bütçede merkezin ağırlıklı rol oynamaya devam etmesiyle, zor görünmektedir. Bu tartışmalar ve başka gelişmelerle de trend, dünyada yerel yönetim anlayışında köklü değişikliğe gidilmesi, yerelin yine yerelden yönetilmesi gereğinin, verilecek hizmetlerin performans ve verimliliğini de sağlayacağının idraki, yine yerel yönetimlerin yerelde demokrasinin işlemesinde rol oynadıkları, böylece yerel

[20] Bekir Parlak, "Avrupa Birliği Perspektifinden Merkezi Yönetim - Yerel Yönetim İlişkileri", **Tesam Akademi Dergisi**, http://tesam.dergipark.gov.tr/download/article-file/137984, s. 8.

[21] Konur Alp Demir, "Özerk Yerel Yönetim Yapısından Federalizme Geçiş", **Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, Cilt 4, Sayı 2, 2014, s. 35.

yönetimlere ve yerel yönetimlerin özerk olmasına atanan önemin artması yönünde olmuştur. Yerel yönetimlerin özerk faaliyetleri ile performans verimliliklerinde de artış öngörülmektedir. Yerel yönetimlerde performans yönetimi ile ilişkilenmektedir. Etkin bir performans yönetimi yeni kamu yönetimi modelinin temel unsurlarından biri bulunmaktadır. Performans Yönetimi modellerinin genellikle idari yapılarında reform veya yeniden düzenleme yapan ülkelerde uygulandığı bildirilmektedir.[22] Özetle devlet yönetim sisteminde değişimle, mahalli idarelere sorumluluk verilerek aktif ve semereli devlet uygulamasına geçiş süreci benimsenmiştir. Yerinden yönetimle birlikte, hizmette yerelleşme ilkesi, hizmetin en iyi ve en verimli şekilde vatandaşa en yakın mahalli idare birimlerince verilebileceği düşüncesi hakim düşünce haline gelmiştir. Bu açıklamalarla birlikte, yerinden yönetim teriminin ifade edilme girişimlerine de bakıldığında, ilgili literatürde ve sözlüklerde, örneğin Uluslararası Toplumsal Bilimler Sözlüğü tarafından "...özerksel hükümetten bölge/alan seviyesinde legal bir kimlikle fonksiyonel olarak uzmanlaşmış bir idareye kuvvet transferini ifade etmek için kullanılır." şeklinde açıklandığı görülmektedir.[23] Genel olarak da kavramın birçok kaynakta, merkezin belli konulardaki yetkisini kendisinden bağımsız başka bir kuruma devretmesini ifade eden şekilde açıklandığı görülmektedir.[24]

Yerinden yönetim ya da mahalli idare, Yönetim Bilimi'nde "adem-i merkeziyet" diye bilinmektedir.[25] Yetki devrinin yapıldığı alana bağlı olarak da siyasi, idari, hizmet ve coğrafi yerinden yönetimler gibi adlandırılışlar görülmektedir.

Yerinden yönetim, merkezi idareye ait bazı görev ve yetkilerin, devletin hukuki kişiliğin başka ayrı tüzel kişiliğe sahip birimlere devredilmesi anlamına gelmektedir.[26] "*Merkezden yönetim, kamusal hizmetlerin merkezde toplanması ve bu hizmetlerin, merkez ve onun hiyerarşik yapısı altında bulunan örgütlerce yürütülmesi anlamına*

---

[22] Yüksel Demirkaya, "Yerel Yönetimlerde Bir Politika Transfer Aracı Olarak Benchmarking", **"İş, Güç" Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi**, Cilt 10, Sayı 1, Ocak 2008, s.159.

[23] Ahmet Duman, "Yerinden Yönetim mi, Yoksa Yerelleşme mi?, http://dergipark.ulakbim.gov.tr/kuey/article/download/5000050934/5000048168, s. 3.

[24] İlker Şahinoğlu, Avrupa Birliği'ne Uyum Sürecinde Türkiye'de Sosyal Belediyecilik Anlayışı, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2014, s. 18.

[25] Birol Ertan, "Yerel Yönetim Kavramı", **Çağdaş Yerel Yönetimler**, Cilt 11, Sayı 1, Ocak 2002, s. 22.

[26] Arıkboğa, **a.g.t.**, s. 6.

gelmektedir."[27] Merkezden yönetimde, devletin yerine getirmekle yükümlü olduğu kamu hizmetleriyle ilgili kararlar merkezi hükümet ve onun hiyerarşik yapısı içinde olan kuruluşlarca yürütülmektedir. Ancak bugünkü modern ve demokratik toplumlarda kamu hizmetlerinin merkezce idare edilebilmesi artık mümkün görülmemektedir.[28]

Yerinden yönetim ilkesi, vatandaşların ihtiyaçlarının yaşadıkları yörede yapılanan bir siyasal yapıca yerine getirilmesini öngörmektedir. Bu yapının organlarını, o yörede yaşayan halk seçmektedir.[29] Bu açıklamayla birlikte mahalli idare ile iştirak kavramlarının birbiri ile yakın münasebete sahip oldukları görülmektedir. Katılım, yeni kamu yönetimi anlayışı içinde benimsenmiş olan, öne çıkan yaklaşımdır.[30]

Basitçe merkezi yönetim, merkezden güçlü yönetim olarak, yerelden yönetim ise beldelerde yerel yönetimler elinde karar alma ve yönetim fonksiyonlarının toplanarak, bunların kanunla belirlenmiş (ve sınırlanmış) görevlerini yaptıkları yerel yönetim uygulamaları olarak açıklanabilmektedir. İkili karşılaştırmada, bir yanda merkezin gücü azalırken, diğer yanda yerel yönetim -kanunla ruhsat verildiği miktarda- kuvvet kazanmaktadır.

Merkezi yönetim ile yerel yönetimler arasındaki münasebetler, idari, toplumsal ve ekonomik birimlerce belirlenmektedir. Merkezi yönetim-yerel yönetim ilişkilerinde belirleyiciliği ve şekillendirici etkisi olan değişkenler (faktörler) şunlar olarak sıralanabilmektedir;

- devletin siyasi rejimi,
- anayasal düzeni,
- yönetsel örgütlenme ve kademelenmesi,
- genel olarak merkez-çevre etkileşimi,
- devlet-yurttaş münasebetlerinin niteliği,
- yönetime katılım seviyesi,
- yönetimde demokratikleşmenin geldiği düzey,

---

[27] Hale Biricikoğlu, Kamu Yönetimi, Hafta 2, Ders İçeriği, Sakarya Üniversitesi, s. 3-4.
[28] Bilal Eryılmaz, **Kamu Yönetimi**, Erkam Matbaacılık, İstanbul 1997, s. 53.
[29] M. Akif Çukurçayır, "Yerel Demokrasi ve Yerel Siyaset", **Yerel Siyaset**, İstanbul: Okutan Yayınları, 2008, s. 28.
[30] Palabıyık, **a.g.m.**, s. 1.

- tarihsel ve coğrafi koşullar.[31]

Yerel yönetimlerin güçlenmesi, vatandaşlara sağladıkları hizmetlerde yeterlilikleri noktasında önem kazanmaktadır. Merkezden yerele güç kaydırmasıyla, yerel yönetimlerde merkezin yükünü büyük ölçüde hafifletebildikleri görülmektedir. BM, Avrupa Konseyi ve IULA belgelerinde yer alan şekliyle de yerel yönetimlerin mahalli seviyede kamu hizmetlerinin halka direkt ve etkin olarak yapılmasında merkezi idareye oranla muvaffak olduğu kabul edilmektedir. Sosyal belediyecilik örneğinde de bunu görmekteyiz. Bu konuda, özellikle gelişmiş ülkelerin ekseriyetinde sosyal hizmetlerin büyük ölçüde mahalli idareler tarafından yerine getirildiği görülmektedir. Sosyal hizmetler, ülkede kendilerinden kaynaklanmaya nedenlerle fakir ve muhtaç pozisyonda olan ya da bedensel veya ruhsal bir eksikliği bulunan şahıslara, ülkenin genel ekonomik ve sosyal şartları dikkate alınarak insan onuruna yaraşır, çevreleri ile ahenk içinde bir hayat yaşamaları için sağlanan hizmetlere denmektedir.[32] Sosyal hizmetlerin yerine getirilmesinde, merkezi yönetimin rolünün bu hizmetlerin planlama ve denetimi ile kısıtlı kaldığı, pratiği ve finansmanın yerel yönetimlere bırakıldığı ifade edilmektedir.[33] Sosyal belediyeler, böylelikle, sosyal hizmetler, sosyal yardım ve diğer sosyal destekleri ile devletin yükünü de hafifletmiş olmaktadırlar.

---

[31] Parlak, **a.g.t.**, s. 7, 12.
[32] Ersöz, **a.g.e.**, s. 58, 167-168.
[33] Aygen, **a.g.m.**, s. 179.

CUMHURBAŞKANI	
Cumhurbaşkanlığı Makamı	Özel Kalem Müdürlüğü Başdanışman ve Danışman Özel Temsilci
İdari İşler Başkanlığı	Başkan Hukuk ve Mevzuat Genel Müdürlüğü Personel ve Prensipler Genel Müdürlüğü Güvenlik İşleri Müdürlüğü Destek ve Mali Hizmetler Genel Müdürlüğü
Politika Kurulları	Bilim, Teknoloji ve Yenilik Politikaları Kurulu Eğitim ve Öğretim Politikaları Kurulu Ekonomi Politikaları Kurulu Güvenlik ve Dış Politikalar Kurulu Hukuk Politikaları Kurulu Kültür ve Sanat Politikaları Kurulu Sağlık ve Gıda Politikaları Kurulu Sosyal Politikalar Kurulu Yerel Yönetim Politikaları Kurulu
Bağlı Kurum ve Kuruluşlar	Devlet Arşivleri Başkanlığı Devlet Denetleme Kurulu Diyanet İşleri Başkanlığı İletişim Başkanlığı Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği Milli İstihbarat Teşkilatı Başkanlığı Milli Saraylar Dairesi Başkanlığı Savunma Sanayi Başkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı Türkiye Varlık Fonu Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu
Bakanlıklar	Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Ticaret Bakanlığı Maliye ve Hazine Bakanlığı Tarım ve Orman Bakanlığı Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı Adalet Bakanlığı İçişleri Bakanlığı Dışişleri Bakanlığı Milli Eğitim Bakanlığı Milli Savunma Bakanlığı Kültür ve Turizm Bakanlığı Sağlık Bakanlığı Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Gençlik ve Spor Bakanlığı Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı
Ofisler	Dijital Dönüşüm Ofisi Finans Ofisi İnsan Kaynakları Ofisi Yatırım Ofisi

Şekil 2.2: Türk İdari Teşkilatı

Kaynak: A. Menaf Turan, "Türkiye'nin Yeni Yönetim Düzeni: Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi", www.dergipark.com, s.61-62.

2.2.2. Yerel Özerklik Kavramı

Bu kısımda yerel özerklik kavramına açıklık getirilmeye çalışılmaktadır. Özerklik sözcüğü, kök olarak Yunan "autos = kendi; nomos = yasa" nın birleşiminden meydana gelmekte ve İngilizcedeki "autonomy" sözcüğüne karşılık gelmektedir. Türk Dil Kurumu'nun Büyük Türkçe Sözlüğü'nde özerklik; (1) Bir topluluğun, bir kuruluşun ayrı bir yasaya bağlı olarak kendi kendini yönetme hakkı, muhtariyet, otonomi; (2) (Genel olarak) Bir kişinin, bir topluluğun kendi uyacağı yasayı kendisinin koyması, bu bağlamda: 1. Kendine özgü bir yasası olma, 2. Dıştan bir yetkenin koyduğu kurallara, kritik etmeden katılma yerine, kendi kendini yöneten tüzel ve töresel özgürlük; (3) Özeksel bir gücün yönettiği geniş bir bütüne dahil olan, bir kuruluşun ya da bir ülkenin belli koşullar altında kendi kendini yönetme hakkı, gibi vb. anlamlarıyla açıklanmaktadır.[34] Literatürdeki tanımlamalarına bakıldığında; "*Özerklik bir topluluğun yasal teminat ile kendi kendilerini idare etme hakkı olarak tanımlanabilmektedir*.". Yerel özerklik; "*anayasanın ve kanunların belirlemiş olduğu kamu hizmetleri kapsamında yerel yönetimlerin faaliyetlerini yerel halkın yararını gözeterek bağımsız bir biçimde yerine getirmesi yetkisi*" olarak tanımlanmaktadır.[35] Yerel özerklik terimi ele alındığında, gayesi, mahalli yönetimlerin merkezi yönetimin baskı ve etkisinden kurtularak kendi kendilerini idare edebilmesinin hedeflendiği, bununla birlikte yerel özerkliğin, merkezi yönetimin yerel etkinliklere müdahalesinin önüne geçmek kendi yerel kaynaklarına sahip olarak yerel halkın refahının hedeflendiği görülmektedir.[36] Böylece yerel özerklik, yerel yönetimlerin faaliyetlerini yaparken merkez ile merkezden ayrı da hareket edebilme ve kendi kendilerini yönetme kabiliyetlerinin derecesi olmaktadır. Bunun için kendi öz kaynaklarına dayanmaları önem taşımaktadır. Mali açıdan merkeze bağlı kaldıkları sürece, vesayetleri gerçekte sürmektedir.

---

[34] Büyük Türkçe Sözlük, http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&view=bts&kategori1=veritbn&kelimesec=252734.
[35] Demir, **a.g.m.**, s. 36.
[36] Demir, **a.g.m.**, s. 36.

2.2.3. Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı

Tarihte AB'nin başını çektiği, mahalli idarelerin giderek özerk olması gerektiği yönündeki eğilim ortaya çıkmış, fikir zemininden uygulamaya AB'nin "Yerel Yönetimler Özerklik Şartı" ile yükseltilmiştir. Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı, Avrupa Konseyi tarafından 1985'de kabul edilmiştir. 1981-1984 yılları arasında Konsey'de şu hükümler karar altına almıştır;

- Yerel yönetim özerkliğinin anayasalar tarafından kabul edilmesi,
- özerkliğin yerel toplulukların hak ve özgürlüklerinin himayesi bakımından mecburi bir sebep teşkil ettiği,
- yerel yönetimleri aleni bir şekilde başka bir kuruma verilmeye mahalli hizmetleri yapmada genel bir yetkiye sahip olmaları gerektiği,
- yerel yönetimlerin sınırları içinde olmayan ancak onların vazife alanıyla yakın münasebetli olan tüm sorunlarda görüşlerinin alınması,
- bu idareler hizmetleri faal şekilde yapabilmek için idaresel teşkilatlanmasını kendilerince düzenleme hakkına sahip olmaları,
- mahalli idarelerin denetim işlemlerinin yalnızca kanunlara uygunluğu yönüyle yapılması,
- yetkileri içinde rahatça kullanabilecekleri kendilerine has yetecek seviyede gelir kaynaklarına sahip olmaları ve bu kaynakların vazifeleriyle orantılı olması,
- bu idarelerin kendi aralarında birlikler ve dernekler kurabilmesi ve uluslararası yerel yönetim kuruluşlarına katılma hakkı tanınması.[37]

Bu hükümler, merkezi idare-mahalli idare münasebetleri ve dolayısıyla yerel mahalli özerklik açısından çok önemli görülmektedir. AB'de yerel özerklik genel kabul görmektedir.[38] Yerel yönetimlerin özerk olmasına son yıllarda ağırlıkla önem verilmiştir. Yerel yönetimlerin özerkliği konusu, demokratik ülkelerde demokrasinin sağlıklı işleyişi için bir gerek olarak algılanmıştır. Yerel yönetimler, (demokrasi ülkelerindeki şekliyle) demokrasinin yereldeki uygulayıcılarıdır. Yerel yönetimler,

[37] Parlak, **a.g.t.**, s. 31-32.
[38] Parlak, **a.g.m.**, s. 7.

demokrasinin tabandan tavana doğru yapılanması işlevini görmektedir.[39] Böylelikle yerel yönetimler ile birlikte yerel yönetimlerin özerkliğine (özerkleştirilme gereğine) atanan önem artmıştır. AB'de yerel özerkleşme ve hizmette yerindelik, yerelleşmenin ve demokratikleşmenin esası olarak kabul edilmektedir.[40] Yerel demokrasinin kuvvetlenmesi için yerel yönetimlerin özerk bir yapıya kavuşması, yetkilerinin ve mali imkanlarının artırılması gerektiği düşünülmektedir.[41] Yerel yönetimlerin özerk olmasına verilen bu öneme binaen, AB'de Yerel Yönetimler Özerklik Şartı oluşturulmuş ve uygulamaya konulmuştur. Öyle önemli görülmektedir ki, AB aday ülkelerden de yerel yönetimler alanında bu Şartı kabul etmelerini ve gereğini yapmalarını beklemektedir. AB'nin Yerel Yönetimler Özerklik Şartı, genel olarak, yerel yönetimlerin özerkliği konusunu ve onunla koşut ehemmiyetli görülen birtakım hususları öne çıkartmaktadır. Avrupa Konseyi'nce hazırlanan ve 1 Eylül 1989'da yürürlüğe giren, 3 bölüm ve 18 maddeden oluşan Şart'ın önsözünde özerk yerel yönetimlerinin bulunmasının gerekliliği, savunulması ve güçlendirilmesinin Avrupa için kıymetine değinilmiş, 1.-3. Bölümlerinde değinilen konular da şunlar olmuştur;

1. Bölümde; özerklik, özerkliğin temini için gerekli yasal ve mali düzenlemeler, özerk yerel yönetimlerin yasal himayesi, idari kontrol gibi konular,

2. ve 3. Bölümlerde ise şartın imzası ve uygulanmasıyla alakalı hükümler.[42]

AB'nin Yerel Yönetimler Özerklik Şartı, yerel yönetimlerle ilgili önemli bir belgedir. Birinci bölümünde özerkliğin tanımı yapılmış ve özerklik için gerekli ilkelere vurgu yapılmıştır. Şart'ta yerel yönetimlerle ilişkili bazı hususlara özel önem verildiği görülmüştür. Örneğin Şart'ta büyük önem verilen, hizmette yerellik ilkesi gereğince, beldelerde vatandaşlara verilecek hizmetlerin, belde yönetimlerince belirlenerek vatandaşlara sağlanması ile hizmetlerde etkinlik ve verimliliğe götüreceği düşüncesi giderek kabul görmüştür. Yerel yönetimler, sosyal hizmetleri de merkezi yönetimlere göre daha faal ve randımanlı şekilde yerine getirebilmektedirler.[43] Gerçekte bir yerin

---

[39] Çukurçayır, **a.g.m.**, s. 26.
[40] Demirkaya, **a.g.m.**, s. 424.
[41] Yalçın Akdoğan, "Yerel Siyaset - Kavramlar", **Yerel Siyaset**, İstanbul: Okutan Yayınları, 2008, s. 13.
[42] Şahinoğlu, **a.g.t.**, s. 43-44.
[43] Aygen, **a.g.m.**, s. 179.

yerlilerinin her türlü gereksinimlerini en iyi yerel yöneticiler bilebilmektedir. Avrupa Yerel Yönetim Özerklik Şartı'nın 3. maddesinin 1. fıkrasına göre, *"'özerk yerel yönetim' kavramı yerel makamların, yasalarla çizilen sınırlar çerçevesinde, kamu işlemlerinin büyük bir kısmını kendi sorumlulukları içinde ve yerelde yaşayan insanların menfaatleri doğrultusunda düzenleme ve yönetme hakkı ve olanağı manasını taşır. Bu hak, direkt, eşit ve genel oya dayanan gizli seçim sistemine göre serbestçe seçilmiş azalardan oluşan ve kendilerine karşı sorumlu yürütme organlarına sahip olabilen meclisler veya kurul toplantıları tarafından kullanılacaktır*." denilerek, özerk yerel yönetimin şekli de tarif edilmektedir.[44]

Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı, AB'nin mahalli idarelere ait genel teamüllerin bir sonucudur. Mahalli idarelerin temel değerleri olan demokrasi, özerklik, katılım ve etkinlik ilkelerini yansıtmaktadır. Demokratik yönetim ve özerklik sorunu ile birlikte etkinlikleri ve mahalli idarelerde yönetime katılma konuları giderek daha da önem kazanmıştır.[45] Bu zeminde Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı ile görev ve mesuliyetinin karşılanması için yerel yönetimlere esneklik tanınması, yerel yönetimlere vazifelerini en iyi biçimde yapabilecek idare yapısının sağlanması ve yerel yönetimlerin merkez müdahalesinden korunması amaçlanmıştır. Şart'ın 2 nci ve 3 üncü maddeleri, özerk yerel yönetimlerin anayasal ve hukuki dayanağı (md.2) ile özerk yerel yönetim kavramı (md.3) üzerinedir:

"**Madde 2**

Özerk Yerel Yönetimlerin Anayasal ve Hukuki Dayanağı

Özerk yerel yönetimler ilkesi ulusal mevzuatla ve uygun olduğu durumlarda anayasa ile tanınacaktır.

Madde 3

Özerk Yerel Yönetim Kavramı

---

[44] Akdoğan, **a.g.m.**, s. 13.
[45] Parlak, **a.g.m.**, s. 7.

1- Özerk yerel yönetim kavramı yerel birimlerin, yasalarla çizilen sınırlar çerçevesinde, kamu işlemlerinin büyük bir kısmını kendi sorumlulukları içinde ve yerelde yaşayan insanların menfaatleri doğrultusunda düzenleme ve yönetme hakkı ve olanağı ve manası taşır. 2- Bu hak, doğrudan, eşit ve genel oya dayanan gizli seçim sistemine göre serbestçe seçilmiş azalardan meydana gelen ve kendilerine karşı sorumlu yürütme organlarına sahip olabilen meclisler veya kurul toplantıları tarafından kullanılacaktır. Bu hüküm, mevzuatın olanak tanıdığı hallerde, yurttaşlardan oluşan meclislere, referandumlara veya vatandaşların direkt katılımına fırsat tanıyan öteki yöntemlere başvurulabilmesini hiçbir şekilde etkilemeyecektir.".[46]

Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'nın 4 üncü maddesi de yerel yönetimin kapsamı ile ilgilidir. Buna göre:

"**Madde 4:** *1) Yerel yönetimlerin temel yetki ve mesuliyetleri anayasa ya da yasa tarafından belirlenecektir. Bununla birlikte, bu hüküm mahalli idarelere yasaya uygun olarak belirli amaçlar için yetki ve sorumluluklar verilmesine mani oluşturmayacaktır.*

2) Yerel yönetimler, kanunca belirlenen yetki çerçevesinde, yetki alanlarının dışında kalmamış olan veya başka herhangi bir makamın görevlendirilmemiş olduğu tüm konularda faaliyette bulunmak açısından tam yetki hakkına sahip olacaklardır.

3) Kamu mesuliyetleri genel manada ve tercih olarak halka en yakın olan yönetimler tarafından kullanılacaktır. Sorumluluğun bir başka yönetime verilmesinde, görevin kapsam ve niteliği ile yetkinlik ve ekonomik şartlar göz önünde alınmalıdır.

4) Yerel yönetimlere verilen yetkiler normal manada tam ve sınırlıdır. Yasada öngörülen haller haricinde, bu yetkiler diğer merkezi veya bölgesel idarelerce azaltılamaz veya sınır getirilemez.

---

[46] Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı..., Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı, 15 Ekim 1985 tarihinde imzaya açıldı. Türkiye anlaşmayı 21 Kasım 1988'de imzaladı, http://www.nilufer.bel.tr/i/pdf/7.pdf, s. 2.

5) Yerel yönetimlerin merkezi veya bölgesel bir idarece yetkilendirildiği hallerde, bu yetkilerin yerel şartlara uyumlu olarak kullanılabilmesinde yerel idarelere imkanlar dahilinde takdir fırsatı tanınacaktır.

6) Yerel yönetimleri direkt olarak ilgilendiren bütün konulara ilişkin planlama ve karar alma süreçleri içinde, imkanlar ölçüsünde zamanında ve uygun şekilde kendilerine danışılacaktır."[47]

Buna göre yerel yönetimler, yasal sınırlar çerçevesinde görev kapsamlarında olan ve başka bir kurumun görevlendirilmemiş olduğu bütün mevzularda faaliyette bulunma hakkına sahip olmakta, kamu sorumlulukları vatandaşa en yakın olan idari birimce yerine getirilmekte, başka bir kurumun söz konusu sorumlulukları üzerine alması ancak daha etkin ve daha ekonomik olabildiği ölçüde mümkün olmakta, kendilerine verilmiş olan yetkileri tam olarak uygulamaktadırlar, kanuni düzenlemeler dışında bu yetki ve görevler başka bir kurum tarafından sınırlandırılamamaktadır, yetkilerini kullanırken yerel koşullar çerçevesinde takdir yetkilerini kullanabilmektedirler ve yerel yönetimleri direkt ilgilendiren tüm planlama ve karar alma sürecinde imkanlar nispetinde yerel kurumların görüşlerinin alınması gerekmektedir.[48] Birçok ülke Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'nı imzalamışlar, Türkiye de bu ülkelerden biridir. İmzalamakla yüklenilen sorumluluklara ilişkin olarak, Şart'ı onaylayan ülkelerin sorumluluğunun anayasalarında ve yasalarında kimi değişiklikler yapmaktan başlayıp Şart'ı onun temel ilkelerinden sapmaksızın uygulamaya kadar devam ettiği ifade edilebilmektedir.[49]

2.2.4. Yerel Yönetimlerin Özerk Olmasının Önemi

Yerelde beldelerin en iyi kendi alacakları (özerk) kararlar ile yönetilebileceği düşüncesi, yerel yönetimlerde radikal değişim ve dönüşümleri hazırlamıştır. Yukarıda açıklanan gelişmelerle, yerel yönetimlerin özerk hale getirilmesi fikrinin

---

47 Ruşen Keleş, **Yerinden Yönetim ve Siyaset**, 1.Baskı, Cem Yayınevi, Doğan Ofset, İstanbul 1992, s. 519-520.

48 Demirkaya, **a.g.m.**, s. 423-424.

49 Ruşen Keleş, "Yerel Yönetimler Özerklik Şartı Karşısında Avrupa ve Türkiye", **Çağdaş Yerel Yönetimler**, Cilt 4, Sayı 6, Kasım 1995, s. 6.

cisimlendirilmesi, AB'nin Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'nı oluşturmasına varan süreç Avrupa kıtasında yaşanmıştır. Yerel yönetimlerin özerk olması, onların bağımsız karar alma ve aldıkları kararları uygulama kabiliyetine sahip olması ile etkinlik ve hizmet verimliliklerinin arttırılması bakımlarından önemli görülmektedir. Yerel yönetimlerin özerk olması, bakıldığında sağladıkları ile önem kazanmaktadır. Yerel yönetimlerin özerk olmasının sağlayacağı faydalar şunlar olarak sıralanabilmektedir;

- Bir beldede yönetimsel daha isabetli kararların alınarak,
- Verilecek hizmetlerin belirlenmesi ile
- Vatandaşa daha iyi hizmetler götürülmesi ve
- Hizmetlerde etkinlik ve verimliliğin sağlanması ile bir yandan da,
- Maliyet etkinliğine yol açması.

Uygulamada bir yerin (beldenin) gerçek ihtiyaç ve sakinlerinin beklentilerini en iyi o yerin (yerli) yöneticileri bilebilmektedir. Bu gerçek varlığında, yerelden yönetim yerlerin (beldelerin) yönetimi için benimsenen yaklaşım olmaktadır. Daha iyi yerelden yönetimin ise, daha ötede, yerelden yönetmeye bir yerin sakinlerinin de katılımı ile sağlanacağı düşünülmektedir. Bu doğrultuda yerel yönetimlerin katılım mekanizmalarını geliştirmesi gerektiği düşünülmektedir.[50] Katılım, demokrasi kuramı bağlamında bir amaçken, (beldelerde) yerel amaçları gerçekleştirmek için de vazgeçilmez bir araç olmaktadır. Bu çerçevede belirlenen amaçlar; yerel hizmetlerin olabildiğince etkin, çabuk ve ucuz olarak yerine getirilmesi, yerel düzeyde halkın demokrasi bilincinin güçlendirilmesi ve son olarak yerel demokrasinin kökleştirilmesi, olduğu belirtilmektedir.[51] Yerel yönetimlerde katılım konusu da böylece önem kazanmaktadır. Ancak katılımın düzeyi de önemlidir. Katılımın düzeyi asgari düzeyde vatandaşların görüşlerinin alınmasından başlayıp, daha ileri düzeyde yerel yönetim kararlarında rol oynamalarına kadar varmaktadır. Katılımın çokluğu, (kaliteli) demokratik yönetimin göstergesi olarak da görülmektedir. Ne kadar fazla katılım, o kadar iyi demokratik işleyiş olacağı düşünülmektedir. Katılım konusu, böylece, yerel yerlerde demokratik işleyiş ile demokratik yönetim sergilenmesi noktasında önemli

[50] Akdoğan, **a.g.m.**, s. 13.
[51] Çukurçayır, **a.g.m.**, s. 29.

olmaktadır. Bir beldede, bir hizmet verilmesiyle ilgili vatandaşlara görüşlerinin sorulmasının sağlayacağı faydalar büyüktür. Yerel yönetimin alacağı isabetli kararlara yön göstereceği gibi, başarı noktasında, başarının paylaşılması veya tersinde -isabetle alınan karara rağmen çeşitli sebeplerle başarısız olunduğu veya çabanın başarısız algılandığı durumda- yönetimin riskini de dağıtmaktadır (Olağan dışı olay). Olağan olan, hizmet verilmezden önce vatandaşın görüşüne de başvurularak (vatandaşın süreçlere katılarak) alınacak hizmet kararı ile hizmetin vatandaşlara başarıyla götürülmesidir. Dünyada küreselleşme sonrası gelişmelerde, daha bilinçli vatandaş profili de ortaya çıkmıştır. Yerlerin sakinlerinin, o yerlerin yönetimiyle ilgili bilinç ve beklentilerinde, geçmişle kıyaslandığında, artış olmuştur. Bu durum bile vatandaşların ilgili süreçlere katılımını makul kılmaktadır.

2.3. Yerel Yönetimlerin Gerekliliği

Yerel yönetim kuruluşları, beldelerde yaşayanların ortak ihtiyaçlarının karşılanabilmesi, vatandaşların ihtiyaçlarının belirlenerek, onlara düzenli sağlıklı hizmet götürülebilmesi için gerekmektedir. Tüm dünyada merkezi yönetimin yanında yerinden yönetim sistemi de devlet idaresinin asli bir unsuru olarak görülüp, uygulanmaktadır.[52]

Dünyanın küreselleşmesi sonrasında, küresel olanın karşısında, zaman içerisinde "yerel" olanın önemi artmıştır. Küreselleşmeye bir karşı çıkış şeklinde gelişmiştir. Çünkü küreselleşmeyi olumlu görenler kadar onun olumsuz sonuçlarını da (zengin ülkeleri daha zengin, fakir ülkeleri daha fakir yapması, dünyada mutlak yoksulluk ve işsizlik oranlarının artması gibi vb.) sıkça dile getirenler olmuştur. Bu gelişmelere koşut veya değil, merkezi yönetim karşısında yerel yönetimler de önem kazanmıştır. Aşağıda, dünyada ve Türkiye'de yerel yönetimlerde gelişmeler açıklanmaktadır.

[52] Sezen Güngör, "Yerel Yönetim ve Merkezi Yönetimin Görev Paylaşımı", **Akademik Bakış Dergisi**, Sayı: 32, Eylül-Ekim 2012, s. 9.

2.4. Yerel Yönetimin Tarihsel Gelişimi

Bu kısımda yerel yönetimin önce dünya, sonra da Türkiye'deki tarihsel gelişimi açıklanmaktadır.

2.4.1. Dünyadaki Gelişimi

Dünyada yerel yönetimlerin tarihi eski zamanlara dayanmaktadır. Yerel yönetim birimlerinin ve bu kapsamda belediyelerin yapılanması ve yaptıkları görevler ülkelerde benzerlik göstermektedir. Devletle yerel yönetimler arasında kamu hizmetlerinin paylaşımına ilişkin ilkelerde ise farklı sistemlerin uygulandığı görülmektedir.

Dünyada ki yerel yönetimler alanındaki gelişmeleri, küreselleşme öncesi dönem ile küreselleşme sonrası dönem diye basitçe ikiye ayırarak incelemek mümkündür. Dünyanın küreselleşmesi olgusu önemli bir eşik noktası olarak görülmektedir. Dünyada küreselleşme sonrası gelişmelerde, yerel yönetimlere verilen önemde artış, onunla birlikte yerel demokrasi, yerel özerklik, katılım, vb. kavramlara atanan önemde artış olmuştur. Batılı ülkelerde yerel yönetim birimleri kurumsal bir yapıda çalışmaktadırlar. Önemleri bunların demokrasinin yerel uygulayıcıları oldukları, tabandan tavana demokrasinin kuvvetlendirilmesinde payı olacakları algılamalarıyla artmıştır. Demokrasilerde önemli olan çoğulluk, yerelde katılım ile karşılanmaktadır. Yerel yönetimlerin özerkliği konusuna da giderek daha fazla önem verilmiştir. Yerel yönetimlerin özerkleştirilmesi çabaları ile AB'de Yerel Yönetimler Özerklik Şartı oluşturulmuştur.

2.4.2. Türkiye'de Gelişimi

Yerel yönetimlerin Türkiye'deki kuruluşu, Batılı ülkelerle kıyas edildiğinde yenidir. Türkiye'de Tanzimat'a kadar Batı türü mahalli idarelere ihtiyaç duyulmamıştır.[53] İlk yasal düzenlemeler Tanzimat Dönemi'nde başlamış olsa da Türkiye'de modern manada yerel yönetim yapılanması ile tatbikatı, Cumhuriyet

[53] Bilal Eryılmaz, **Kamu Yönetimi**, Erkan Matbaacılık, İstanbul 2000, s. 171.

döneminin ilk senelerinde oluşmaya başlamış ve yerel yönetimlerle ilgili temel yasalar kabul edilmiştir.[54] Bu alandaki bir sorun, yerel yönetimlerin, merkezi idarenin taşra yapılanmasının uzantısı olma özelliğinden uzun süre kurtulamaması olarak belirtilmektedir. Türkiye'de 1983-1987 yılları arası dönemde demokratikleşme, adem-i merkezileşme, kamusal bürokrasinin hakimiyetinin azaltılması, merkezi idarenin amme hizmeti yapan yapılara dönüştürülmesi yönünde önemli adımlar atıldığı, yine şehirleşmenin hızla artması, göçün büyükşehir problemlerini içinden çıkılmaz duruma getirmesi ile önce üç büyük şehirde, sonra diğer şehirlerde 1984 tarih ve 3030 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ile büyükşehir idaresine geçildiği, yine 1985 tarih ve 3194 sayılı İmar Kanunu ile imar mevzuunda adem-i merkezileşme yönünde adımlar atıldığı, merkezi yönetim-yerel yönetimler arasındaki münasebetleri düzenlemeye yönelik çabaların 1990'lı yıllarda da devam ettiği belirtilmektedir.[55] Türkiye'de yerel yönetimler alanındaki bu gelişmeler önemlidir. Ülkede yerel yönetimler uzun yıllar büyük sorunlarla faaliyetlerini yürütmek zorunda kalmıştır. Bunların etkinlik ve hizmetlerinin verimliliği tartışılmıştır. Temel nedenin merkeziyetçi anlayışın devam ettirilmesi ile yerel yönetim birimlerinin özerk olmaması, kendilerine ayrılan bütçenin sınırlı kalması vb. faktörler olduğu son yıllara doğru iyice anlaşılmıştır. Böylece yerel yönetimlerin aldığı bütçenin arttırılması ile özerk faaliyetlerini sürdürebilmeleri gündeme gelmiştir. Belediyelerin gelirleri zamanla artmış ve bu gelirlerle hizmetlerini daha esnek ve kapsamlı belirleyerek vatandaşlara ulaştırmaya başlamışlardır. Belediyelerin gelirlerinde 1983-1987 yılları arası dönemde önemli artışlar olmuş, bununla belediyeler 1580 sayılı Belediye Kanunu ile kendilerine verilen yetkileri kullanabilmiştir. Son yıllarda ülkede yapılan yerel yönetimler alanındaki Reform ile de yerel yönetimlerin özerk faaliyetlerinin önü açılmıştır.

Türkiye'de 442 Sayılı Köy kanunu, 5393 Sayılı Belediye ve 5216 Sayılı Büyükşehir Belediye kanunları vb. ilgili yapılan kanun ve düzenlemelerle yerel yönetimlerin teşkilat yapıları, vazife ve sorumlulukları düzenlenmiştir. Genel olarak yerel yönetimler Türkiye'de köy yönetimi, İl Özel İdareleri ve Belediye yönetimleri altında gelişmiştir. Bunların teşkilat yapısı ile görev ve sorumlulukları ilgili kanunlar ile

[54] Ümit Kalko, Avrupa Birliği'ne Uyum Sürecinin Türkiye'de Yerel Yönetimlere Yansıması, Yüksek Lisans Tezi, Kadir Has Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2010, s. 86-87.

[55] Kara, **a.g.m.**, s. 249, 251-252.

düzenlenmiştir. 5393 Sayılı Belediye Kanunu'nda 1 inci maddesinde amacı, belediyenin kuruluşunu, organlarını, yönetimini, görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma usûl ve esaslarını düzenlemek olarak açıklanmıştır. Kanunun 3 üncü maddesinde belediyeye açıklık getirilmiştir. Buna göre belediye, belde halkının mahalli ortak vasıftaki ihtiyaçlarını temin etmek üzere kurulan ve karar organı halk tarafından seçilerek oluşturulan, idari ve mali özerkliğe sahip kamu tüzel kişisidir.[56] 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunun 3 üncü maddesinin a) bendinde de büyükşehir belediyesine açıklık getirilmiştir. Burada Büyükşehir belediyesi, sınırları il mülki sınırı olan ve sınırları içerisindeki ilçe belediyeleriyle koordinasyonu sağlayan; idarî ve malî özerkliğe sahip olarak yasalarla verilen görev ve sorumlulukları yerine getiren, yetkileri kullanan; karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzel kişisi olarak ifade edilmiştir.[57] 5216 sayılı Kanunun 7. maddesinde Büyükşehir belediyesinin görev, yetki ve sorumlulukları düzenlenmiştir. Buna göre Büyükşehir belediyesinin bazı görev, yetki ve sorumlulukları şunlardır;

- İlçe ve ilk kademe belediyelerinin görüş ve düşüncelerini sorarak büyükşehir belediye idaresinin stratejik plânını, yıllık amaçlarını, yatırım programlarını ve bunlara uygun olarak bütçesini hazırlamak,
- çevre düzenlemesini plânına aykırı olmamak şartıyla, büyükşehir belediye ve mücavir alan hudutları dahilinde 1/5.000 ile 1/25.000 arasındaki her ölçekte nazım imar plânını yapmak, yaptırmak ve onaylayarak uygulamaya koymak,
- kanunlarca büyükşehir belediyesine verilen yetki ve hizmetlerin gerektirdiği proje, yapım, bakım ve onarım işleriyle alakalı her ölçekteki imar plânlarını, parselasyon plânlarını ve her türlü imar uygulamalarını yapıp ruhsatlandırma çalışmalarını yapmak,
- Büyükşehir belediyesi tarafından yapılan veya çalıştırılan yerlerdeki işyerlerine, büyükşehir belediyesi idaresinin sorumluluğu içinde bulunan

[56] 5393 Sayılı Belediye Kanunu, Kabul Tarihi: 3/7/2005, Yayınlandığı R.Gazete: Tarih: 13/7/2005 Sayı : 25874, s. 9469.

[57] 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, Kabul Tarihi: 10/7/2004, Yayımlandığı R.Gazete: Tarih: 23/7/2004 Sayı: 25531, s. 8901.

bölgelerde işletilmesi yapılacak iş yerlerine ruhsat vermek ve kontrol etmek,

- büyükşehir ulaşım ana plânını yapmak veya yaptırmak ve uygulamak,
- Büyükşehir belediyesinin yetki alanındaki meydan, bulvar, cadde ve ana yolları yapmak, yaptırmak, bakım ve onarımını yapmak, kentsel tasarım projelerine uygun olarak bu yerlere cephesi bulunan yapılara ilişkin yükümlülükler koymak,
- ilân ve reklam asılacak noktaların ve bunların şekil ve ebadını belirlemek,
- coğrafî ve kent bilgi sistemlerini kurmak,
- sürdürülebilir kalkınma ilkesine uygun olarak çevrenin, tarım alanlarının ve su havzalarının korunmasını sağlamak,
- ağaçlandırma yapmak,
- büyükşehir katı atık yönetim plânını yapmak, yaptırmak,
- gıda ile ilgili olanlar dâhil birinci sınıf gayrisıhhî müesseseleri ruhsatlandırmak ve denetlemek, yiyecek ve içecek maddelerinin analizlerini yapmak üzere laboratuvarlar kurmak ve işletmek,
- Büyükşehir belediyesinin yetkili olduğu veya işlettiği alanlarda zabıta hizmetlerini yerine getirmek,
- yolcu ve yük terminalleri, kapalı ve açık otoparklar yapmak, yaptırmak, işletmek, işlettirmek veya ruhsat vermek,
- Büyükşehrin bütünlüğüne hizmet eden sosyal donatılar, bölge parkları, hayvanat bahçeleri, barınaklar, kütüphane, müze, spor, dinlence, eğlence ve benzeri yerleri yapmak, yaptırmak, işletmek veya işlettirmek,
- su ve kanalizasyon hizmetlerini yürütmek, bunun için gerekli baraj ve diğer tesisleri kurmak, kurdurmak ve işletmek;
- mezarlık alanlarını tespit etmek, mezarlıklar tesis etmek, işletmek, işlettirmek, defin ile ilgili hizmetleri yürütmek,
- sağlık merkezleri, sosyal tesisler kurmak, mesleki beceri kazandırma kursları açmak, işletmek veya işlettirmek, bu hizmetleri yaparken üniversiteler, yüksekokullar, meslek liseleri, kamu kuruluşları ve sivil toplum kuruluşları ile işbirliği yapmak.

Yukarıda açıklanan büyükşehir belediyelerinin görevleri incelendiğinde, bunların da kentlilerine birtakım sosyal hizmetler sağladıkları görülmektedir. Sosyal hizmetlerin sağlanmasında, bugün, büyükşehir belediyesi ile karşılaştırıldığında, daha alt seviyede belediyeler olan ilçe belediyeleri de rol oynamaktadır. Hem de vatandaşlara sağlanan sosyal hizmetlerin geniş bir çeşitliliği ile.

Belediyelerin kanunla belirlenmiş yetki ve sorumlulukları giderek arttırılmıştır. Ağırlıklı olarak altyapıya yönelik hizmetlerinin yanına böylece eğitim, sağlık, kültür, sosyal yardım vb. alanlarda hizmetleri eklenmiştir.[58]

Köylerin yönetimi de, bunlar için oluşturulan Kanunla yapılmaktadır. 442 sayılı Köy Kanunun 1 inci maddesinde; "Nüfusu iki binden aşağı yurtlara (köy) ve nüfusu iki bin ile yirmi bin arasında olanlara (kasaba) ve yirmi binden çok nüfusu olanlara (şehir) denir. Nüfusu iki binden aşağı olsa dahi belediye teşkilatı mevcut olan nahiye, kaza ve vilayet merkezleri kasaba itibar olunur. Ve Belediye Kanununa tabidir."[59], denerek köy, kasaba ve şehir kavramlarına da kendi içinde açıklık getirmiştir.

Türkiye, AB'ye tam üyelik sürecini yaşayan ülkedir. Dolayısıyla yerel yönetimlerle ilişkili yukarıda açıklanan, benimsedikleri ve önem verdikleri bazı ilkelerini Türkiye'nin de benimseyerek uyumlanacak düzenlemeleri yapmasını Türkiye'den istemektedirler.[60] Türkiye'de yerel yönetime bakışları bu istenenler değiştirmiştir. Ülkede yapılan yerel yönetimler reformu, bunun bir sonucudur. Yapılan Reform ile yeni görev paylaşımı kapsamında yerel yönetimlerin yeni görev alanları saptanmıştır. İl özel idareleri ile belediyelerin yeni görevlerinin saptanmasında dünyada küreselleşme ile birlikte değişen kalkınma anlayışlarının etkisi olduğu söylenebilmektedir. Böylece Türkiye'de de kent merkezli bir ekonomik gelişmeyi temel alan yerel kalkınma modelinin esas alındığı somut olarak görülmüştür. Yerel

---

58 Bilal Eryılmaz, **Kamu Yönetimi**, Okutman Yayıncılık, Ankara 2011, s. 12.

59 442 Sayılı Köy Kanunu, Kabul Tarihi: 18/3/1924, Yayımlandığı R. Gazete: Tarih : 7/4/1924 Sayı : 68, s. 237.

60 Demirkaya, **a.g.m.**, s. 162.

yönetimlerin var olan görevlerine eklenen yeni alanlar, belediyeler örneğinde, şunlar olarak açıklanmaktadır;

- Kentleri ekonominin lokomotifi yapmak maksadıyla ekonominin ve ticaretin daha iyi hale getirilmesi vazifesi, belediyelere verilmiş olan vazifelerin başında gelmektedir. Bu görevi yerine getirmek için belediyeler, aynı merkezi yönetim gibi, turizm, sağlık, sanayi, ticaret ve eğitim alanlarındaki yatırımlara teşvik verme yetkisi ile donatılmıştır.
- Her türlü eğitim binasının yapım, onarım ve bakım zorunluluğu getirilmiştir.
- Belediyelere, şehirleşmenin olmadığı yerler ile şehir içindeki çöküntü alanlarını ekonomi için bir fırsat olarak değerlendirmeye olanak tanıyan kentsel dönüşüm yetkisi verilmiş bulunmaktadır.
- Kentteki doğal ve kültürel mirasın korunması ve ekonomiye kazandırılması da belediyelerin yeni vazifeleri arasındadır.
- Belediyelere, amatör sporun geliştirilmesini amaçlayan yeni yetkiler verilmiştir.
- Büyük belediyelerde, kadın ve çocuğa karşı şiddeti azaltmak ve bu duyarlı grupları himaye etmek üzere belediyelerin sığınma evleri açmaları öngörülmektedir.[61]

Yapılan reformların getirdikleri önemlidir. İl özel idareleri ile belediyelerde demokratik bir yönetişim (kurumsal yönetim) anlayışını hakim kılacak yenilikler getirmiştir. Reformların sonrasında belediyelerde kurumsallaşma çabaları görülmüştür. Böylece daha şeffaf belediye yönetimleri, denetim ve hesap verebilme ile belediyelerin verimlilikleri de arttırılmıştır. Sözü edilen şeffaflaşma, hesap verebilir olma, bunun için (dış) denetime açılmayı kabul etme, vb. sorumluluk gibi yönetişimin yani kurumsal yönetimin prensipleridir. Bu prensiplere bağlanarak yapılan uygulamalarıyla kurumların

[61] Fikret Toksöz, Ali Ercan Özgür, Öykü Uluçay, Levent Koç, Gülay Atar ve Nilüfer Akalın (Yazarlar), Yerel Yönetim Sistemleri -Türkiye ve Fransa, İspanya, İtalya, Polonya, Çek Cumhuriyeti-, Türkiye Ekonomik ve Sosyal Etüdler Vakfı İyi Yönetişim Programı, TESEV Yayınları, İstanbul, Ağustos 2009, s. 44-45.

performans verimlilik ve etkinliğine de yön vermektedir.[62] Böylece yerel yönetimlerdeki uygulamaları da önem kazanmaktadır.

Yapılan Reformla birlikte, merkezi yönetimin mahalli idareler üstündeki kısıtlayıcı vesayet yetkisi azaltılmıştır. Daha esnek hareket edebilme yetisi kazanan yerel yönetimlerde buna karşın kendi iç denetimlerine odaklanılmıştır. Mahalli idarelerin mali kaynakları ile harcamalarında şeffaflık ve hesap verilebilirliği temin etmek amaçlarından olmuştur. Etkinliğin çoğalmasını da gaye edinen yeni mali düzenin öngördüğü idaresel araçlar şöyle sıralanmıştır:

- Yerel yönetimlerde gerektiğinden fazla insan çalıştırmanın önüne geçmek ve yerel yönetimlerin büyüklüklerine göre kadrolarını standardize etmek maksadıyla norm kadro sistemi getirilmiş bulunmaktadır.
- Yerel yönetimlerde şahsi ve keyfi idarenin önüne geçmek, yapılacak hizmetleri ve yatırımları önceden planlayan; maliyet-fayda analizi yapan bir anlayışı yerleştirmek için stratejik plan yapılması zorunluluğu getirilmiştir.
- Kamu harcamalarında israfın önüne geçip ve etkinliği sağlamak üzere yeni iç denetim ve dış denetim mekanizmaları geliştirilmiştir. Buna uygun olarak muhasebe sistemi de değiştirilmiş bulunmaktadır.
- Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu TBMM'nin tüm kamu harcamalarını kontrol ve takip edebilmesini temin etmek üzere, kamu tanımını genişletmiştir. Bu yeni düzende, merkezi yönetim ile birlikte, yerel yönetim bütçeleri de konsolide edilerek TBMM'nin bilgisine sunulmaktadır.[63]

Planlama ve analize zorlanarak, yerel yönetimler, stratejik planlarını hazırlayıp yayınlamaya başladılar. Ayrıca il özel idaresi ile belediye yasalarında çağdaş gelişmeler dikkate alınarak düzenlemeler hayata geçirilmiştir. Bunlardan en önemlisi, engelli, yaşlı ve düşkün kimselere hizmet sunumunda özel yöntemlerin geliştirilmesi zorunluluğu olmuştur. Bunun yanında, merkezi idare, yerel yönetimler ve sivil toplumla

[62] Palabıyık, **a.g.m.**, s. 1.
[63] Toksöz ve diğ., **a.g.d.**, s.46.

koordinasyon ve ilişkiyi kuvvetlendirme gibi yeni yetkiler yerel yönetimlere verilmiştir. Türkiye, daha öncesinde, 21 Kasım 1988'de Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'nı da imzalamıştı.[64]

Buraya kadar yerel yönetimlerle ilgili detaylı açıklamalarda bulunulmuştur. Yerel yönetimler çatısı altında belediyeler de kanunla düzenlenmiş olan çeşitli görevlerini ifa etmektedirler. Belediyelerin zorunlu olarak yapmaları - yerine getirmeleri gereken vazifeleri vardır. Belediyeler kanunu ile yapacakları vazifeleri belirlenmiş bulunmaktadır. Kanunda belirtilen belediyelerin çok çeşitli gördükleri vazifeler arasında şunlar bulunmaktadır;

- imar, su ve kanalizasyon, ulaşım gibi kentsel alt yapı,
- çevre ve çevre sağlığı,
- temizlik ve katı atık,
- zabıta,
- itfaiye,
- acil yardım, kurtarma ve ambulans,
- şehir içi trafik,
- defin ve mezarlıklar,
- ağaçlandırma ve park
- konut,
- kültür ve sanat,
- turizm ve tanıtma,
- gençlik ve spor,
- sosyal hizmetler, evlendirme,
- mesleki manada beceri kazandırma hizmetlerini,

yapmakta ya da yaptırmaktadırlar.

[64] Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı..., Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı, 15 Ekim 1985 tarihinde imzaya açıldı. Türkiye anlaşmayı 21 Kasım 1988'de imzaladı, http://www.nilufer.bel.tr/i/pdf/7.pdf, s. 1.

Bugün belediyeler, bu zorunlu görevlerinin üzerine sosyal içerikli başkalarını da eklemektedirler. Bunu yapan belediyeler, sosyal belediye olarak tanımlanabilmektedir. "*Belediyeler yol, su, park, bahçe ve ulaşım gibi geleneksel yerel hizmetlerine ilaveten, yerel topluluğun bireysel ve grup olarak gereksinimlerini çözme konusunda katkı yapmayı da, belediyecilik vizyonlarının asli bir öğesi haline getirmektedirler*.".[65]

Belde belediyeleri, sınırları içinde yaşayan, ihtiyaçlı birey ve gruplara sosyal hizmetler götürmektedir. Bu belediyeler, devletten önemli bir yükü üzerinden almaktadır. Giderek daha fazla merkezden yerele bu hizmetler kaydırılmaktadır. Belediyelerin sosyal hizmetler alanında sorumluluklar üstlenmeleri, var olmalarının ve demokratik yapılarının da gereğidir. Geleneksel olarak verdikleri yerel hizmetlerin yanında, vatandaşlara bir dizi sosyal faydalar; sosyal hizmetler, sosyal yardımlar ve sosyal destekler sağlamaktadırlar.[66] Bir sonraki bölümde detaylı olarak açıklanmakta olan sosyal belediyecilik anlayışı ve pratikleri de bu zemin üzerinde gelişmektedir.

[65] Aygen, **a.g.m.**, s. 173.
[66] Çelik, **a.g.m.**, s. 1.

3. SOSYAL POLİTİKALAR VE SOSYAL BELEDİYECİLİK

Bu bölümde, dünyada ve Türkiye'de sosyal politikaların doğuşu, içeriği ve gelişimi açıklandıktan sonra, bu çerçevede belediyelerde yapılan uygulamaları olarak tarif edilebilecek sosyal belediyecilik kavramına açıklık getirilmektedir.

3.1. Sosyal Politika Kavramı

Sosyal politika, dünyada, Sanayi Devrimi ile birlikte önemi artan ve ondan sonra hükümetler, onların organları ve ilgili tüm kesimlerce sıkça dile getirilen bir kavram olmuştur. Kavramın içeriği önceleri yalnızca işçiler ve işçilerin iş ilişkileri ile (daha iyi) çalışma koşullarına ilişkinken, bugün çok daha geniş bir çerçevede uygulamalarına sahip bulunmaktadır.

20. yüzyılda ulus devletin temel özellikleri arasına "sosyal devlet" veya "refah devleti" niteliği eklenmiştir. Sosyal devlet, birçok gelişmekte olan devlette anayasalarında da yer alan bir nitelik olmuştur.[67] Bununla birlikte kavramın yorumlanışı ve değişik devletlerde uygulanışında farklılık görülmüştür. Bunda ülkeler arasındaki siyasal, ekonomik, sosyal, kültürel vb. alanlarda farklılıkların etkisi vardır.

Sosyal politika kavramı, büyük oranda sosyal refah ve sosyal refaha ilişkin konularla ilişkilenmektedir. Böylece bazı kaynaklarda "sosyal refah politikası" adı ile karşımıza çıkarken, bazı kaynaklarda da "sosyal politika" olarak geçmektedir. Bu ayrımda veya değişik ifade edilişinde, kavramın kullanılan "yer/bölge" faktörü belirleyici olmuştur. İlgili alan yazımında kavram, Avrupa'da "sosyal politika" (social policy) olarak kullanılmaktadır. Kuzey Amerika literatüründe ise daha çok "sosyal refah politikası" (social welfare policy) şeklinde kullanıldığı görülmektedir. Sosyal politika kavramı, literatürde "sosyal siyaset", "toplumsal politika", "refah politikası" vb. adlarla da ifade edilmektedir. İçeriği konusunda bazı yazarlar her iki kavramın aynı manaya geldiğini belirtmektedir. Bazıları da sosyal politikayı çeşitli politikaları içene alan ve

[67] Meryem Koray, "Görülmek İstenmeyen Gerçek: Sosyal Refah Politikaları ve Demokrasi İlişkisi", http://www.calismatoplum.org/sayi5/Makale5/makale2.pdf, s. 29-30.

sosyal refah politikalarını da içinde bulunduran çerçeve bir kavram olarak ifade etmektedir. Ersöz (2011)'e göre dar manada sosyal politika 19. yüzyılda endüstrileşme ve kentleşmenin neden olduğu tehlike ve yoksulluğa karşı çalışanları korumak gayesi ile meydana gelmiş, alakadar olduğu işçi-işveren sınıfları arasındaki münasebetleri düzenlemeye, menfaat temin edici davranışları ortadan kaldırmaya ve çalışma sulh ve selameti tesis edilmesine yöneltmiştir. Geniş manada sosyal politika ise genel olarak refah seviyesinin artırılması, toplumda bulunan tüm zayıf ve güçsüz kesimlerin korunması ve adil bir gelir paylaşımının sağlanması amacını taşımaktadır.[68] Sosyal politikalar, böylece, dar anlamda veya geniş anlamda değerlendirilmektedir. Tanımlarında da bu görülmektedir; kavramı dar veya geniş olarak ele alıp açıklamaya çalışan yazarlar vardır. Kavram AB'de sosyal politika olarak ifade edilmektedir. AB'de sosyal politikaya çok önem verilmektedir. Avrupa Birliği Sosyal Politikası bulunmaktadır. AB'de sosyal politikanın oluşması refah devleti anlayışına dayanmaktadır. Devletin toplumda refah ve sosyal koruma sağlamak gayesi ile uyguladığı politikaların tümüne sosyal politika denmektedir. Sosyal politikaların kapsamını aşağıda açıklanan alanlardaki kamu hizmetleri oluşturmuştur;

- Sağlık,
- Eğitim,
- Konut,
- Sosyal güvenlik,
- İstihdam,
- Sosyal hizmetler,
- Sosyal yardım.[69]

Bunlar devletin kullandığı belli başlı sosyal politika araçları olmuştur. Devletin bütçesi ve vergilendirme aracı sosyal politikaların finansmanında kullanılan başlıca kaynakları oluşturmuştur. Bir yandan da sosyal politikaların kapsamı nicelik (adet) olarak sürekli genişlemiştir. Ortaya çıktığı ilk dönemde sosyal politikanın içeriğini daha

---

[68] Ersöz, **a.g.e.**, s. 47-48, 50.

[69] Birsen Nacar Karabacak, "Toplumsal Dayanışmanın Finansman Boyutu: Türkiye'de Sosyal Politikaların Finansmanı Örneği", **Çalışma ve Toplum**, 2013/2, http://calismatoplum.org/sayi37/karabacak.pdf, s. 148.

dar bir kapsamla işçiler oluşturmuş, hedeflerini de işçilerin iş ilişkileri ile çalışma koşulları yönünden korunması oluşturmuştur. Sanayi Devrimi'nin ortaya çıkardığı kötü çalışma koşullarına müdahaleyi amaçlamıştır. Günümüzde ise daha geniş bir kapsamda sosyal konuları da içermektedir. Tüm toplumu ve tüm sosyal sorunları kapsadığı görülmektedir. Böylece sosyal refah bugün toplumlarda tesis edilmeye çalışılmaktadır.

Sosyal politikanın belli başlı konularını şunlar oluşturmaktadır;

- Sağlık, eğitim, konut politikaları
- İşsizlik sorununa karşı tedbirler,
- Ücret politikaları,
- Çalışma süreleri ve esnek çalışmanın teşvik edilmesi,
- İş hayatında kadınların, çocuk ve genç işgücünün sömürülmesine karşı tedbirler,
- Toplumda ve iş hayatında kadınlara yönelik ayrımcılık yapılması karşısında onunla mücadele,
- Engellilere yönelik politikaların belirlenmesi,
- Hükümlülerin topluma yeniden kazandırılması çabaları,
- Yaşlı kesimlerle ilgili tedbirler,
- Toplumsal eşitsizlikler,
- Yoksullukla ilgili politikalar,
- Çevre ile ilgili politikalar[70],
- Kültür-sanat alanında politikalar,
- Yerel yönetimler politikaları.

Daha geniş bir şekilde çalışma hakkı çerçevesinde düzenlenen sosyal politika önlemleri aşağıdaki şekilde sıralanabilmektedir;

- Yeterli istihdam olanaklarının sağlanması,
- Yaşam boyu öğrenme perspektifi dahilinde mesleki eğitim yoluyla insan gücü kaynağının nitelikli hale getirilmesi,

[70] Karabacak, **a.g.m.**, s. 148.

- İşçi ile işverenlerin buluşturulması,
- Çalışma yaşamında iş güvencesi ve koruyucu şartların sağlanması,
- Çalışma hayatında belirli gelirin temitatının sağlanması,
- İş sağlığı ve güvenliği koşullarının iyileştirilmesi,
- Ücretli çalışanlara örgütlenme fırsatının kazandırılması,
- Sosyal güvenlik sistemi ile işgücünün sosyal rizikolara karşı korunması.[71]

Sosyal politika dendiğinde pek çok konuyu içine almaktadır. İş hayatında özellikle korunması gereken dezavantajlı grupları kadınlar, çocuklar-gençler ile engelliler ve eski hükümlüler oluşturmaktadır. Güncel bir konuyu oluşturmasıyla göçmenler de bu kategoriye sokulabilmektedir. Kadınlar, tüm dünyada çalışma yaşamında çeşitli sorunlarla karşı karşıya gelmektedirler.[72] Çalışma yaşamında kadına yönelik cinsiyet ayrımcılığı yaygın bulunmaktadır. Cinsiyet ayrımcılığının biçim ve derecesi çalışılan işyerinin büyüklüğüne, kamu veya özel sektör olmasına ve yapılan işe bağlı olarak değişebilmektedir. Cinsiyet ayrımcılığı, bir yandan da kadının işgücüne katılımını olumsuz yönde etkilemektedir.[73] Çocuk-genç çalışanlar için düzenlemeler yapılmaktadır. Diğer dezavantajlı kesimler için de düzenlemeler olmaktadır. Böylece sosyal politika, bir politika olarak yasal düzenlemelere yön vermektedir.

Genel olarak sosyal politika kavramı, sosyal adaleti temin için yapılan toplum düzenlemelerini belirtmek için kullanılmaktadır. Dünyada sosyal politikalar, sosyal refah hedefiyle şekil almıştır. Sosyal refah ya da toplumsal refah politikaları, toplumun tüm kesimlerine refah götürülmesi amacını gütmektedir. Topluca bir sosyal refah, bu hedefli ülkelerde böylece tesis edilmek istenmektedir. Bunun içine vatandaşlara sosyal güvenlik sağlanması, çalışma hayatı için standartların oluşturularak çalışma hayatının

---

[71] Meryem Koray, **Sosyal Politika**, İmge Kitabevi, 2005, s. 196-197'den aktaran Eyüp Bedir, İstihdam, İşsizlik, Ücretler ve Çalışma Koşulları, Ünite 3, **Sosyal Politika** içinde (Edit.: Abdurrahman İlhan Oral ve Yener Şişman), 1.Baskı, T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını No: 2628, Eskişehir, Temmuz 2012, s. 69.

[72] Aysen Tokol, Özel Olarak Korunması Gereken Gruplar (Dezavantajlı Gruplar), Ünite 7, **Sosyal Politika** içinde (Edit.: Abdurrahman İlhan Oral ve Yener Şişman), 1.Baskı, T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını No: 2628, Eskişehir, Temmuz 2012, s. 177.

[73] Aysen Tokol, Özel Olarak Korunması Gereken Gruplar-III (Kadınlar), Ünite 5, **Sosyal Politika-II** içinde (Edit.: Abdurrahman İlhan Oral ve Yener Şişman), 1.Baskı, T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını No: 2878, Eskişehir, Ocak 2013, s. 116.

düzenlenmesi konuları, işçi hakları vb., toplumun handikaplı/dezavantajlı kesimlerinin yaşam koşullarının iyileştirilmesi de girmektedir.

Artan nüfusla birlikte modern toplumlarda nüfusun korunma gereksinimleri ile korunma alanlarının giderek çoğaldığı görülmektedir. Yaşlıların, engellilerin, kadın, çocuk, vb. dezavantajlı grupların korunabilmesi gerekmektedir. Böylece sosyal politikaların önemi toplumlarda artmaktadır.

Sosyal politikaları şekillendiren birtakım etkenlerden de söz edilebilmektedir. Bunlar dış etkenler ve iç etkenler diye ikiye ayrılabilmektedir. Dış etkenler arasında şunlar sayılabilmektedir;

- Savaşlar,
- Siyasal bunalımlar,
- Ekonomi politikalarındaki değişimler (iktisat okulları ve teorileri),
- Ekonomik krizler,
- Dünyadaki fikri hareketler,
- İnsan hak ve özgürlükleri alanındaki gelişmeler,
- Dünyada meydana gelen yönetim alanındaki gelişmeler (kurumsal yönetim- yönetişim vb.),
- Yerel yönetimlerin gelişmesi,
- Teknolojik gelişme,
- İletişim alanındaki gelişmeler,
- Küreselleşme,
- Küreselleşme ile birlikte "Sosyal Devlet" e artan vurgu,
- Sosyal politikaya evrensel nitelik kazandıran unsurlar (Sosyal güvenlik sistemlerindeki aykırılıklara izin verilmemesi ve vatandaşların emeklilik hakkına sahip olmalarına mani uygulamaların ortadan kaldırılmasına yönelik çift taraflı anlaşmalar; Uluslararası Çalışma Örgütü, AB gibi vb. uluslararası örgütlerin bildirgeleri, kararları ve sözleşmeleri; Uluslararası

sosyal politika düzenlemelerinin genişlemesi; Sosyal politikaların hedefinin evrenselleşmesi ile düzenlemelerin de evrensel boyut kazanması, vb.).[74]

- Hukuk sistemlerinde değişiklikler (yeni düzenlemeler)
- STK'ların etkinliğinin artması.

Şehirlerde gözlenen hızlı kentleşme ile birlikte yerel yönetimlerin öneminin de arttığı görülmüştür. Hızlı kentleşme iktisadi, sosyal, teknik ve mali nitelikte birçok problemi beraberinde getirmiştir.[75] Büyükşehir ve ilçe belediyeleri sınırları içinde yaşayan dezavantajlı kesimlerin karşı karşıya oldukları sorunlarına çözüm bulunmasında bugün bu yerel yönetim birimleri de rol oynamakta ve sorumluluk almaktadırlar.

Yukarıda belirtilen dış etkenlerden yerel yönetimler alanında yaşanılan gelişmeler ile yerel yönetimlerin günümüzde sahip bulunmaları zorunlu ve ön koşul olarak kabul edilen nitelikleri şunlar olarak belirtilmektedir:

- Merkezi yönetimden ayrı bir tüzel kişiliğe sahip olmaları.
- Farklı bir taşınır-taşınmazlara sahip olmaları.
- Kendi bütçelerini yapma yetkileri olması.
- Seçimle işbaşına gelenlerden oluşan karar organlarına sahip olmaları.
- Kendilerine has gelirleri olması.
- Ve sınırlı da olsa, belli bir özerkliğe sahip olmaları.[76]

Yerel yönetimler alanındaki gelişmeler, sosyal belediyecilik uygulamalarının da önünü açmıştır. Sosyal belediyecilik, belediyelerin sosyal işlevlerini yükselten ve sosyal hayatta faal duruma gelmelerini sağlayan, bununla birlikte uygulamada sosyal

---

[74] Bedir, Sosyal Politikaya İlişkin Genel Bilgiler ve Sosyal Politikanın Araçları, Ünite 1, **Sosyal Politika** içinde (Edit.: Abdurrahman İlhan Oral ve Yener Şişman), 1.Baskı, T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını No: 2628, Eskişehir, Temmuz 2012, s. 10.

[75] Varcan, **a.g.e.**, s. 5.

[76] Varcan, **a.g.e.**, s. 9.

devletin gereklerini gerçekleştirmeye yönelik olarak belediyelere yeni birtakım vazifeler yükleyen yeni belediyecilik anlayışı bulunmaktadır.[77]

Sosyal politikaları şekillendiren iç etkenler içinde de şunlar belirtilebilmektedir;

- Yönetim biçimi (demokrasi, vb.)
- Hukuk düzeni,
- Ekonomik düzen ve faktörler (düşük gelir, işsizlik vb.),
- İstihdam düzeyi,
- Nüfusun demografik yapısı ve özellikleri,
- Toplumsal dayanışma ihtiyaç düzeyi,
- Nüfusun korunma gereksinimlerinin artması,
- Toplumda handikaplı kesimlerin (kadınlar, engelliler vb.) varlığı,
- Toplumsal gelişme düzeyi (sosyal devlet olma),
- Sosyal politikalar belirleme,
- Sosyal güvenlik sistemi.[78]

Dünyadaki siyasal, ekonomik, toplumsal vb. alanlarda gelişmeler ve ülkelerdeki yansımaları ile sosyal politika da ciddi bir değişim içine girmiştir. Siyasal ve toplumsal yapıda sürekli değişimler kaçınılmaz olarak sosyal politikayı da değişime zorlamaktadır.[79]

Sosyal politikanın başlıca amacı vatandaşların refahını sağlamaktır. Bu doğrultuda insan refahını artırmak, sürdürmek ve bunun için gerekli müdahalelerin yapılması hedeflenmektedir. Ekonomik ve sosyal alanda vatandaşların refahını sağlayacak politikalar üretilmekte, bu politikaların uygulamasında gereken refahı tesis edecek müdahaleleri de içermektedir. Sosyal devlet anlayışı, devletin sosyal barışı ve

---

[77] Ahmet Turan Adıyaman ve Salim Demirel, 'Sosyal Belediyecilik Üzerine Bir İnceleme: Ankara Büyükşehir Örneği', Dış Denetim Dergisi, Nisan-Mayıs-Haziran 2011, s. 116'dan aktaran Selçuk İpek ve Benan Çıplak, "Türkiye'de Sosyal Belediyecilik ve Sosyal Bütçe Uygulamaları: Çanakkale Belediyesi Örneği", **Yönetim Bilimleri Dergisi**, 2016, Cilt 14, Sayı 27, http://ybd.comu.edu.tr/images/form/dosya/dosya_885711.pdf, s. 203.

[78] Bedir, **a.g.e.**, s. 10.

[79] Meryem Koray, "Sosyal Politikanın Anlamı ve İşlevini Tartışmak...", http://www.calismatoplum.org/sayi15/koray.pdf , s. 19.

sosyal adaleti temin etmek maksadıyla sosyal ve ekonomik yaşama müdahalesini gerekli gören anlayıştır. Bu anlayışta esaslı bir dönüşüm zaman içinde kendini ortaya koymuştur. Küreselleşme sonrası gelişmeler içinde yerelin, merkezin karşısında öneminin arttığı görülmüş, bununla birlikte merkezi hükümetler tarafından yerine getirilen bazı hizmetlerin yerel yönetimlere devri süreci yaşanmıştır. Bu noktada yerelliğin, devlete sosyal özelliğini veren asli vazife alanlarının özelleştirilmesini sağlamaya yönelik olduğu belirtilmektedir.[80] Bu gibi gelişmelerle sosyal devlet anlayışı, zamanla, yerini sosyal hizmet ve yardımlarda yerelleşme eğilimine bırakmıştır. Bu eğilimin sonucunda şu görülmüştür; sosyal devletçe yapılanlar -büyük oranda- günümüzde beldelerdeki yerel yönetim birimlerince, belediyeler elinde yapılmaktadır. Belediyeler, örgütlenme ve yönetim fonksiyonları ile birlikte beldelerde yaşayan topluluklarla sosyal etkileşim içindedirler. Böylece belde sakinlerinin toplumsal/sosyal problemleriyle ilgilenmeleri ve böyle problemlere çözüm bulmaları önem kazanmaktadır. Yerel yönetimlerin öncelikli görevi, toplulukların karşılaştığı problemler ve konularla ilgilenmek olarak kabul edilmektedir.[81] Hizmetlerde yerellik ve verimlilik esası doğrultusunda belde belediyelerince sosyal politikalarını kendileri oluşturarak uyguladıkları görülmektedir. Merkezi hükümet ise daha çok bu alandaki politikaları yapmakta ve yasal altyapıyı oluşturmaktadır.

3.1.1. Sosyal Politikanın Tanımı

Sosyal politika, ilgili alan yazımında değişik yazarlarca tanımlanmıştır. Örneğin bir tanımda tarif ettiği şekliyle sosyal politika; "bir ülkede çeşitli toplumsal problemlere ait olarak yürütülen politika ve önlemlerin tümü" dür.[82] Başka bir tanımı sosyal politikanın, "hükümetin toplumdaki dengesizlikleri düzeltme, avantajsız grupların koşullarını geliştirme ve zayıflara yardım sağlama maksadıyla müdahalelerde bulunmasıdır." şeklinde yapılmıştır.[83] Bu tanımda geçen müdahaleler içinde

---

80 Kara, **a.g.m.**, s. 255.
81 Arıkboğa, **a.g.t.**, s. 4, 15.
82 Aygen, **a.g.m.**, s. 177.
83 Ersöz, **a.g.e.**, s. 49.

belediyelerin beldelerinde yaşayan dezavantajlı gruplara sağladıkları sosyal yardımlar da gündeme gelmektedir.[84] Diğer yapılan bazı tanımları da aşağıda açıklanmaktadır;

- Sosyal politika, devletin sosyal koşul ve olanaklara müdahale biçimidir.
- Titmuss sosyal politikayı çalışanlar, emekliler, kadın ve çocuklar gibi zayıf gruplar için yarar veya refah amaçlı bir yaklaşımla, daha fazla refahın ve daha çok yarar sağlanmasındaki bir araç olarak tanımlamıştır.
- Marshall, sosyal politikayı, hizmet ve gelir sağlamak suretiyle vatandaşların refahına direkt etki yapan hükümet politikaları olarak görmüştür.
- Hagenbuch, toplumdaki bütün vatandaşlara minimal standart ve belirli fırsatların sağlanması arzusu olarak tanımlamıştır.[85]
- Başka bir tanımında sosyal politika, toplumsal risklerin kamusal idaresi olarak tanımlanmıştır.[86]

Tanımlarından ortaya çıkan ortak özelliklerine bakıldığında;

- Sosyal politikalarla vatandaşlara refah sağlama amacı güdülmektedir.
- Sosyal politikalar gelirin yeniden dağılımına yönelik önlemler içermektedir.
- Sosyal politikalar, toplumsal düzenin korunması ve sosyal adaletin devamlılığının temini için uygulamaya konulmaktadır.
- Sosyal politika önlemlerinin uygulanmasında genellikle devlete görev verilmiştir.[87]
- Bugünse bu değişmiş, sosyal politika uygulamaları ağırlıklı olarak yerel yönetimler tarafından yapılmaktadır.

Böylece açıklık getirilen sosyal politika kavramına teorik yaklaşımlar zaman içerisinde şekillenmiştir.

---

[84] Bozlağan, **a.g.m.**, s. 137.
[85] Ersöz, **a.g.e.**, s. 48-49.
[86] Murat Şeker, **Yerel Yönetimlerde Sosyal Bütçeyi İzleme Raporu**, TESEV Yayınları, İstanbul, Mart 2011, http://tesev.org.tr/wp-content/uploads/2015/11/Yerel_Yonetimlerde_Sosyal_Butceyi_Izleme_Raporu.pdf, s.22.
[87] Ersöz, **a.g.e.**, s. 49.

3.1.2. Sosyal Politikaya Yönelik Teorik Yaklaşımlar

Sosyal politikanın öneminde artış ve ele alınışında zamanla değişim gözlenmiştir. Siyasal, ekonomik ve toplumsal yapıdaki değişimler sosyal politikayı da değişime zorlamıştır. Örneğin toplumda yaş ortalamasının yükselmesi sağlık hizmetlerini ve sosyal güvenlik sistemini zorlamaktadır. Kadınların fırsat eşitliği istemeleri hem çalışma şartları hem de bakım hizmetlerine yönelik uygulamalarda değişiklikler yapılmasını gerektirmiştir. Uzun süreli işsizlik ve yoksulluk meselesi de çalışma merkezli refah devletini ve buna bağlı sosyal vatandaşlık anlayışını değişime zorlamıştır.[88] Literatürde sosyal politika ile ilgili birçok araştırma bulunmaktadır. Sosyal politika ile ilgili çalışmalar kavramın farklı yönlerine (sorunlar, bakış açıları, dar/geniş kavranış vb.) odaklanmaktadır. Kültürel boyutlu problemlerle alakalı birçok çalışmada, bu sorunların sosyo-ekonomik denge eksikliği ile ve bu denge eksikliğini üreten ekonomik sistemle münasebetinin savsaklandığı söylenmektedir. Bu noktada Koray yaşadığımız sosyo-ekonomik eşitsizliklerin, çok defa öne sürüldüğü gibi sadece ekonomi, büyüme, hatta refah devleti çerçevesinde düşünülmemesi gereken sorunlar olduğunu ve bunların özünde demokrasi sorunsalı temelinde ele alınması gerektiğini düşünmektedir.[89] Kavramın özünü anlamaya yönelik bu açıklamalar bir yanda, diğer yandan da kavramın dar ele alınışlarından, genişçe kavranışlarına ulaşılmıştır. Bugün en geniş (kapsamlı) çerçevesinde toplumdaki tüm handikaplı kesimlerin düşünülerek, bu kesimlerin sorunlarına çözüm bulunması için müdahaleler zorunlu görülmektedir. Dünyada meydana gelen, işsizlik oranlarında artış, yoksulluğun artması, kadınların iş yaşamında düşük ücretle çalıştırılmaları, çocuk işçi çalıştırılması sorunu, vb., yaşlılar ve engellilerin toplumda karşı karşıya geldikleri sorunları, ve bunların yanında her on yılda bir neredeyse ortaya çıkan ekonomik krizler gibi yaşanılan gelişmeler, bir zaman uygulanan politikaların yoğun şekilde eleştirilmeye başlanması, devletlerde sosyal yardım ve sosyal hizmetlere ayrılan kaynakların sürekli azaltılması ve sosyal politikalardan faydalanma şartlarının ağırlaştırılması gibi gelişmeler de dünyada sosyal politikaları, bu çerçevede alınan tedbirleri ve sosyal politika harcamalarını önemli

---

88 Meryem Koray, "Sosyal Politikanın Anlamı ve İşlevini Tartışmak...", http://www.calismatoplum.org/sayi15/koray.pdf , s. 20.

89 Meryem Koray, "Görülmek İstenmeyen Gerçek: Sosyal Refah Politikaları ve Demokrasi İlişkisi", http://www.calismatoplum.org/sayi5/Makale5/makale2.pdf, s. 28.

kılmıştır. Dünyada bu yöndeki gelişmenin devam edeceği, önümüzdeki dönemde de sosyal politika hizmetlerinin artarak devam edeceği düşünülmektedir.[90]

Sosyal politikaların belirlenmesinde geçmişte devletlerde hükümetler tek başına rol oynarken, bugün sosyal politikaların belirlenmesinde aktörler artmış ve şunlar olmuştur;

- Devlet,
- Sivil Toplum Kuruluşları (STKlar),
- Özel sektör,
- Üniversiteler,
- Aile.

Genel olarak yerel yönetimlerin sosyal politikaların sağlanmasındaki rol ve etkinliği, devletlerde bu konuya yaklaşımları ile şekil almaktadır. Giderek artan şekilde yönelim yerel yönetimlerin bu alanda daha fazla yetkilendirilerek, sorumluluk alarak, refah hizmetlerini doğrudan üretmeleri ve sunmaları yönünde olmuştur. Yukarıda açıklanan, dünyada meydana gelen önemli gelişmelerin etkileyip belirlediği, sosyal politikanın uygulamalarında merkezden yerele doğru bir kayış ile sosyal politikaya önem veren ülkelerde yerel yönetimlerinin beldelerinde yaşayanların sosyal-ekonomik ihtiyaçlarını belirleyerek sosyal hizmetleri yapılandırıp, bu kapsamda hangi hizmetleri vereceklerine karar vererek, dezavantajlı gruplara sağlamaya başladıkları görülmüştür. Böylece yerel sosyal politika, merkezi sosyal politika karşısında üstün tutulmuştur.

Yerel yönetimler de bugün yetki alanlarında, sosyal hizmetler çerçevesinde sosyal harcamalarda bulunmaktadırlar. Dezavantajlı kesimlere her türlü sosyal yardım ve destekler belirlenen ve oluşturulan bir bütçeden sağlanmaktadır. Sosyal ihtiyaçları karşılama ve sosyal problemlere çözüm getirme, sosyal harcamaların işlevleri arasında sayılabilmektedir. Sosyal harcamalar, genel olarak, sosyal ihtiyaçları karşılama ve sosyal sorunlara çözüm bulma etrafında şekillenmektedir. Bu çerçevede kadınlar,

[90] Ersöz, **a.g.e.**, s. 17.

çocuklar, gençler, işsizler, yaşlılar ve engelliler gibi dezavantajlı kesimlerin sosyal gereksinimleri karşılanmakta ve sosyal sorunlara çözüm getirilmektedir.[91]

Tablo 3.1
Sosyal Harcamaların Bütçedeki Karşılıkları

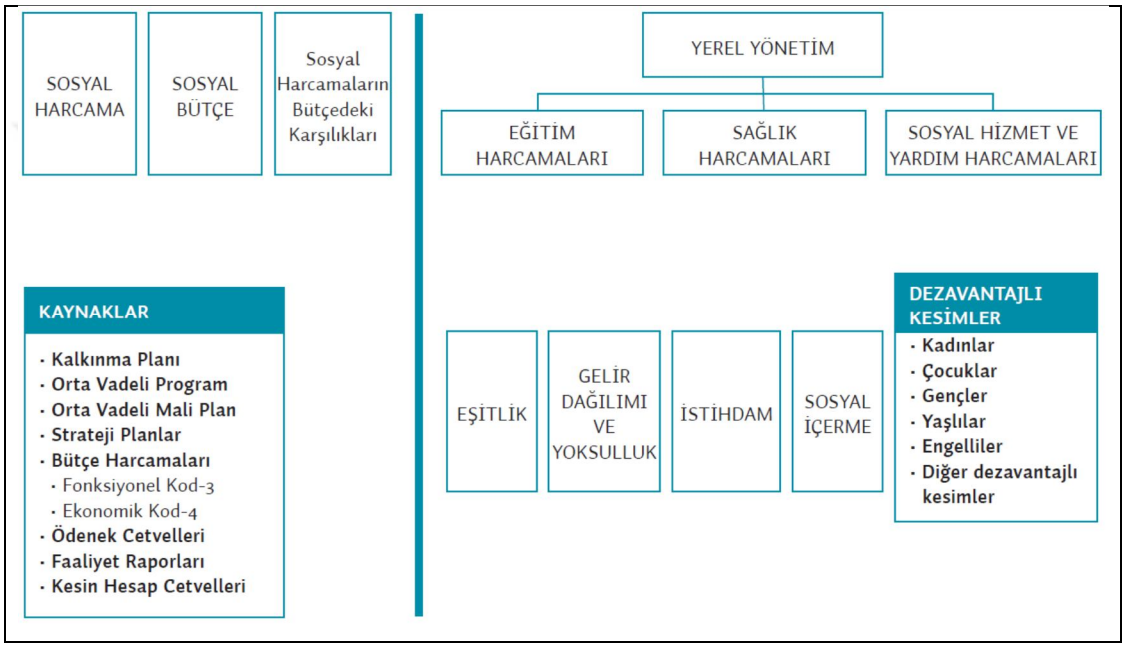
Fonksiyonel Sınıflandırma	Ekonomik Sınıflandırma
VII-SAĞLIK HİZMETLERİ - Tıbbi Ürünler, Cihaz ve Ekipmanlara İlişkin İşler ve Hizmetler - Ayakta Yürütülen Tedavi Hizmetleri - Hastane İşleri ve Hizmetleri - Halk Sağlığı Hizmetleri - Sağlık Hizmetlerine İlişkin Araştırma ve Geliştirme Hizmetleri - Sınıflandırmaya Girmeyen Sağlık Hizmetleri **IX-EĞİTİM HİZMETLERİ** - Okul Öncesi ve İlköğretim Hizmetleri - Ortaöğretim Hizmetleri - Yükseköğretim Hizmetleri - Seviyeye Göre Sınıflandırılamayan Eğitim Hizmetleri - Eğitime Yardımcı Hizmetleri - Eğitime İlişkin Araştırma ve Geliştirme Hizmetleri - Sınıflandırmaya Girmeyen Eğitim Hizmetleri **X-SOSYAL GÜVENLİK VE SOSYAL YARDIM HİZMETLERİ** - Hastalık ve Malullük Yardım Hizmetleri - Yaşlılık Yardımı Hizmetleri - Aile ve Çocuk Yardımı Hizmetleri - İşsizlik Yardımı Hizmetleri - İskan Yardımı Hizmetleri - Sosyal Güvenliği Bulunmayanlara Sağlanan Hizmetler - Sınıflandırmaya Girmeyen Sosyal Güvenlik ve Sosyal Yardım Hizmetleri	**Burslar ve Harçlıklar** - Yurtiçi Burslar ve Harçlıklar - Yurtdışı Burslar - Yabancı Uyruklu Kişilere Burslar ve Harçlıklar - Diğer Transferler **Eğitim Amaçlı Diğer Transferler** - Eğitim Amaçlı Diğer Transferler - Yabancı Uyruklu Kişilere Eğitim Amaçlı Transferler **Sağlık Amaçlı Transferler** - Sağlık Amaçlı Transferler **Yiyecek Amaçlı Transferler** - Yiyecek Amaçlı Transferler **Barınma Amaçlı Transferler** - Diğer Barınma Amaçlı Transferler **Tarımsal Amaçlı Transferler** - Diğer Tarımsal Amaçlı Transferler **Sosyal Amaçlı Transferler** - Muhtaç ve Körlere Yardım - Muhtaç Asker Ailelerine Yardım - Diğer Sosyal Amaçlı Transferler **Ekonomik/Mali Amaçlı Transferler** - Ekonomik/Mali Amaçlı Transferler **Hane Halkına Yapılan Diğer Transferler** - Hane Halkına Yapılan Diğer Transferler - Türk Kültür Varlığının Korunması ve Tanıtımı Gid.

Kaynak: Murat Şeker, **Yerel Yönetimlerde Sosyal Bütçeyi İzleme Raporu,** TESEV Yayınları, İstanbul, Mart 2011, http://tesev.org.tr/wp-content/uploads/2015/11/Yerel_Yonetimlerde_Sosyal_Butceyi_Izleme_Raporu.pdf, s.30.

AB genelinde bugün her alanda pek çok kamu hizmeti yerel otoritelerce yürütülmektedir; eğitim hizmetleri, sağlık hizmetleri, çevresel çalışmalar, sosyal yardımlar, ulaştırma hizmetleri, turizm faaliyetleri, kültürel çalışmalar, fiziki ve sosyal

[91] Şeker, **a.g.e.**, s.22.

planlama, orman işlemleri, iç güvenlik ve genel asayiş, nüfus ve seçim kayıtları ve işlemleri gibi. Ülkelerden örneklerde, İngiltere'de yerel otoritelere şehircilik ve sosyal hizmet politikalarından çevre koruması ve düzenlemesine, eğitim ve kültürden asayişe kadar pek çok alandaki kamu hizmetlerinin sorumluluğunun verildiği belirtilmektedir. İtalya'da da belediyelere kitle taşımacılığı, çevre koruma, fiziksel planlama, ekonomik ve toplumsal kalkınma, sosyal hizmetler, askerlik hizmetleri, istatistik, nüfus kayıtları ve seçim hizmetleri konularında görevler verilmiştir.[92]

Şekil 3.1: Yerel Yönetimlerde Sosyal Bütçeyi İzleme Rehberi

Kaynak: Murat Şeker, **Yerel Yönetimlerde Sosyal Bütçeyi İzleme Raporu,** TESEV Yayınları, İstanbul, Mart 2011, http://tesev.org.tr/wp-content/uploads/2015/11/Yerel_Yonetimlerde_Sosyal_Butceyi_Izleme_Raporu.pdf, s.29.

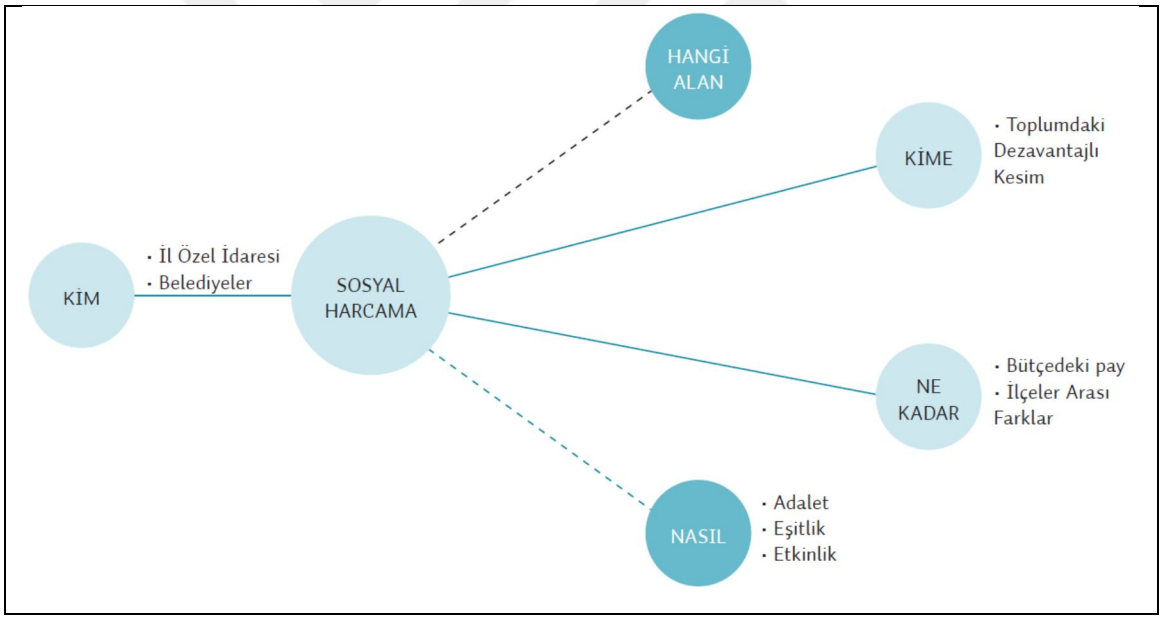
Bugün merkezi yönetimler, adil ve insan onuruna yakışır bir hayatı, toplumun bütün kesimlerine yaymada başarılı olmak için yerel yönetimlerle işbirliği içinde çalışmaktadırlar. Toplumun yaşam standardını artırmaya yönelik sosyal politikaların da bu anlamda önem kazandığı belirtilmektedir.[93]

---

92 Parlak, **a.g.m.**, s. 26-27.

93 Selçuk İpek ve Benan Çıplak, "Türkiye'de Sosyal Belediyecilik ve Sosyal Bütçe Uygulamaları: Çanakkale Belediyesi Örneği", **Yönetim Bilimleri Dergisi**, 2016, Cilt 14, Sayı 27, http://ybd.comu.edu.tr/images/form/dosya/dosya_885711.pdf, s. 201.

Yerel yönetimler bugün, sosyal politikanın yereldeki uygulayıcılarıdırlar. Yönetimleri altında bulunan, sınırları belirlenmiş yerlerde yaşayanların sorunlarını tespit edip çözüm bulmaktan sorumludurlar. Vatandaşa en iyi hizmetleri verimlilikle sağlamak zorundadırlar. Teoride ve uygulamada yerel yönetimler, anakent ve belediyeler olarak, yönetiminden sorumlu oldukları yerlerde iyi yönetişim uygulamalarında bulunarak, belediye hizmetlerinde verimliliğe ulaşılmaktadır. Yerel yönetimlerin yönetiminden sorumlu oldukları bu alanlarda halka en yakın birimler olarak vatandaşlara en iyi hizmetleri götürecekleri düşünülmektedir. Vatandaşların ekonomik, sosyal birtakım sorunlarını en iyi yerel yönetimlerin tespit ederek yerinde (gerçek) çözümler bulunabileceği varsayılmaktadır. Bu yaklaşım beraberinde, bilinç, sorumluluk, yardımlaşma, sosyal hizmetlerin üretimi, hizmet kalitesi ve hizmetlerde verimlilik ile bir yerdeki yaşam kalitesini sağlamaktadır.[94]

Şekil 3.2: Sosyal Bütçenin İzlenmesi

Kaynak: Murat Şeker, **Yerel Yönetimlerde Sosyal Bütçeyi İzleme Raporu,** TESEV Yayınları, İstanbul, Mart 2011, http://tesev.org.tr/wp-content/uploads/2015/11/Yerel_Yonetimlerde_Sosyal_Butceyi_Izleme_Raporu.pdf, s.31.

[94] Palabıyık ve Atak, **a.g.m.**, s. 19.

Tablo 3.2
Bursa Büyükşehir Belediyesi – Sosyal Harcamalar

	ÖDENEK			GERÇEKLEŞME		
	2007	2008	2009	2007	2008	2009
BURSA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ	400,000,000	567,679,000	522,225,000	437,234,122	470,645,256	430,310,152
İNSAN KAYNAKLARI VE EĞİTİM DAİRE BAŞKANLIĞI						
EĞİTİM ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ	307,601	1,468,451	1,761,958	2,110,032	1,149,810	1,363,448
Sınıflandırmaya Girmeyen Eğitim Hizmetleri	307,601	1,468,451	1,761,958	2,110,032	1,149,810	1,363,448
- Sınıflandırmaya Girmeyen Eğitim Hizmetleri	307,601	368,451	456,958	2,110,032	134,235	730,448
- PERSONEL GİDERLERİ	237,296	100,440	177,970	1,669,346	94,481	136,371
- SOSYAL GÜVENLİK KURUMUNA DEVLET PRİMİ GİDERLERİ	49,177	7,501	11,288	396,963	9,910	10,621
- MAL VE HİZMET ALIM GİDERLERİ	21,128	260,510	267,700	43,723	29,844	583,455
- Yurtiçi Burslar ve Harçlıklar	0	1,100,000	1,305,000	0	1,015,575	633,000
- HANE HALKINA YAPILAN TRANSFERLER	0	1,100,000	1,305,000	0	1,015,575	633,000
YEREL GÜNDEM 21 ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ						
Sınıflandırmaya Girmeyen Eğitim Hizmetleri	751,837	1,047,464	1,291,907	1,006,800	714,413	1,399,636
SAĞLIK VE SOSYAL HİZMETLER DAİRE BAŞKANLIĞI						
HUZUREVİ ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ - SOSYAL HİZMETLER ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ	3,210,609	17,005,866	14,722,785	2,329,111	11,980,551	13,248,633
PERSONEL GİDERLERİ	2,574,850	449,635	586,427	1,865,775	496,347	562,753
SOSYAL GÜVENLİK KURUMUNA DEVLET PRİMİ GİDERLERİ	489,742	48,880	72,251	250,368	62,512	96,496
MAL VE HİZMET ALIM GİDERLERİ	146,017	5,742,351	4,964,107	212,968	4,975,529	5,386,967
CARİ TRANSFERLER	0	10,765,000	9,100,000	0	6,446,163	7,202,427
MEZARLIKLAR ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ	463,878	1,885,650	2,260,069	254,900	2,038,121	2,894,041
PERSONEL GİDERLERİ	418,860	1,359,547	1,181,509	159,427	1,401,839	1,664,469
SOSYAL GÜVENLİK KURUMUNA DEVLET PRİMİ GİDERLERİ	20,006	216,601	956,958	19,230	242,435	330,776
MAL VE HİZMET ALIM GİDERLERİ	25,012	619,004	1,714,600	76,243	787,693	1,797,590
SAĞLIK İŞLERİ ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ						
SAĞLIK İŞLERİ ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ		1,130,818	1,236,310		1,714,979	1,283,205
PERSONEL GİDERLERİ		785,103	806,704		777,051	900,939
SOSYAL GÜVENLİK KURUMUNA DEVLET PRİMİ GİDERLERİ		119,814	142,902		124,834	134,050
MAL VE HİZMET ALIM GİDERLERİ		225,901	286,704		813,095	212,211
SERMAYE GİDERLERİ			0			36,005
TOPLAM SOSYAL HARCAMA	4,733,925	22,538,249	21,273,029	5,700,843	17,597,874	20,188,963
TOPLAM SOSYAL HARCAMA / BÜTÇE	1.18 %	3.97 %	4.07 %	1.15 %	3.74 %	4.69 %

Kaynak: Murat Şeker, **Yerel Yönetimlerde Sosyal Bütçeyi İzleme Raporu,** TESEV Yayınları, İstanbul, Mart 2011, http://tesev.org.tr/wp-content/uploads/2015/11/Yerel_Yonetimlerde_Sosyal_Butceyi_Izleme_Raporu.pdf, s.35.

3.2. Sosyal Politika İle İlgili Bazı Terimlerin Açıklamaları

Sosyal politika ile ilgili olan sosyal hizmet, sosyal yardım ve sosyal destek kavramları bulunmaktadır. Bu kısımda ilgili kavramların açıklamaları yapılmaktadır.

3.2.1. Sosyal Hizmet Kavramı

Sosyal hizmetler, kendilerinden kaynaklanmayan sebeplerle yoksul, muhtaç, bedeni ya da ruhi bakımdan eksik vaziyete düşen vatandaşlara insan onuruna yaraşır bir hayat sürebilecekleri sosyal ortamı ortaya çıkarma amacı güden hizmetler olarak nitelendirilebilmektedir. Tanımlarına bakıldığında, toplumda kendilerinden kaynaklanmayan nedenlerle yoksul ve muhtaç duruma ya da bedenen veya ruhi bir eksiklik durumunda olan kişilere, ülkenin genel ekonomik ve sosyal şartları dikkate alınarak insan onuruna yaraşır, çevreleri ile ahenkli bir hayat sürdürebilmeleri için sağlanan hizmetlere sosyal hizmetler denmektedir.[95] Başlıca sosyal hizmet türleri arasında şunlar sayılabilmektedir;

- Huzurevleri,
- Engelli merkezleri,
- Kadın barınma evleri,
- Çocuk sığınma evleri,
- Fizik tedavi ve rehabilitasyon merkezleri,
- Çocuk ve gençlik merkezleri.

Sosyal hizmetlerin özelliklerine bakıldığında, sosyal güvenliğin bir aracı olduğu, bir beldedeki sosyo-ekonomik sorunlara çözüm için kullanıldığı, kar amacı güdülmediği, devlet ve sivil toplum kuruluşları elinden (merkezden yerele görev transferiyle bugün yerel yönetimler tarafından da) sağlanabildiği, bu hizmetlerin verileceği ihtiyaç sahiplerinin ilgili kuruluşlarca belirlendiği, bu kuruluşlar tarafından önceden saptanmış ilke ve kriterlere göre sağlandığı ve toplumun tamamına yönelik hizmetler özelliği taşıdığı görülmektedir. Sosyal hizmetlerin temel özellikleri şöyle açıklanmaktadır:

---

[95] Ersöz, **a.g.e.**, s. 167.

- Sosyal düzenin bir aracı olarak sosyal hizmetler, çalışma yaşamı dışında meydana gelen sosyo-ekonomik problemlere çözümler getirmek maksadıyla tasarlanmaktadır.
- Asıl amacı sosyal problemlerin negatif tesirlerinin ortadan kaldırılması olan sosyal hizmet programları asla kar amacı taşımamakta ve bu programlar devlet ve sivil toplum kurumlarının birlikte çalışması ile sağlanmaktadır.
- Sosyal hizmetler toplumun tümüne yönelik hizmetler niteliği taşımaktadır. İhtiyaç sahibi vatandaşlara hizmet yapmanın yanında bu vatandaşların ihtiyaç sahibi durumuna düşmelerine veya etraflarına uyum sağlayamamalarına sebep olan şartlarının düzeltilmesi veya rehabilite hizmetleri de sosyal hizmetler kapsamında bulunmaktadır. İnsan kaynağının geliştirilmesi, yaşam kalitesinin yükseltilmesi ve yerel düzeyde toplumların kalkınmasının sağlanmasında de sosyal hizmetlere önemli görevler düştüğü belirtilmektedir.[96]

TÜİK tarafından her yıl yapılan Yaşam Memnuniyeti Araştırmaları 2003-2004-2005-2006-2007-2008'e göre Türkiye'de hane halklarının belediyelerden aldığı yardımların miktarı genel olarak artmıştır (Tablo 3.3).

Tablo 3.3
Hane halklarının Son Bir Yılda Aldığı Yardımların Kaynağı (%)

Yardımların kaynağı	Yıllar					
	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Belediye	8,8	14,4	15,3	13,1	20,3	21,4
Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu	16,2	25,5	22,6	24,3	29,1	29,8
Akraba, komşu vb.	66,5	52,4	65,2	61,7	51,8	59,4
Gönüllü kişi/kuruluş	2,9	12,8	2,5	5,4	6,3	3,7
Diğer	5,7	3,8	2,4	-	2,5	1,7

Kaynak: Fikret Toksöz, Ali Ercan Özgür, Öykü Uluçay, Levent Koç, Gülay Atar ve Nilüfer Akalın (Yazarlar), **Yerel Yönetim Sistemleri -Türkiye ve Fransa, İspanya, İtalya, Polonya, Çek Cumhuriyeti-, TESEV Yayınları, Türkiye Ekonomik ve Sosyal Etüdler Vakfı İyi Yönetişim Programı,** İstanbul, Ağustos 2009, ISBN 978-605-5832-22-3, http://tesev.org.tr/wp-content/uploads/2015/11/Yerel_Yonetim_Sistemleri.pdf, s. 6.

[96] Ersöz, **a.g.e.**, s. 168.

Son olarak ülkede yapılan TÜİK Yaşam Memnuniyeti Araştırması 2014'de, ülke boyunca belediye sınırları içinde oturan bireylerin belediyelerin çeşitli hizmet alanlarındaki hizmetlerinden memnuniyet düzeyleri ile birlikte, belediyenin hasta ve yoksullara yardım hizmetinden memnun olanların oranı da %49.0 olarak ortaya çıkmıştır.[97]

Türkiye'de belediyeler Büyükşehir belediyeleri ve ilçe belediyeleri olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Büyükşehir belediyeleri ile ilçe belediyeleri vatandaşlara sosyal hizmetler götürmek için kendi içlerinde birimler (ilgili daireler, kuruluşlar ve tesisler) oluşturmaktadırlar. Buna bir örnek İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından 1998 yılında kurulan İstanbul Sağlık A.Ş. bünyesinde işletilen merkezlerdir. İstanbul Sağlık A.Ş., sadece İstanbul'da değil, Türkiye genelinde de il ve ilçe belediyelerine proje üreterek uygulayan, Türkiye'nin en büyük sağlık ve sosyal hizmet organizasyonu olarak gösterilmektedir. Spor A.Ş. İstanbul halkının beklentisi olmadan en uygun ve en sağlıklı şartlarda spor yapmasını sağlayan, bir sosyal kuruluştur.[98] İstanbul Büyükşehir Belediyesinin kurmuş olduğu, kâr amacı gütmeyen ama sürümden kazanarak kârlı sonuçlara ulaşılan özel nitelikli mal ve hizmet üreten şirketler vardır. Bunlara örnekler BELTUR ile İstanbul Halk Ekmek A.Ş.'dir. BELTUR, Yıldız Korusu, Emirgan Korusu gibi altı farklı yerde müşterilerine kafeterya ve büfe hizmeti sunmaktadır. Malta Köşkü ve Hidiv Kasrı gibi köşklerde de düğün hizmeti vermektedir. İstanbul Halk Ekmek A.Ş. ile ise sağlıklı ve kaliteli ekmek ve unlu mamullerin satışı yapılmaktadır.[99] İlçe belediyelerinde dezavantajlı kesimlerin (yaşlı, çocuk, kadın, vb.) belirlenerek bu kesimlere yönelik sosyal yardım ve destek programları uygulanmaktadır. Böylece sosyal hizmet sunumunda, bugün, büyükşehir belediyeleri ile ilçe belediyeleri de rol oynamaktadır. Merkezi yönetimin rolü bu hizmetlerin planlama ve denetimi ile sınırlı kalmıştır. Uygulaması ve finansmanı yerel yönetimlere bırakılmıştır.[100] Belediyelerin böyle hizmetleri, diğer hizmetlerinde olduğu gibi vatandaş memnuniyetini sağlamaktadır. Merkezi hükümetçe sağlanan hizmetlerden daha etkili algılanmaktadır. Yapılan araştırmada, belediyeler tarafından yürütülen hizmetlerden memnuniyet

[97] Türkiye İstatistik Kurumu- TÜİK, Yaşam Memnuniyeti Araştırması 2014, Yayın No: 4381, Ankara, Haziran 2015, s. 41.
[98] Demirkaya, **a.g.m.**, s. 444.
[99] Varcan, **a.g.e.**, s. 8.
[100] Aygen, **a.g.m.**, s. 179.

konusunda ikinci sırayı "sosyal yardım hizmetleri" nin aldığı bulunmuştur.[101] Başka bir araştırmada ise katılımcıların görüşleri değerlendirilerek, kamu düzeni ve güvenliği gibi hizmetlerin merkez tarafından, ekonomik işler ve hizmetler, çevre koruma, iskân hizmetlerinin yerel yönetimler tarafından, sosyal güvenlik ve sosyal yardım hizmetlerinin ise merkezi yönetim ve yerel yönetimlerce birlikte sunulması konusunda görüş birliğinde olduklarının söylenebileceği ifade edilmiştir. Buna göre, ekonomik işler ve hizmetler, çevre koruma ve iskân hizmetlerinin merkezden yeterli kaynak aktarılması durumunda yerel idare tarafından, sosyal güvenlik ve sosyal yardım hizmetlerinin ise, ihtiyaç sahiplerinin tespit edilip yardımların ulaştırılabilmesi için merkezi yönetim ve yerel yönetimler tarafından birlikte sunulması gerekmektedir. Kara (2016)'ya göre de sosyal güvenlik ve sosyal yardım hizmetlerinin merkezi yönetim ve yerel yönetimler tarafından birlikte verilmesi gerekmektedir. Bu noktada, yazara göre sosyal güvenlik hizmetlerinin merkezi düzeyde, sosyal yardım hizmetlerinin ise yerel düzeyde verilmesi daha uygundur.[102] Yeni yönetişim anlayışı da, bir konuyla(/sorunla) ilişkili tüm aktörlerin (bir önceki örnekte; merkezi yönetim ile yerel yönetim) karşılıklı etkileşimi ve sorumluluk paylaşımlarıyla konunun çözüm sürecine katılmalarını söylemekte, içermektedir. Bu noktada Palabıyık (2004)'a göre yönetişim, yönetsel süreçte etkide bulunabilecek aktörlerin birbirleriyle etkişelmesiyle oluşan yeni bir yapı ve düzeni anlatmakta, diğer yanda sosyal ve ekonomik problemlerin giderilmesinde aktörlerin sorumluluk alanlarının belirsiz duruma geldiği yönetişim kavramında asıl güç, ortak faaliyette yer alan kuruluşlar arasındaki karşılıklı ilişkilerde olmaktadır.[103] İyi yönetişim uygulamaları bir yandan da anakent ve belediye yönetimleri örneğinde, bu yerlerde kaynak kullanımı ve hizmetlerin sunumunda etkililik ve verimlilik sağlanması hususunda önem kazanmaktadır. İyi yönetişim uygulamaları, bir yerde demokrasinin katılımcı uygulanması ile kaynakların yerinde/verimli kullanılması, şeffaf yönetim, vatandaşların faaliyetlerden haberdar edilmeleri, kurumun faaliyetlerinin takip edilmesi ile denetlenmesi, adaletli uygulamalarla vatandaşların eşit haklara ulaşmalarının sağlanması, hizmetlerde verimlilik prensibi ile hizmetlerin belirlenmesi, verilmesi,

[101] Bozlağan, **a.g.m.**, s. 137-138.
[102] Kara, **a.g.m.**, s. 267, 269.
[103] Palabıyık, **a.g.m.**, s. 3.

hizmet kalitesinin hayata geçirilmesi ve yerel problemlerin çözümünde yerel ölçekte bilgi ve kapasitenin kullanımı ile yapılmaktadır.

Tablo 3.4
Dünyada Sosyal Harcamaya Bakış

ESSPROS (EUROSTAT)	SOCX (OECD)	SPERS (ILO)
• Hastalık/Sağlık • Engellilik • Yaşlılık • Malullük • Aile/Çocuk • İşsizlik • Konut • Sosyal Dışlanma	• Yaşlılık • Malullük • Engellilik • Sağlık • Aile • Aktif işgücü programları • İşsizlik • Konut • Diğer sosyal politika alanları	• Sağlık • Hastalık • Engellilik • Malullük • İş kazası • Yaşlılık • Aile ve Çocuk • İşsizlik ve işgücü piyasası politikası • İşgücü piyasası programları • Konut • Sosyal yardım ve diğerleri • Temel Eğitim • Gıda ve Beslenme

Kaynak: Murat Şeker, **Yerel Yönetimlerde Sosyal Bütçeyi İzleme Raporu,** TESEV Yayınları, İstanbul, Mart 2011, http://tesev.org.tr/wp-content/uploads/2015/11/Yerel_Yonetimlerde Sosyal_Butceyi_Izleme_Raporu.pdf, s.19.

3.2.2. Sosyal Yardım Kavramı

Sosyal yardım, toplumdaki yoksunlaşma olgusunun önlenmesi, giderilmesine ya da ertelenmesine yönelik bir hizmet alanı olup, en geniş manasıyla, toplumdaki yerel şartlar göz önünde bulundurulduğunda minimal seviyede, kendinin ve bakmakla yükümlü olduğu şahısların elinde olmayan sebeplerden dolayı geçimini sağlayamayan kişilere, resmi veya istekli kurum ve kuruluşlar tarafından yasal yetkiye dayanarak geçimini temin ettirmeleri için ayni ya da nakdi sosyal gelir sağlayan bir sosyal koruma alanı olarak tanımlanabilmektedir.[104] Yukarıda sosyal hizmet kavramı açıklanırken tarif edilen aynı kişilere yapılan ekonomik, sosyal, psikolojik her türlü yardımlar sosyal

[104] Şeker, **a.g.e.**, s. 18.

yardımı oluşturmaktadır. Bu kapsamda sağlanan sosyal destekler, sosyal destek programları da olmaktadır.

Belediyeler tarafından yürütülen hizmetler içinde ulaşım, su ve kanalizasyon, itfaiye, yollar-kaldırımlar, parklar-yeşil alanlar, yapılaşma-imar-ruhsat, cadde ve sokakların aydınlatılması, temizlik, zabıta-denetim, kültür-spor gibi hizmetlerinin yanında bugün sosyal yardımlar da önemli algılanıp hizmet programlarında yer verilmektedir.[105]

3.2.3. Sosyal Destek Kavramı

Belediyelerde sağlık ve sosyal işler alanındaki daire başkanlıklarının harcamalarının hepsi sosyal harcama olarak kabul edilmektedir. Bu konuda ayrıca, bir daire başkanlığının hem sosyal harcama hem de kültür ya da benzeri bir gider içermesi durumunda ise, personel, mal ve hizmet alımı gibi giderlerin ayrıştırılması mümkün olmadığından, sadece transferler ve aleni bir şekilde sosyal harcama olduğu görülen kalemlerin hesaplamaya katılmakta olduğu, diğer kalemlerin hesaplamanın dışında bırakıldığı söylenmektedir.[106]

Belediyelerin yoksullara yönelik destek programları, kadınlara yönelik destek programları, gençlere, çocuklara, engellilere, vb. handikaplı kesimlere yönelik destek programları olabilmektedir. Belediyelerin yıllık programları içinde ele alınarak sosyal harcamalarını gerçekleştirmektedirler.

Yukarıda açıklanan sosyal hizmet, yardım ve destekler bugün beldelerinde sağlamalarıyla sosyal olarak tanımlanabilecek belediyeler elinden ihtiyaçlılara götürülmektedir. Böylece bu sosyal belediyeler, devletin önemli bir yükünü üzerinden almış olmaktadırlar. Belediyelerin sosyal hizmetler alanında sorumluluk üstlenmesi, varlık sebeplerinin ve demokratik yapılarının da bir gereği olarak görülmektedir. Böylece belediyelerce geleneksel olarak verdikleri yerel hizmetlerinin yanında,

[105] Bozlağan, **a.g.m.**, s. 137.
[106] Şeker, **a.g.e.**, s. 48.

vatandaşlara sosyal hizmetler, sosyal yardımlar ve sosyal destekler şeklinde sosyal fayda sağlanmaktadır.[107]

3.3. Sosyal Politikanın Ortaya Çıkışı ve Tarihsel Gelişimi

Sosyal politikanın doğuşu, Sanayi Devrimi ile birlikte olmuştur. Sanayi Devrimi ile dünyada hızlı bir sanayileşme dönemine girilmiştir. Bu hızlı sanayileşme beraberinde, denetleyici otorite-kurumlar henüz oluşturulmamışken, sıkça dile getirilmeye başlanan işçilerin yaşadığı birtakım sorunları meydana getirmiştir. İşçilerin sorunlarına çözüm önerileri ile sosyal politika gündeme gelmiştir. Sanayi Devrimi böylece sosyal politikanın oluşunu başlatan gelişme olmuştur. Sosyal politika kavramı, dünyada ilk olarak, işçiler ve işçilerin sorunlarıyla ilişkilenen bir içerikte ortaya çıkmıştır. İlk ortaya çıktığında sosyal politikanın kapsamını dar olarak işçiler, hedeflerini ise bu işçilerin iş ilişkileri ve çalışma koşulları yönünden korunması oluşturmuştur. Yıllar ilerledikçe, daha sonraki süreçlerde ise kavramın kapsam alanı ile içeriğinin çok geniş bir çerçeveye yükseltildiği görülmüştür. Günümüzde kapsamını sadece işçi sınıfı ile iş ilişkileri değil, tüm toplum ile tüm sosyal sorunlar oluşturmaktadır.

Sosyal politika, sosyal devlette içselleştirilmiş onun sosyal politikalar aracı veya sosyal refah politikası şeklinde kavramsallaştırılmaktadır. Dünyada sosyal politikalar, devletlerde sosyal refah hedefleriyle ve ulus ötesi (örn. AB) ve ulusal ilgili kurumlar elinde şekillendirilmiştir. Sosyal politikaların, sosyal refah hizmetleri bağlamında dünyada uzun bir geçmişi vardır. Böylece sosyal refah hizmetleri bağlamında ele alındığında sosyal politikaların izleri ilk medeniyetlere kadar sürülebilmektedir. Sosyal refah, bireyler için eşit refahı hedeflemektedir. Toplumlarda her devirde handikaplı kesimler olmuştur. Bu handikaplı kesimleri daha iyi yaşam koşullarına kavuşturmak için toplumlarda çözüm yolları arayışına girilmiştir. Sosyal refah devleti hedefiyle, son yıllarda da önem algılamaları ile atıflarında artış olmuş, kendisini sosyal refah devleti olarak tanımlayan veya öyle olmak isteyen ülkelerde bu hedef doğrultusunda çabalar artırılmıştır.

---

[107] Çelik, **a.g.m.**, s. 1.

Sosyal politikanın ortaya çıkışını hazırlayan koşullar içinde şunlar önemlidir;

- Sanayi Devrimi ile birlikte toplumsal düzenin değişmesi,
- Sınıf çatışmaları ve sosyal sorunların ortaya çıkması, bu ortamda;
- Sosyal politikanın yokluğunun hissedilmesi,
- İşçilerin iş ilişkileri ve çalışma koşulları yönünden korunması ihtiyacının ortaya çıkması.

Yukarıda açıklanan koşullar, dünyada sosyal politikanın oluşumuna zemin hazırlamıştır.

3.4. Sosyal Politikanın Amaçları

Sosyal politikanın temelde amacı vatandaşların refahını sağlamaktır. Sosyal politikanın bu amaca bağlı hedefleri arasında şunlar yer almaktadır;

- İnsan refahını artırmak ve sürdürmek,
- Toplumsal barış ve toplumsal adaleti sağlamak,
- Bunun için sosyal ve ekonomik hayata gerekli müdahaleleri yapmak,
- Toplumda gereksinim içinde olan birey ve gruplara sosyal faydalar sağlamak. Bunun için;
- Toplumda gereksinim içinde olan birey ve grupları öncelikle belirlemek, bunlara yönelik,
- Politikalar, izlenecek yol haritaları ile stratejileri belirlemek,
- Ve sosyal hizmetleri verecek kurumları oluşturmak.

3.5. Sosyal Devletin Küçülmesi ve Sosyal Hizmet ve Yardımlarda Yerelleşme Eğilimi

Genel bir tarifle sosyal politikalara sahip ve uygulayan devletlere sosyal devlet denilebilmektedir. Dünyanın küreselleşmesi sonrasında sosyal hizmet ve yardımlarda bir yerelleşme eğiliminin sonucunda, sosyal devlet küçülmüş, onun karşısında sosyal politikaların yerel uygulamaları önem ve ağırlık kazanmıştır. Günümüzde yerel

yönetimler elinden bu hizmetler verilmektedir. Böylece merkezi bir sosyal politikanın karşısında yerel sosyal politika öne çıkmış ve yerel yönetimlerde yapılan uygulamaları önem kazanmıştır. Yerel yönetimlerin bu alanda rolleri ile fonksiyonları arttırılmıştır. Merkez giderek bu rolünü yerele, yani yereldeki uygulayıcılar olan yerel yönetimlere devretmiştir.

3.6. Merkezi Sosyal Politika ve Yerel Sosyal Politika

Dünyada sosyal politikalar alanında gelişmelerde merkezi sosyal politikanın karşısında yerel sosyal politika yükselmiştir. Bu yöndeki gelişme, sosyal devletin üzerindeki aşırı yükü belde yönetimlerine paylaştırması ile olmuştur. Yerel yönetimlerin sosyal politika alanındaki rolleri böylece artmıştır.

3.7. Yerel Yönetimlerin Sosyal Politika Alanındaki Rolü

Dünyada yaşanılan küreselleşme olgusu sonrasında, yerel yönetimlerin sosyal devlet içindeki rollerinin arttığı ve sosyal politikalar alanında merkezin yetkilerini yerel yönetimlere devrettiği bir süreç gözlenmiştir. Bugün sosyal politikaların uygulamaları yerel yönetimler elinde yerelde yapılmaktadır. Böylelikle beldelerde yaşayan, gereksinim içindeki handikaplı gruplara sağlanan bu alandaki hizmetlerde etkinlik sağlanması hedeflenmektedir. Bir yerdeki gereksinimli vatandaşları, ihtiyaçlarının türü ile miktarını en iyi o yerin yerel yöneticileri bilebilmektedir. Teoride ve uygulamada yerel yöneticilerce belirlenerek, bir yerdeki handikaplı gruplara sağlanan sosyal hizmetlerde verimlilik ve etkinlik kazanılabilmektedir. Merkez yerine bu yöneticilerce alınacak kararlarda daha isabetli olunmaktadır. Hedef grupların belirlenme ve tahsis edilecek kaynak planlaması ile bu insanların sosyal ihtiyaçları ve sorunları halledilebilmektedir. Bu insanlara sağlanacak sosyal hizmetler, bir yerdeki toplumun (toplam) mutluluğunun sağlanması ve ilerletilmesi adına da önem arz etmektedir. Yerel yönetimlerin sosyal politika alanındaki bu rolleriyle birlikte bu alanda sağladıkları hizmetleri artmıştır. Yerel yönetimler, belde sınırları içinde yaşayanlar arasında, ihtiyaçlıları ve ihtiyaç duyduklarını belirleyerek, sosyo-ekonomik gereksinimlerini

karşılamaya çalışmaktadırlar. Bu amaçla politikalarını ve stratejilerini belirlemektedirler.

3.8. Sosyal Belediyecilik Kavramının Ortaya Çıkması ve Gelişimi

Bu kısımda, dünyada sosyal belediyecilik kavramının ortaya çıkışı ve gelişimi açıklanmaktadır.

3.8.1. Sosyal Belediyecilik Kavramı

Sosyal belediyecilik örnekleri, beldelerde sosyal hizmetlerin belediyeler elinden verilmesi ile görülmekte, çeşitlenmekte ve gelişme göstermektedir. Sosyal belediyecilik anlayışı ile bir beldedeki riskli kesimlerin ekonomik ve sosyal gereksinimleri belediye tarafından belirlenerek giderilmektedir. Belediyelerin böyle uygulamaları ile bir beldede yaşayanların sosyo-ekonomik sorunlarına çözüm getirilmektedir. Sosyal belediyecilik böylece gelişme göstermektedir.

Sosyal belediyecilik, daha önce devletin yerine getirdiği, topluma karşı sosyal birtakım görevlerinin yükünü üzerine alan, belediyecilik anlayışıdır. Sosyal belediyecilik, sosyal devlet anlayışının yerele geçirilmiş ve uygulanmakta olan halidir. Uygulamada, devletin halka sunmakla vazifeli olduğu sosyal politikaya belediyeler de dahil olmuştur. Belediyelerde bu bağlamda politikalar yapılmakta, izlenmekte ve sosyal hizmet, sosyal yardım ile sosyal destekler ihtiyaç içindeki kesimlere sağlanmaktadır. Sosyal belediyecilik uygulamalarının odağında riskli ve korumada öncelikli gruplar yer almaktadır.

3.8.2. Sosyal Belediyecilik Tanımı ve Konusu

Sosyal belediyecilik, sosyal devletin halka sunmakla vazifeli olduğu sosyal politikaya belediyelerin katılıp yerel seviyede sosyal hizmet ve sosyal yardım faaliyetlerini sağlama anlayışı olarak tanımlanabilmektedir. Literatürde değişik yazarlarca sosyal belediyecilik şöyle açıklanmaktadır;

- Sosyal belediyecilik, belediyelerin sosyal etkinliklerini yükselten ve sosyal hayat içinde faal duruma gelmelerini temin eden, yani sosyal devletin gereklerini gerçekleştirmeye yönelik olarak belediyelere yeni çeşitli vazifeler yükleyen bir anlayıştır.[108]
- Sosyal belediyecilik, milli devletin bütün toplumsal kesimleri ve vatandaşları homojenleştirici ve kâğıt üstünde de olsa eşitleyici politikalarının gerçekleşme olasılığının ve olanaklarının ortadan kalkması ile en azından toplumun yardıma muhtaç taraflarına dönük kısa, orta ve uzun vadeli politikalar üretmede belediyelerin aktif roller üstlenmesidir.[109]

Sosyal belediyeciliğin konusunu, toplumun tüm dezavantajlı gruplarına yansız hizmet vermek oluşturmaktadır. Hizmet vermeden önce ilgili politikaların belirlenmesi yapılmaktadır. Genel olarak sosyal belediyeciliğin konusunu şunlar oluşturmaktadır;

- Yerel sosyal politikanın oluşturulması,
- Beldedeki dezavantajlı/riskli grupların belirlenmesi,
- İhtiyaçlarının belirlenmesi (ihtiyaç analizi),
- İhtiyaç analizinin sonucunda ihtiyaçlılara sağlanacak sosyal hizmet ve sosyal yardımlara karar verme,
- Sosyal hizmetler ve sosyal yardım faaliyetlerini yürütme.

Bunlar aynı zamanda ilgili süreçleri oluşturmaktadır. Belediyeler bu konularda/alanlarda değerli, önemli hizmetler vermektedirler.

3.8.3. Dünyada Sosyal Belediyeciliğin Gelişimi

Sosyal belediyecilik çok çeşitli uygulanma biçimleri, pratikleriyle dünyada uzun zamandır yapılmaktadır. Sosyal belediyeler, kanunla belirlenmiş görevlerini yaparken, bu görevlerinin üzerine sosyal hizmetlerini de ekleyerek, belediye sınırları

[108] Ahmet Turan Adıyaman ve Salim Demirel, "Sosyal Belediyecilik Üzerine Bir İnceleme: Ankara Büyükşehir Örneği", **Dış Denetim Dergisi**, Nisan-Mayıs-Haziran 2011, s. 116.
[109] Bedrettin Kesgin, "Kentsel Yoksulluğa Yönelik Yerinden ve Yerel Müdahale: Sosyal Belediyecilik", **Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Sayı: 26, Ağustos 2012, s. 177.

içinde yaşayan ihtiyaçlı gruplara sunmakta olan belediyelerdir. Bugün belediyeler, daha önce açıklanan, kanunla belirlenmiş birtakım görevlerinin üzerine -vizyonlarının temel unsurlarından biri haline getirerek- sosyal içerikte başkalarını da eklemekte, yerel topluluğun bireysel ve grup olarak ihtiyaçlarını çözme konusunda katkı yapmaktadırlar.[110] Bu vizyon ve içerikte sosyal belediyecilik uygulamaları Türkiye'de de uzun zamandır görülmektedir.

3.9. Sosyal Belediyeciliğin İşlevleri

Sosyal belediyeciliğin uygulamasında, sosyal kontrol ve rehabilitasyon, yönlendirme, kılavuzluk ve rehberlik etme, gereksinim içinde olanlara gereksindikleri sosyal hizmetler, sosyal yardımlar ve diğer sosyal desteklerin sağlanması gündeme gelmektedir. Bu açıklananlar sosyal belediyeciliğin işlevlerindendir. Sosyal belediyeciliğin işlevleri şunlardır;

- Sosyalleştirme/Sosyal Kontrol ve Rehabilitasyon
- Mobilize Etme/Yönlendirme, Kılavuzluk ve Rehberlik Etme
- Riskli ve Korumada Öncelikli Gruplara Yönelik Sosyal Hizmetler
- Riskli ve Korumada Öncelikli Gruplara Yönelik Sosyal Yardımlar
- Ve Diğer Sosyal Destekler.

3.10. Türkiye'de Sosyal Belediyecilik

3.10.1. Türkiye'de Sosyal Belediyeciliğin Tarihsel Gelişimi

Türkiye'de ise sosyal belediyecilik olarak nitelendirilebilecek uygulamalar 1970'li yıllarda başlamıştır. Ülkedeki tarihi gelişimi şöyle açıklanmaktadır;

- 1970'li yıllarda belediyeler; birlikler, kooperatifler, şirketler, mahalle temsilciliği ile katılımı yükselterek, sivil toplum ile sendika ve meslek

[110] Aygen, **a.g.m.**, s. 173.

odalarını da idareye katarak, yeni belediyecilik politikalarını uygulamaya koymuşlardır.

- 1980'li yıllardan itibaren, sosyal problemlerle ve kentsel yoksullukla mücadele istikametinde yerel yönetimler, özellikle de belediyeler vasıtası ile günlük çözümler üretip, kent yoksullarına yönelik ayni ve nakdi yardımlarla, bu önemli sorunu çözmeye çalışmışlardır.
- 1990'lı yıllarda bu uygulamalar hızlanarak artmıştır. Bazı belediyelerin gelirleri önceki dönem gelirlerine oranla yükselmiş, buna bağlı olarak da öte taraftan eğitim düzeyi artan, kentsel ve sosyal hizmet isteği yükselen ve çeşitlenen nüfusun, bir yandan da göçlerle kente gelip ve gün geçtikçe fakirleşen kentli kitlelerin gereksinimlerini temin etmek için sosyal hizmet merkezli politikalara fazlaca yer vermişlerdir.
- 2000'li yıllar yaşanan toplumsal ve idari dönüşümün yasal seviyede karşılığının olduğu dönemler olmuştur. Belediyeler, kalıcı şekilde işsizlik ve yoksulluk sorunları çözülünceye kadar yoksulluğun artmasını engelleyecek bir sosyal organizasyon işlevi görmüşlerdir.[111]
- Son yıllarda Türkiye'de sosyal belediyecilik hızla gelişerek, belediyeler tarafından kapsamlı ve çok çeşitli türden uygulamaları yapılmaya devam etmektedir.

3.10.2. Türkiye'de Sosyal Belediyeciliğin Yasal Çerçevesi

Yasal çerçevesi 5393 sayılı Belediye Kanunu ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu başta olmak üzere, son zamanlarda yapılan düzenlemeler ile Türkiye'de belediyelere sosyal belediyecilik pratikleri bakımından fazlaca geniş yetki ve vazifeler verilmiştir. Belediyeler ağırlıklı olarak altyapı çalışmalarına ait görev ve sorumluluklarını yerine getirirken, eğitim, sağlık, sosyal yardımlaşma, kültürel faaliyetler, ekonomi ve ticaretin geliştirilmesi gibi alanlarda da yetkilendirilmiştir.[112] Yasayla belirlenen bu yetkilerini kullanan belediyelerimiz bu alanda politikalarını belirleyerek, ihtiyaçlı kesimlere sağlayabilecekleri sosyal hizmet, sosyal yardım ve

[111] İpek ve Çıplak, **a.g.m.**, s. 204-205.
[112] Eryılmaz, **a.g.e.**, 2011, s. 168.

başka sosyal destekleri gündeme taşımaktadırlar. Ülkemizdeki belediyelerin bu kapsamda yaptıkları görevler ve uygulamalarında riskli ve korumada öncelikli gruplar odaklarını oluşturmaktadır. Bunlara örnekleri hastalar, engelliler, yaşlılar, kadınlar, çocuk ve gençler oluşturmaktadır. Bunlara ek olarak beldelerde işi olmayanlara ve yoksullara yönelik hizmetler de götürülmektedir. Bunlar da çok önemli hizmetler görülmektedir. Toplum olarak kalkınmaya, gelişmeye hizmet etmektedir. Sosyal belediyecilik adına yapılan çeşitli başka uygulamaları da şunlar oluşturmaktadır;

- Ücretsiz sağlanan eğitimler,
- Meslek edindirme, kişisel gelişim ve hobi kursları,
- Kütüphane hizmetleri,
- Yaz okulları,
- Şehir içine ve şehir dışına gezi organizasyonları,
- Psikolojik danışmanlık hizmeti,
- Konser, festival ve benzeri etkinlikler,
- Belediye sinemaları,
- Belediye tiyatroları,
- Belediye kafeleri,
- Vb.

Sosyal belediyecilik uygulamaları, bir belde sınırları içinde yaşayan vatandaşların ortak refahına hizmet etmektedir. Eşitlikçi/adaletli bir yapıda, toplumsal müşterek huzur ve esenliği tesise dayalı yapılan uygulamalarıyla toplulukların huzur ve esenliğini (refahını) arttırmada rol oynamaktadır. Böylece yaptıkları sosyal belediyecilik uygulamaları, belediyelerin vatandaşlar arasında itibarını ve beraberinde imajını da arttırmaktadır.

Buraya kadar, sosyal politika kavramı, Türkiye'de sosyal politikalar ile dünyada ve Türkiye'de sosyal belediyecilik uygulamaları araştırılmıştır. Bir sonraki bölümde ise sosyal belediyecilik uygulamaları ile bilinen örnek bir belediye incelemesi yapılmaktadır.

4. BEŞİKTAŞ BELEDİYESİ'NİN SOSYAL BELEDİYECİLİK UYGULAMALARI

4.1. Beşiktaş Belediyesi ile İlgili Genel Bilgi

4.1.1. Beşiktaş İlçesinin Tarihçesi

Beşiktaş'ın tarihinin ilk çağlarına uzandığı kayıtlarda geçmektedir. O zamanlardaki adı "Taş Beşik" manasına gelen "Kune Petro" olarakta bilinmektedir. Kaptan-ı Derya Barbaros Hayrettin Paşa'nın gemilerini bağlamak için bu sahile beş tane direk diktiğini, bu sebeple bu bölgeye BEŞ-TAŞ isminin verildiğini, zamanla bu kelimenin değişikliğe uğrayarak BEŞİK-TAŞ olduğu rivayet edilmektedir.[113]

Bütün Osmanlı kentlerinde geleneksel olarak yargı yetkisi ile idari vazifeleri de olan tek bir kadı bulunmaktaydı. Büyüyen, gelişen, ve artan nüfusu ile İstanbul'da tek kadı'nın artan yükü taşıyamayacağı görülerek kent İstanbul (sur içi) ve Bilâd-ı Selâse (üç belde Eyüp, Üsküdar ve Galata) adı verilen bölgelere ayrıldı ve ayrı birer kadı atandı. Beşiktaş da kentin Kâğıthane'den Rumelikavağı'na kadar uzanan Rumeli bölgesinin idareciliğini üzerine alan Galata Kadılığı'na bağlanmıştır.[114]

19. yüzyıla kadar bu şekilde idare edilen Beşiktaş'ta oluşan mahalleler şunlardı: Yahya Efendi, Kayalar, Uzuncaova, Abbas Ağa, Bebek köyü, Defterburnu, Hanım Kadın, Rum Ali Ortaköy, Kılıç Ali Paşa, Topal Hoca, Sormagir Odaları, Ekmekçibaşı, Sinanpaşa, Vişnezade, Şenlik Dede, Sinanpaşa Mescidi, Çarakçı Limanı, Mülki Hatun,ve Kuruçeşme. 1846-1879 arasında Zaptiye Müşiriyeti, 1879-1908 arasında da Zaptiye Nezareti zamanında Beşiktaş'ın kıymeti artmıştır. Çünkü hanedanın önce Dolmabahçe Sarayı'na daha sonra da Yıldız Sarayı'na nakli ile Beşiktaş kent içinde farklı bir statü kazandı.[115]

---

[113] http://www.besiktas.gov.tr/besiktas-hakkinda (Erişim Tarihi: 31.10.2016).
[114] http://www.besiktas.bel.tr/sayfa/1794/tarihce (Erişim Tarihi: 31.10.2016).
[115] http://www.besiktas.bel.tr/sayfa/1794/tarihce (Erişim Tarihi: 31.10.2016).

Özellikle II. Abdülhamid döneminde (1876-1909) aşırı derecede sıkı tedbirlerle korunan âdeta bir "yasak şehir" görüntüsüne büründü. Resmi adı "Zaptiye Nezareti Beyoğlu Mutasarrıflığı Beşiktaş polis memurluğu" olan ve halk dilinde "Beşiktaş Muhafızlığı" diye anıldı.[116]

4.1.2. Beşiktaş İlçesine Genel Bir Bakış ve Neden İncelenmeli

Yüzölçümü bakımından İstanbul'un en küçük sekiz ilçesinden biri olup yüzölçümü 18 km^2, Mahalle sayısı 23 olup, 525 adet çeşitli adlarda dernek ve sivil toplum kuruluşu bulunmaktadır Kuzeyde Sarıyer, güneyde Beyoğlu, batıda Şişli ve Kağıthane ilçesi, doğuda ise Marmara Denizi ile komşudur.

İlçe bugün ilköğretim, lise, üniversite ve dershaneleri ile eğitimde farklılık sunmaktadır. Sınırlarına dahil olunan ülkenin ve Avrupa'nın en saygın üniversitelerini bulundurmakta olup, bir bakıma Özel Öğretim Kurumlarının da merkezi niteliğindedir.[117]

Beşiktaş, dünyanın medeniyet, kültür ve tarih merkezlerinden İstanbul'un merkezi kazalarından birisi olup, Osmanlı döneminde hem hanedan mensuplarının ve devlet yöneticilerinin hem de halkın yaşadığı bir semt olması sebebiyle çok çeşitli insanların birlikte görüldüğü bir mekan olmuştur. Yıldız ve Çırağan Sarayları, Dolmabahçe Sarayı, Camii, Kilise ve Sinagogları Deniz, Resim ve Heykel müzeleri gibi kuruluş tarihi çok öncelere dayanan baş yapıtlarıyla canlı bir organizmayı andıran modern sanat ve manevi merkezlere sahiptir. Bu çeşitlilik Beşiktaş semtine ayrı bir güzellik ve renk katmaktadır,

Bilinip tanınması gelecek nesillere aktarılması gereken bir yer olduğundan Beşiktaş'a kimler, nasıl hizmet ediyorlar ve yararlanan halk bu durumdan memnun mudur sualleri ile İlçemizi incelemek istedim.

---

[116] http://www.besiktas.bel.tr/sayfa/1794/tarihce (Erişim Tarihi: 31.10.2016).
[117] http://www.besiktas.gov.tr/besiktas-hakkinda (Erişim Tarihi: 01.11.2016).

işte bu sebeplerden dolayı incelenmiştir.

4.1.3. Beşiktaş'ın Nüfus Yapısı

İstanbul'un bazı ilçelerindeki hızlı nüfus artışı ve bölgesel gecekondulaşmanın Beşiktaş'ta görülmemesinin nedeni, düzenli ve planlı bir yerleşim bölgesi özelliği olmasındandır. Beşiktaş İstanbul ilinin 35. kalabalık ilçesi durumdadır. İlçe nüfusunun il nüfusuna oranı %1.30 olup ilçedeki nüfus yoğunluğu ise 10.557 km^2'dir. İlçede, üniversitelerin içinde farklı bölüm ve fakültelerinin olması, ticari yapı sayısının fazlalığı ve trafiğin Boğaz Köprüsü'nden sonra İstanbul'un diğer bölgelerine bağlantı akslarının bulunması, gündüz bulunan nüfusun sayım nüfusuna oranla birkaç kat artmasına sebep olmaktadır.[118]

Tablo 4.1
Beşiktaş İlçesi Nüfusu

Yıllar	Kadın Nüfusu	Erkek Nüfusu	Toplam
1965	50.379	57.063	107.442
1970	64.436	71.669	136.105
1975	84.304	90.627	174.931
1980	92.974	95.143	188.117
1985	102.946	101.965	204.911
1990	96.184	96.026	192.210
2000	97.804	93.009	190.813
2007	100.663	90.850	191.513
2008	97.946	87.427	185.373
2009	97.571	87.483	185.054
2011	99.441	87.612	187.053
2012	99.034	87.033	186.067
2013	99.581	86.989	186.570
2014	100.586	88.207	188.793
2015	101.393	88.640	190.033
2016	101.533	87.823	189.356
2017	100.313	85.134	185.447

Kaynak: http://www.yerelnet.org.tr/ilceler/ilce.php?ilceid=198636 (Erişim Tarihi: 01.12.2016).

[118] http://www.besiktas.gov.tr/besiktas-hakkinda (Erişim Tarihi: 01.11.2016).

4.1.4. Beşiktaş Belediyesi

Tanzimat sonrasında hareketlenen devlet yönetimindeki yenilenme ve değişme belde yönetimlerindeki ilk etkisini zamanın başkenti İstanbul'da göstermiştir. 1854'te Şehremaneti Kanunu'nun ve bundan sonra Paris misal alınarak hazırlanan kenti belediye dairelerine bölme kararının ilk pratiği olarak Beyoğlu'nda 6. Daire-i Belediye'nin kurulmuştur. Uygulamanın bütün kente yaygınlaşması 6 Ekim 1868 tarihli Dersaadet İdare-i Belediye Nizamnamesi'nin yayımlanmasıyla mümkün olmuştur.

Buna göre 14 belediye dairesine bölünen İstanbul'da Beşiktaş 7. Daire olarak nitelendirilir ve sınırları "Dolmabahçe'den sahilen Kayalar'a ve berren (karadan) Levend Çiftliği ve Şişli Feriköyü'ne kadar olan karyeler (köyler)" adıyla tanımlanmıştır.[119]

5 Ekim 1877 tarihinde çıkartılan Dersaadet Belediye Kanunu ile belediye dairelerinin sayısı 20 yapılmış, sınırları en baştan düzenlenmiştir. Bu kanuna göre Beşiktaş merkezi Beşiktaş olan 8. Daire ile merkezi Arnavutköy olan 9. Daire'ye bölünmüştür. Bu yapı cumhuriyetin ilanına kadar devam etmiştir. Cumhuriyet döneminde tüm mutasarrıflıklar il durumuna getirilince İstanbul da kısa bir süre (1924-1926) üç vilayet olarak yönetilip olup bunlar Beyoğlu, Üsküdar ve Çatalca'dır. 21.05.1930 tarih ve 1499 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 1612 sayılı Kanun ile Beyoğlu ilçesinden ayrılarak ilçe haline getirilmiştir. Ortaköy ile Arnavutköy de nahiye merkezini oluşturmuştur.[120]

Aynı yıl yürürlüğe giren 1580 sayılı Belediye yasasıyla İstanbul'da özel kanunu olan Şehremaneti idaresi lağvedilmiş, belediye idaresi kurulmuştur. İstanbul'un büyüklüğü dikkatle incelenerek tüm kazalara bir belediye yönetimi şube müdürlüğü kurulması düşünülmüş, dönem itibarıyla valiler belediye başkanı, kaymakamlar da belediye şube müdürü olarak görevlerini ifa etmişlerdir. Beşiktaş'a ilk defa 1956'da farklı bir belediye şube müdürü ataması yapılmıştır.[121]

---

[119] http://www.besiktas.bel.tr/sayfa/1794/tarihce (Erişim Tarihi: 27.11.2016).
[120] http://www.besiktas.gov.tr/besiktas-hakkinda (Erişim Tarihi: 27.11.2016).
[121] http://www.besiktas.bel.tr/sayfa/1794/tarihce (Erişim Tarihi: 27.11.2016).

2016 yılı itibarıyla, 31 Meclis üyesi, 6 Başkan Yardımcısı ile 23 Müdürlükten oluşan organizasyon yapısı ile hizmetlerine devam etmektedir.[122]

Tablo 4.2
Beşiktaş Belediyesi Personel Sayısı

Yıllar	Memur	İşçi	Sözleşmeli	Hizmet Yoluyla Çalışan	Toplam
2011	255	189	14	-	458
2012	268	187	24	-	479
2013	274	180	34	-	488
2014	343	10	174	1.254	1.781
2015	348	134	10	1.420	1.912
2016	343	114	9	1.715	2.181
2017	334	107	11	1.720	2.172

Kaynak: Beşiktaş Belediyesi 2011-2017 Performans Raporu, Faaliyet Raporları,.

Tablo 4.3
Beşiktaş Belediyesi Personel Cinsiyet Durumu

Yıllar	Kadın	Erkek	Toplam
2011	191	267	458
2012	116	375	491
2013	118	378	496
2014	176	311	487
2015	138	356	494
2016	135	329	464

Kaynak: Beşiktaş Belediyesi 2011- 2016 Faaliyet Raporları.

4.1.5. Beşiktaş Belediyesi'nin Misyonu ve Vizyonu

Beşiktaş Belediyesi'nin 2016 yılı Faaliyet raporunda belediyenin misyonu "Cazibe merkezi Beşiktaş'ta sürdürülebilir yerel kalkınmayı sağlayarak, ilçemizde

[122] http://www.besiktas.bel.tr/sayfa/1184/meclis-uyeleri (Erişim Tarihi: 27.11.2016).

yaşayan herkesin ihtiyaçlarını çağdaş bir belediyecilik anlayışıyla karşılamak" olarak kayda geçirilmiştir.[123]

Vizyon, bir organizasyonun, yapının, idarenin hangi durumunda olmasına ilişkin gelecek perspektifidir. Vizyon mahalli idarelerde, idealist olmalı, cazibedar olmalı, öne çıkarmalı, ilham vermeli ve akılcı olmalıdır. Beşiktaş Belediyesi'nin vizyonu da 2015 Faaliyet Raporunda Beşiktaş'ın kültürel, doğal, tarihi ve ekonomik değerlerini akılcı biçimde değerlendirerek, çağdaş, her manada öncü ve marka bir kent ortaya çıkararak Türkiye'nin yükseleni olmak.[124]

4.1.6. Beşiktaş Belediyesi Bütçesi

Beşiktaş Belediyesi'nin 2011-2015 yılları arası bütçeleri incelendiğinde en fazla payın Mal ve Hizmet Alım Giderleri kaleminden yapıldığı bununda daha çok sosyal ve kültürel hizmetler, eğitim hizmetleri, temizlik işleri ve çevre koruma hizmetlerine ayrıldığı görülmektedir. Beşiktaş Belediyesi'nin 2011-2015 yılları arasında belediye bütçesi rakamları aşağıda belirtilmiştir.

Tablo 4.4
2011-2016 Beşiktaş Belediyesi Bütçesi

Yıl	Gelir TL	Gider TL
2011	142.698.464,33	109.869.249,47
2012	116.785.756,69	143.357.326,23
2013	160.523.120,65	179.351.179,31
2014	200.000.000.00	196.839.146,68
2015	310..000.000.00	263.433.817,96
2016	350.000.000,00	323.663.341,53

Kaynak: Beşiktaş Belediyesi 2018 Performans Programıı.

4.1.7. Beşiktaş Belediyesi'nin Sosyal Politikası

Toplumu oluşturan unsurların hayat standardını yükseltmek ve sosyal yardım hizmetlerini etkili şekilde yürütmek olarak açıklanabilen sosyal politika, Beşiktaş

[123] Beşiktaş Belediyesi 2016 Faaliyet Raporu, s. 8.
[124] Beşiktaş Belediyesi 2015 Faaliyet Raporu, s. 6.

belediyesi tarafından birincil öncelikli hizmet alanı olarak kabul görmektedir. 2015-2019 Stratejik planda öngörülen hizmetler kadın, çocuk, yaşlı ve ihtiyaç sahibi bireyleri kapsayan eğitim ve faaliyetlerin yaygınlaştırılması, ihtiyaç sahibi bireylerin ekonomik ve sosyal açıdan hayat şartlarını artırmaya yönelik hizmetlerin yaygınlaştırılması, engelsiz Beşiktaş için bütün şartların hayata geçirilmesi, kültür ve sanat yaşamının merkezi olma konumunun güçlendirmesi.[125]

4.1.8. Beşiktaş Belediyesinin Sosyal Belediyecilik Alanında Uygulamaları

4.1.8.1. Sağlık Hizmetleri

4.1.8.1.1. Poliklinik Faaliyetleri

Sağlık İşleri Müdürlüğü'ne bağlı Levent, Türkali, Konaklar, Gayrettepe, Levazım, Ulus sağlık birimlerinde belediye çalışanları ve onların aileleri ile ilçede ikamet eden vatandaşlara, Sosyal Güvenlik Kurumu güvencesi bulunan çalışan emekli hastalara muayene, ilaç yazımı, enjeksiyon ve pansuman hizmetleri verilmektedir.[126]

Tablo 4.5
2011-2016 Yılları Arası Poliklinik Hizmeti Alan Kişi İstatistikleri

Yıllar	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Toplam
Kullanan Kişi Sayısı	20.562	19.406	-	12.813	29. 991	35.091	117.863

Kaynak: Beşiktaş Belediyesi 2011-2016 Faaliyet Raporları

Beşiktaş Belediyesi Sağlık İşleri Müdürlüğü bünyesinde 2011-2015 yılları arasında; 2011 yılında 20.562 kişi, 2012 yılında 19.406 kişi, 2014 yılında 12.813 kişi, 2015 yılında 29. 991 kişi, 2016 yılında 35.091 kişi, 5 yılda toplam 117.863 kişi poliklinik hizmetlerinden yararlanmıştır.

[125] 2015-2019 Beşiktaş Belediyesi Stratejik Planı, s.58-59.
[126] Beşiktaş Belediyesi 2015 Faaliyet Raporu, s. 135.

4.1.8.1.2. 7/24 Acil Ambulans Hizmeti

Beşiktaş Belediyesi ambulans hizmetini başlatan ilk belediyedir. Uluslararası kullanılan acil durum kodlamaları ve çağrı merkezi numarasını arayan vatandaşlara hizmet verilmektedir. Acil ambulansları aynı zamanda, Sosyal Alarm cihazlarının acil düğmesi basıldığı zamanda ilgili adrese doğru hemen yola çıkmaktadır.[127]

Amatör spor müsabakalarında, toplu organizasyonlarda, diğer toplumsal faaliyetlerde ambulans desteği sağlanıp ve araçlar hazır bulundurulmaktadır.

Tablo 4.6
2011-2016 Yılları Arası Acil Ambulans Kullanan Kişi İstatistikleri

Yıllar	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Toplam
Hizmet Alan Kişi Sayısı	1.109	1.060	1.140	1.038	1. 089	1.012	6.448

Kaynak: Beşiktaş Belediyesi 2011-2016 Faaliyet Raporları

Beşiktaş Belediyesi Sağlık İşleri Müdürlüğü bünyesinde 2011-2015 yılları arasında; 2011 yılında 1.109 kişi, 2012 yılında 1.060 kişi, 2013 yılında 1.140 kişi, 2014 yılında 1.038 kişi, 2015 yılında 1. 089 kişi, 2016 yılında 1.012 kişi, 6 yılda toplam 6.448 kişi, Acil Ambulans hizmetinden yararlanmıştır.

4.1.8.1.3. Hasta Nakil Hizmeti

Yatarak nakil edilmesi gerekli hastaların ilgili sağlık noktasına ve işlemi bittikten sonra ikamet ettikleri yere ulaştırılması konusunda yapılan hizmettir. Çağrı merkezine ulaşarak randevu sistemi ile hizmet alımı gerçekleşmektedir.[128]

Tablo 4.7
2011-2016 Yılları Arası Hasta Nakli Kişi İstatistikleri

Yıllar	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Toplam
Nakil Yapılan Kişi Sayısı	4.948	5.548	4.782	3.847	4. 980	4.893	28.998

Kaynak: Beşiktaş Belediyesi 2011-2016 Faaliyet Raporları

[127] Beşiktaş Belediyesi 2014 Faaliyet Raporu, s. 92.
[128] Beşiktaş Belediyesi, Sağlık İşleri Müdürlüğü yetkilisiyle yapılan 09.11.2016 tarihli görüşme.

Beşiktaş Belediyesi Sağlık İşleri Müdürlüğü bünyesinde 2011-2015 yılları arasında; 2011 yılında 4.948 kişi, 2012 yılında 5.548 kişi, 2013 yılında 4.782 kişi 2014 yılında 3.847 kişi, 2015 yılında 4.980 kişi, 2016 yılında 4.893 kişi, 6 yılda toplam 28.998 kişi Hasta Nakil hizmetinden yararlanmıştır.

4.1.8.1.4. 7/24 Telefonla Tıbbi Destek Hizmeti

7 gün 24 saat faaliyet gösteren çağrı merkezinde vazifeli doktorca kentlilerin sağlık şikayetleri dinlenmekte, hastanın tıbbi vaziyetine göre Acil Ambulans, Nakil Ambulansı veya Evde Sağlık Destek Ekibi yönlendirilmektedir.[129]

Tablo 4.8
2011-2016 Yılları Arası Tıbbı Destek Kişi İstatistikleri

Yıllar	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Toplam
Destek Hizmeti Alan Kişi Sayısı	2.466	2.546	871	213	171	1.079	7.346

Kaynak: Beşiktaş Belediyesi 2011-2016 Faaliyet Raporları

Beşiktaş Belediyesi Sağlık İşleri Müdürlüğü bünyesinde 2011-2015 yılları arasında; 2011 yılında 2.466 kişi, 2012 yılında 2.546 kişi, 2013 yılında 871 kişi, 2014 yılında 213 kişi, 2015 yılında 171 kişi, 2016 yılında 7.346 kişi, 6 yılda toplam 7.346 kişi Telefonla Tıbbı Destek hizmetinden yararlanmıştır.

4.1.8.1.5. Evde Sağlık Destek Hizmeti

Evde yatarak yaşamını idame ettirmek zorunda olan vatandaşların, hastalandıklarında sağlık birimine gitmek mecburiyetinde olmaları veya tedavi sürecinde uygulanması gereken medikal tedavinin hanede yapılması sağlık açısından önem arz etmektedir. Evde sağlık destek hizmeti ile vatandaşlara doktor muayenesi, enjeksiyon yapımı, pansuman, sonda takılması, tansiyon ve kan şekeri ölçümü gibi hizmetleri hanelerinde yapılmaktadır. Bununla birlikte yatalak hastalarımızın öz bakım

[129] Beşiktaş Belediyesi 2014 Faaliyet Raporu, s. 92.

gereksinimleri (banyo, saç bakımı gibi) hemşire ve hasta bakıcılarımız tarafından yapılmaktadır.[130]

Tablo 4.9
2011-2016 Yılları Arası Evde Sağlık Hizmeti Alan Kişi İstatistikleri

Yıllar	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Toplam
Hizmet Alan Kişi Sayısı	15.528	17.337	15.730	13.010	13. 718	13.477	88.800

Kaynak: Beşiktaş Belediyesi 2011-2016 Faaliyet Raporları

Beşiktaş Belediyesi Sağlık İşleri Müdürlüğü bünyesinde 2011-2015 yılları arasında; 2011 yılında 15.528 kişi, 2012 yılında 17.337 kişi, 2013 yılında 15.730 kişi 2014 yılında 13.010 kişi, 2015 yılında 13.718 kişi, 2016 yılında 13.477 kişi, 6 yılda toplam 88.800 kişi Evde Sağlık Destek hizmetinden yararlanmıştır.

4.1.8.1.6. Fizyoterapi Hizmeti

Yatağa bağımlı yaşayan yaşlı veya genç kişilerin sağlıklarını koruyabilmeleri için uzman gözetiminde fizyoterapi tedavisi almaları önemlidir. Nüfus yapısı itibarıyla ilçede yaşlı ve yalnız yaşayan insan sayısının çokluğu dikkat çekmektedir. Ancak bu hizmet sadece belli merkezlerde uygulanmakta olup bu kişileri o merkezlere götürebilmek oldukça zordur. Fizyoterapi hizmetini hastanın olduğu evde uygulayabilmek ise yüksek ücretler vermeyi gerektirmekte, hastaların çoğunun mali gücü buna yetmemektedir.[131] 2015 yılı itibarıyla Belediye olarak Sağlığa destek kapmasında fizyoterapi hizmeti vermeye başlamıştır.

Tablo 4.10
2015-2016 Yılı Arası Fizyoterapi Hizmeti Alan Kişi İstatistiği

Yıllar	2015	2016	Toplam
Fizik Tedavi Hizmeti Alan Kişi Sayısı	1.668	3.009	4.677

Kaynak: Beşiktaş Belediyesi 2015-2016 Faaliyet Raporları

[130] Beşiktaş Belediyesi 2014 Faaliyet Raporu, s. 93.
[131] Beşiktaş Belediyesi 2015 Faaliyet Raporu, s. 140.

Beşiktaş Belediyesi Sağlık İşleri Müdürlüğü bünyesinde 2015 yılında faaliyete başlayan Fizyoterapi hizmetinden aynı yılda 1.668 kişi, 2016 yılında 3.009, toplamda 4.677 kişi yararlanmıştır.

4.1.8.1.7. Aile Danışmanlığı

Son yıllarda artan aile içi iletişimsizlik, boşanmalar, çocuk ergen davranışları gibi sorunları çözmeye yönelik bu hizmetler; aile danışmanı, çocuk ergen psikoloğu ve klinik psikolog tarafından verilmektedir.[132]

4.1.8.1.8. Diyetisyen

Güncel problemlerden olan sağlıksız beslenme, kilo sorunları ile mücadele sağlıklı yaşam için olmazsa olmazlardandır. Beşiktaş Belediyesi'nin bu hizmeti ile problemli olan vatandaşlara yardımcı olmaktadır.

Tablo 4.11
2011-2016 Yılları Arası Diyetisyen Desteği Alan Kişi İstatistikleri

Yıllar	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Toplam
Hizmet Alan Kişi Sayısı	1.185	1.352	1.224	1.085	2. 752	4.847	12.445

Kaynak: Beşiktaş Belediyesi 2011-2016 Faaliyet Raporları

Beşiktaş Belediyesi Sağlık İşleri Müdürlüğü bünyesinde 2011-2015 yılları arasında; 2011 yılında 1.185 kişi, 2012 yılında 1.352 kişi, 2013 yılında 1.224 kişi 2014 yılında 1.085 kişi, 2015 yılında 2.752 kişi, 2016 yılında 4.847 kişi, 6 yılda toplam 12.445 kişi Diyetisyen hizmetinden yararlanmıştır.

4.1.8.1.9. Psikolog

Çocuk ergen psikoloğu, klinik psikolog ve engelli psikoloğu olmak üzere beş psikolog bütün yaş gruplarındaki Beşiktaşlıların problemlerine çözüm bulabilmek için, dört ayrı noktada vazife yapmaktadır. [133]

[132] Beşiktaş Belediyesi 2015 Faaliyet Raporu, s. 141.

Tablo 4.12
2011-2016 Yılları Arası Psikolog Desteği Alan Kişi İstatistikleri

Yıllar	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Toplam
Danışmanlık Alan Kişi Sayısı	2.975	3.121	2.848	3.549	4. 520	5.282	22.295

Kaynak: Beşiktaş Belediyesi 2011-2016 Faaliyet Raporları

Beşiktaş Belediyesi Sağlık İşleri Müdürlüğü bünyesinde 2011-2015 yılları arasında; 2011 yılında 2.975 kişi, 2012 yılında 3.121 kişi, 2013 yılında 2.848 kişi 2014 yılında 3.549 kişi, 2015 yılında 4.520 kişi, 2016 yılında 5.282 kişi, 6 yılda toplam 22.295 kişi Psikolog hizmetinden yararlanmıştır.

4.1.8.1.10. Çocuk Ağız ve Diş Sağlığı Polikliniği

Poliklinik 2013 yılında hizmete girmiş olup, dört diş hekimi ve hekimi yardımcısı, bir psikolog, bir röntgen teknisyeni, bir bakım onarım personeli, üç hasta kabul ve iki temizlik personeli vazife yapmakta olup poliklinikte dört adet dental ünit bulunmaktadır. Pedagojik açıdan çocukların kendilerini küçük mekanlara hapsedilmiş hissetmemeleri ve arkadaşlarını görerek motive olabilmeleri için, ünitler bölmelerle ayrılmamıştır. Çocuklar ünitlerin üzerinde, göz hizalarında bulunan ekranlar aracılığı ile tedavileri esnasında çizgi film seyretmektedirler.[134] Beşiktaş Belediyesi sınırları içinde bulunan ilköğretim okulu öğrencileri ve Beşiktaş'ta ikamet eden 5-14 yaş arası çocuklar ağız ve diş sağlığı konusunda bilinçdirilmekte, çocukların ihtiyacına göre dolgu, kanal tedavisi, diş taşı temizliği, çekim, flor uygulaması ve fissür örtücüleri klinikte yapılmakta olup, Panoromik röntgen ile dijital radyografileri de alınmaktadır.[135]

Tablo 4.13
2013-2016 Yılları Arası Diş Sağılığı Merkezini Kullanan Kişi İstatistikleri

Yıllar	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Toplam
Diş Hekimliği Hizmeti Alan Kişi Sayısı	-	-	3.908	12.813	14. 488	15.409	46.618

Kaynak: Beşiktaş Belediyesi 2011-2016 Faaliyet Raporları

[133] Beşiktaş Belediyesi 2015 Faaliyet Raporu, s. 140.
[134] Beşiktaş Belediyesi 2014 Faaliyet Raporu, s. 95.
[135] Beşiktaş Belediyesi 2015 Faaliyet Raporu, s. 142.

Beşiktaş Belediyesi Sağlık İşleri Müdürlüğü bünyesinde faaliyete başlayan; 2013 yılında 3.908 kişi 2014 yılında 12.813 kişi, 2015 yılında 14.488 kişi, 2016 yılında 15.409 kişi, 4 yılda toplam 46.618 kişi Çocuk Ağız ve Diş Sağlığı hizmetinden yararlanmıştır.

4.1.8.1.11. Halk Eczanesi

Nisan 2016'da faaliyete başlayan Halk Eczanesi hafta içi her gün saat 09.00 ile 16.00 arasında hizmet vermektedir. Sağlık güvencesi olmayan, yoksul, kimsesiz, sokaklarda yaşayan, mülteci ve ihtiyaç sahibi vatandaşlara, durumlarını evrak veya sistem üzerinden belgeledikten sonra yararlanabiliyorlar.[136] 2016 yılı içinde bu hizmetten 361 vatandaş yararlanmıştır.

4.1.8.1.12. Cenaze Hizmeti

Ölüm olayının gerçekleşmesinden sonra vefat eden kişinin yakınları Sağlık İşleri Müdürlüğüne gelerek cenaze işlemlerini başlatır, cenaze raporunun tanzim edilmesini görevlilerinden isterler. Aşağıdaki tabloda cenaze raporu düzenlenen kişi sayısı verilmiştir.

Tablo 4.14
2011-2016 Yılları Arası İşlem Yapılan Kişi İstatistikleri

Yıllar	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Toplam
Hizmet Alan Kişi Sayısı	428	447	333	342	231	326	2.107

Kaynak: Beşiktaş Belediyesi 2011-2016 Faaliyet Raporları

Beşiktaş Belediyesi Sağlık İşleri Müdürlüğü bünyesinde 2011-2015 yılları arasında; 2011 yılında 428 kişi, 2012 yılında 447 kişi, 2013 yılında 333 kişi 2014 yılında 342 kişi, 2015 yılında 231 kişi, 2016 yılında 326 kişi, 6 yılda toplam 2.107 kişi Cenaze hizmetinden yararlanmıştır.

[136] Beşiktaş Belediyesi 2015 Faaliyet Raporu, s. 144

4.1.8.2. Eğitime Destek Hizmetleri

4.1.8.2.1. Ücretsiz Sertifikalı Kurslar

Kaymakamlık, Beşiktaş Belediyesi, İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü ve Halk Eğitim Merkezi'nin ortaklaşa ücretsiz olarak düzenlediği, Eğitimciler 'in Halk Eğitim Merkezi tarafından görevlendirildiği el emeğini değer kazandırma ve meslek edindirme kurslarında yabancı dil, el sanatları, müzik ve gösteri sanatları, kişisel gelişim ve eğitim, bilgi teknolojileri, grafik çizimi ve fotoğraf çekme eğitimleri verilmiştir.[137]

Tablo 4.15
2011-2016 Yılları Arası Kurslara Katılım İstatistikleri

Yıllar	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Toplam
Kayıt Yaptıran Kişi Sayısı	3.927	3.090	3.457	4.493	-	3900	18.867
Sertifika Alan Kişi Sayısı	2.427	2.000	1.396	2.240	-	2980	11.043

Kaynak: Beşiktaş Belediyesi 2011-2016 Faaliyet Raporları

Beşiktaş Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü tarafından düzenlenen kurslara 2011-2015 yılları arasında; 2011 yılında 3.927 kişi kayıt yaptırmış, 2.427 kişi. Sertifika almış, 2012 yılında 3.090 kişi kayıt yaptırmış, 2.000 kişi, Sertifika almış, 2013 yılında 3.457 kişi kayıt yaptırmış, 1.396 kişi, Sertifika almış 2014 yılında 4.493 kişi kayıt yaptırmış, 2.240 kişi, Sertifika almış , 2016 yılında 3900 kişi kayıt yaptırmış, 2980 kişi 5 yılda toplam 18.867 kişi kayıt yaptırmış 11.043 kişi sertifika almaya hak kazanmıştır.

4.1.8.2.2. Ücretsiz Yaz Okulları

Beşiktaş Belediyesi ile Halk Eğitim Merkezi işbirliğinin ortaklaşa düzenlediği 6-14 yaş arası çocukların yaz tatillerini değerlendirebilecekleri kurslar, kültür merkezleri parklardaki spor alanları ve Beşiktaş ilçesindeki okulların kapalı spor salonları kullanılarak gerçekleştirilmektedir.[138]

[137] Beşiktaş Belediyesi 2014 Faaliyet Raporu, s. 65
[138] Beşiktaş Belediyesi 2014 Faaliyet Raporu, s. 66

Kurslara katılanlar Basketbol, voleybol, futbol, tenis, yüzme, drama, bale, jimnastik, gitar, bağlama, resim, satranç ve İngilizce branşlarında eğitimler almaktadırlar.[139]

Tablo 4.16
2011-2016 Yılları Arası Yaz Okullarına Katılım İstatistikleri

Yıllar	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Toplam
Kişi Sayısı	1.067	1.067	819	780	-	1200	4.933

Kaynak: Beşiktaş Belediyesi 2011-2016 Faaliyet Raporları

Beşiktaş Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü tarafından yapılan eğitim faaliyetlerine 2011-2014 yılları arasında; 2011 yılında 1.067 kişi, 2012 yılında 1.067, 2013 yılında 819 kişi 2014 yılında 780 kişi, 2016 yılında 1200 kişi, 5 yılda toplam 4.933 kişi katılmıştır.

4.1.8.2.3. Yüksek Öğrenim Öğrenci Yurtları

Beşiktaş Belediyesi Yüksek Öğrenim Öğrenci Kız ve Erkek yurtları il dışında ikameti bulunan ihtiyaç sahibi lisans öğrencilerinin bir eğitim dönemi boyunca barınma ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik hizmet vermektedir. Kız ve Erkek öğrencilerin sağlıklı, güvenilir ve huzurlu bir vasatta eğitimlerini devam ettirmeleri amaçlamaktadır.[140] Yurtlardan yararlanmak isteyen öğrenciler Sosyal Hizmet Müdürlüğü'ne başvurarak gerekli araştırmadan sonra kullanabilmektedir.[141]

Tablo 4.17
2011-2016 Yılları Arası Yurtları Kullanan Kişi İstatistikleri

Yıllar	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Toplam
Yararlanan Öğrenci	313	313	339	318	500	244	2.027

Kaynak: Beşiktaş Belediyesi 2011-2016 Faaliyet Raporları

Beşiktaş Belediyesi Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü bünyesinde faaliyette bulunan Yükseköğretim Öğrenci Yurt hizmetinden 2011-2015 yılları arasında; 2011

[139] Beşiktaş Belediyesi 2014 Faaliyet Raporu, s. 43
[140] Beşiktaş Belediyesi 2015 Faaliyet Raporu, s. 64
[141] Beşiktaş Belediyesi, Sosyal Hizmetler Müdürlüğü görevlisiyle yapılan 16.11.2016 tarihli görüşme

yılında 313 kişi, 2012 yılında 313 kişi, 2013 yılında 339 kişi, 2014 yılında 318 kişi, 2015 yılında 500 kişi, 2016 yılında 244 kişi, 6 yılda toplam 2.027 kişi yararlanmıştır.

4.1.8.2.4. Eğitim Desteği

Beşiktaş Belediye sınırları içinde oturup, Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü'ne başvuran yardımın uygunluğu, süresi ve miktarı komisyon kararıyla belirlenen kamuya ait ilkokul, ortaokul ve lise ile özel okulların %100 burslu öğrencileri ve benzeri eğitim kurumlarında eğitimini devam ettirmekte olan yardıma muhtaç öğrencilere eğitim yardımı yapılmaktadır.[142]

Tablo 4.18
2011-2016 Yılları Arası Eğitim Desteği Alan Kişi İstatistikleri

Yıllar	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Toplam
Öğrenci Sayısı	2.577	2.286	2.489	2.548	2.074	1.942	13.916

Kaynak: Beşiktaş Belediyesi 2011-2016 Faaliyet Raporları

Beşiktaş Belediyesi Eğitim Desteğinden 2011-2015 yılları arasında; 2011 yılında 2.577 kişi, 2012 yılında 2.286 kişi, 2013 yılında 2.489 kişi 2014 yılında 2.548 kişi, 2015 yılında 2.074 kişi, 2016 yılında 13.916 kişi, 6 yılda toplam 13.916 öğrenci yararlanmıştır.

4.1.8.2.5. Kreş ve Gündüz Çocuk Bakımevleri

Beşiktaş belediyesi ilçesinde ikamet eden ailelerin 3 ile 5 yaş arasındaki çocuklarının faydalanabildiği 3 adet Kreş ve Gündüz Bakım Evi bulunmaktadır. Kreşlerde her sınıfta 1 öğretmen ve yardımcı görevli vazife yapmakta, çocuklara hemşire ve psikolog desteği de verilmektedir. Kreşlerde Sanat, Fen-Matematik, okuma-yazma ile birlikte müzik faaliyetleri ile beraber oyun çalışmalarının da yapıldığı rutin etkinliklerin yanında çocukların gelişimlerine vesile olacak tiyatral gösterimler, sergi ve müze turları gibi faaliyetlere de yer verilmektedir.[143]

[142] Beşiktaş Belediyesi 2014 Faaliyet Raporu, s. 72.
[143] Beşiktaş Belediyesi 2015 Faaliyet Raporu, s. 75.

Tablo 4.19
2011-2016 Yılları Arası Kullanan Kişi İstatistikleri

Yıllar	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Toplam
Öğrenci Sayısı	-	-	-	132	216	261	609

Kaynak: Beşiktaş Belediyesi 2011-2016 Faaliyet Raporları

Beşiktaş Belediyesi Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü tarafından yapılan 2013 yılında projelendirilip 2014 yılında faaliyet başlayan Kreş ve Gündüz Bakım Evi hizmetini 2014-2015 yılları arasında; kişi 2014 yılında 132 kişi, 2015 yılında 216 kişi, 2016 yılında 261 kişi, 3 yılda toplam 609 öğrenci kullanmıştır.

4.1.8.2.6. Öğrenci Çamaşırevi

Beşiktaş ilçesinde ikamet eden öğrencilerin çamaşır yıkama gereksinimlerini karşılarken bunun yanında yaşıtlarıyla vakitlerini değerlendirebilecekleri sosyal alanları bulunduran, paydaşlığı ve birlikteliği teşvik eden bir yaşam ve hizmet merkezi 2015 Ekim ayında açılmıştır.[144]

Kasım ayında 1 öğrencinin 13 makine çamaşır yıkama işlemi ile Aralık ayında 5 öğrencinin 18 adet yıkama işlemi 2 adet kurutma işlemi yapılmıştır.[145]

4.1.8.3. Kültür Hizmetleri

4.1.8.3.1. Ustalara Saygı

Edebiyat, spor, sanat ve kültür alanlarında yaşayan ve yaşamını yitiren insanların yaşam öykülerini Beşiktaşlılar ile buluşturan etkinliktir.[146] Akatlar Kültür Merkezi'nde düzenlenen bu etkinlik belediyenin en uzun soluklu etkinliklerinden biri olarak 2015 yılında 10. yaşına girmiştir.[147]

[144] Beşiktaş Belediyesi 2015 Faaliyet Raporu, s. 78.
[145] Beşiktaş Belediyesi 2015 Faaliyet Raporu, s. 78.
[146] Beşiktaş Belediyesi 2013 Faaliyet Raporu, s. 31.
[147] Beşiktaş Belediyesi, Kültür Hizmetleri Müdürlüğü görevlisiyle yapılan 16.11.2016 tarihli görüşme

Tablo 4.20
2011-2016 Yılları Arası Ustalara Saygı Etkinliği İstatistikleri

Yıllar	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Toplam
Program Sayısı	24	9	12	5	10	1	61

Kaynak: Beşiktaş Belediyesi 2011-2016 Faaliyet Raporları

Beşiktaş Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü tarafından düzenlenen etkinliklerde 2011-2015 yılları arasında; 2011 yılında 24 program, 2012 yılında 9 program, 2013 yılında 12 program, 2014 yılında 5 program, 2015 yılında 10 program, 2016 yılında 1 program, 6 yılda toplam 61 program düzenlemiştir.

4.1.8.3.2. Bir Belgesel, Bir Gazeteci, Çay ve Simit

Türkiye Gazeteciler Cemiyeti ve Belgesel Sinemacılar Birliği'nin ortak çalışmasıyla düzenlenen bu etkinlikte belgesel film gösterimleri yapılmaktadır.[148] İzleyiciye sunulan belgesel film sayısı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 4.21
2011-2016 Yılları Arası Gösterime Alanın Belgesel Film İstatistikleri

Yıllar	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Toplam
Belgesel Film Sayısı	30	42	26	29	22	22	171

Kaynak: Beşiktaş Belediyesi 2011-2016 Faaliyet Raporları

Beşiktaş Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü tarafından düzenlenen etkinliklerde 2011-2015 yılları arasında; 2011 yılında 30 belgesel, 2012 yılında 42 belgesel, 2013 yılında 26 belgesel 2014 yılında 29 belgesel, 2015 yılında 22 belgesel, 2016 yılında 22 belgesel, 6 yılda toplam 171 Belgesel izlenmiştir.

4.1.8.3.3. Sinema Gösterimleri

Yurt içi ve yurt dışında övgüyle adından söz ettiren ancak dağıtım problemleri bulunan veya gösterimde kalamayan Türk filmlerini ve bu filmlerde emeği geçenleri

[148] Beşiktaş Belediyesi 2013 Faaliyet Raporu, s. 32.

izleyiciyle buluşturan etkinliktir.[149] Gösterimi yapılan film sayısı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 4.22
2011-2016 Yılları Arası Gösterilen Film İstatistikleri

Yıllar	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Toplam
Gösterilen Film Sayısı	18	8	34	29	26	4	119

Kaynak: Beşiktaş Belediyesi 2011-2016 Faaliyet Raporları

Beşiktaş Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü tarafından düzenlenen etkinliklerde 2011-2015 yılları arasında; 2011 yılında 18 film, 2012 yılında 8 film, 2013 yılında 34 film, 2014 yılında 29 film, 2015 yılında 26 film, 2016 yılında 4 film, 6 yılda toplam 119 sinema gösterimi yapılmıştır.

4.1.8.3.4. Fulya Sanat Resitalleri

Fulya Sanat Merkezi, Akatlar ve Ortaköy Kültür merkezlerinde Türkiye ve dünyadan klasik müziğin ustalarının katıldığı senfoni konserleri, opera-bale temsilleri ile yoğun ve çeşitli bir müzik programları hazırlanıp düzenlendiği etkinliktir.[150] Düzenlenen etkinlik sayısı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 4.23
2011-2016 Yılları Arası Düzenlenen Sanat Etkinliği İstatistikleri

Yıllar	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Toplam
Resital Sayısı	15	20	37	27	17	18	134

Kaynak: Beşiktaş Belediyesi 2011-201 Faaliyet Raporları

Beşiktaş Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğünce yapılan etkinliklerde 2011-2015 yılları arasında; 2011 yılında 15 Resital, 2012 yılında 20 Resital, 2013 yılında 37 Resital, 2014 yılında 27 Resital, 2015 yılında 17 Resital, 2016 yılında 18 Resital, 6 yılda toplam 134 Resital izleyiciye sunulmuştur.

[149] Beşiktaş Belediyesi 2015 Faaliyet Raporu, s. 86.
[150] Beşiktaş Belediyesi 2016 Faaliyet Raporu, s. 112.

4.1.8.3.5. Kültür Turları

Kültür Turları kapsamında günübirlik olarak düzenlenen turlarda vatandaşlar Bursa Ulu Camii, Yeşil Türbe, Bursa Yeşil Camii ve Cumalıkızık Köyü gibi birçok tarihi ve turistik mekanı gezme fırsatı bulmaktadırlar.[151]

Tablo 4.24
Yapılan Diğer Etkinlikler

14 Şubat Sevgililer Günü Etkinlikleri
8 Mart Dünya Kadınlar Günü Kutlaması
Nehar Tüblek Karikatür Yarışması
Çanakkale Zaferi Kutlamaları
27 Mart Dünya Tiyatrolar Günü Kutlaması
Beşiktaş Müzik Festivali
Dünya Sanat Günü Etkinliği
Sadri Alışık Tiyatro ve Sinema Ödülleri
23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı Etkinlikleri
Anneler Günü - Hıdrellez Şenliği
Gençlik Festivali
19 Mayıs Konseri
Ramazan Ayı Etkinlikleri
1-Çorba Çeşmeleri
2-İftar Çadırı
3-Sokak İftarları
4-Halk Sofrası
5-Cami Gezileri
Arnavutköy Şenliği Etkinlikleri
Fotoğraf Festivali
Muharrem Ayı İftarları
Cumhuriyet Bayramı Kutlaması
Öğretmenler Günü Kutlaması
Hanuka Bayramı Kutlaması
Yeni Yıl Kutlamaları

4.1.8.4. Sosyal Hizmetler

4.1.8.4.1. Ekonomik ve Sosyal Destek Faaliyetleri

Beşiktaş İlçe sınırları dahilinde yaşamakta olan, ekonomik ve sosyal manada sıkıntılar çeken vatandaşlara ayni yardımlar (Hasta bezi ve yatak pedi, tekerlekli

[151] Beşiktaş Belediyesi, Kültür Hizmetleri Müdürlüğü görevlisiyle yapılan 25.11.2016 tarihli görüşme.

sandalye yardımı ve bağış yapılan diğer çeşit malzemelerin dağılımı) ve nakdi sosyal yardımlar yapılmaktadır.[152]

Tablo 4.25
2011-2016 Yılları Arası Destek alan Kişi İstatistikleri

Yıllar	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Toplam
Kişi Sayısı	1.230	1.174	2.963	3.391	3.514	4.199	16.741

Kaynak: Beşiktaş Belediyesi 2011-2016 Faaliyet Raporları

Beşiktaş Belediyesi Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü bünyesinde 2011-2015 yılları arasında; 2011 yılında 1.230 kişi, 2012 yılında 1.174 kişi, 2013 yılında 2.963 kişi 2014 yılında 3.391 kişi, 2015 yılında 3.514 kişi, 2016 yılında 4.199 kişi, 6 yılda toplam 16.741 kişi Ayni ve Nakdi destek hizmetinden yararlanmıştır.

4.1.8.4.2. Engelli Koordinasyon Merkezi

Beşiktaş Belediyesi Engelli Koordinasyon Merkezi, engeli bulunan vatandaşların sosyal faaliyetlere katılımına yardımcı olmak, mesleki bilgilerini artırmaya yardımcı etmek, engelli ailelerinin günlük hayatlarını kolaylaştırmak, hayatta engelli olma durumuyla alakalı duyarlılık ortaya çıkarmak, ayrıca engelli ve engeli bulunmayan vatandaşlar arasındaki iletişimi güçlendirmek üzere faaliyet göstermektedir.[153] Merkezde Bilgisayar, Fotoğrafçılık, İngilizce, Yoga, Pilates, Beden Açma, Bedensel Duyarlılık, Resim, Ahşap Boyama, Dans, Takı Tasarımı kursları verilmiş, bunlardan başka çizgi film /film gösterimleri, görme engeli bulunan vatandaşlara günlük gazete okuma ve satranç oynama gibi faaliyetler düzenlenmiştir. Bunların yanında psikolog hizmeti, istihdam danışmanlığı hizmeti de verilmektedir.[154]

Tablo 4.26
2011-2016 Yılları Arası Merkezi Kullanan Kişi İstatistikleri

Yıllar	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Toplam
Merkezi Kullanan Kişi Sayısı	237	347	391	81	345	375	1.776

Kaynak: Beşiktaş Belediyesi 2011-2016 Faaliyet Raporları

[152] Beşiktaş Belediyesi 2013 Faaliyet Raporu, s. 82.
[153] Beşiktaş Belediyesi, Sosyal Yardım işleri Müdürlüğü görevlisiyle yapılan 01.12.2016 tarihli görüşme.
[154] Beşiktaş Belediyesi 2015 Faaliyet Raporu, s. 73.

Beşiktaş Belediyesi Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü bünyesinde faaliyette bulunan Engelli Koordinasyon Merkezinden 2011-2015 yılları arasında; 2011 yılında 237 kişi, 2012 yılında 347 kişi, 2013 yılında 391 kişi 2014 yılında 81 kişi, 2015 yılında 345 kişi, 2016 yılında 375 kişi, 6 yılda toplam 1.776 kişi kullanmıştır.

4.1.8.4.3. Dost Eller (Yapılan Eşya - Giysi vb. Yardımlar)

Beşiktaş Belediyesi Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü koordinasyonluğunda yardıma muhtaç vatandaşlar ile hayırsever vatandaşları buluşturan Dost Eller yardım hizmeti kurumların ve vatandaşların kullanmadığı, kullanılabilir durumdaki beyaz eşya, elektronik eşya, mobilya, kitap, oyuncak ve giysiler teslim alınıp, ihtiyaç sahibi kişilere ulaştırmaktadır.[155]

Tablo 4.27
2011-2016 Yılları Arası Yardım Yapılan Kişi İstatistikleri

Yıllar	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Toplam
Yardım Yapılan Kişi Sayısı	4.080	5.142	4.593	4.519	6.772	4.028	29.134

Kaynak: Beşiktaş Belediyesi 2011-2016 Faaliyet Raporları

Beşiktaş Belediyesi Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü bünyesinde faaliyet yapan Dost Eller Yardım Organizasyonu, 2011-2016 yılları arasında; 2011 yılında 4.080 kişi, 2012 yılında 5.142 kişi, 2013 yılında 4.593 kişi 2014 yılında 4.519 kişi, 2015 yılında 6.772 kişi, 2016 yılında 4.028 kişi, 6 yılda toplam 29.134 kişi yardımdan yararlanmıştır.

4.1.8.4.4. Esenlik Hizmetleri

Yardıma muhtaç 75 yaş ve üstü bireyler ile ihtiyaçlarını karşılamakta sıkıntı çeken engelli vatandaşlar Sosyal Hizmetler Müdürlüğü'ne müracaat ederek Esenlik hizmetinden yararlanabilme noktasında tespite tabi tutulmakta ve uygun bulunması halinde bu hizmetten faydalanabilmektedir. Bu hizmetler Evde Kuaför Hizmeti, Evde Temizlik-

[155] Beşiktaş Belediyesi 2014 Faaliyet Raporu, s. 74.

Hijyen Desteği ve Evde Pratik Düzenleme Hizmetleri Beşiktaş Belediyesi'nin uzman personeli vasıtasıyla vatandaşlara bedelsiz olarak sunulmaktadır.[156]

Tablo 4.28
2011-2016 Yılları Arası Hizmet Alan Kişi İstatistikleri

Yıllar	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Toplam
Faydalanan Kişi Sayısı	-	-	2.569	3.345	3.917	4.933	14.314

Kaynak: Beşiktaş Belediyesi 2011-2016 Faaliyet Raporları

Beşiktaş Belediyesi Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü tarafından yapılan ve 2013 yılında faaliyete başlayan Esenlik hizmetlerinden 2013-2016 yılları arasında; 2013 yılında 2.569 kişi 2014 yılında 3.345 kişi, 2015 yılında 3.917 kişi, 2016 yılında 4.933 kişi, 4 yılda toplam 9.831 kişi yararlanmıştır.

4.1.8.4.5. Sosyal Servis

Beşiktaş Belediye sınırları içinde oturan ihtiyaç sahibi kişilerin Dost Eller Mutfak bünyesince yapılan hizmetler ücretsiz günlük aş talepleri, Ücretsiz Kreş hizmetinden faydalanma talepleri, Kurum bakımı talepleri (Kendilerinin direkt ulaştıkları, ya da etraftaki şahısların servise başvurarak değerlendirilen talepleri), Evsizlerin barınma talepleri, Diğer sosyo-ekonomik hizmetler mevzuunda bilgi edinme talepleri, 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun kapsamında danışmanlık talepleri, Sel, yangın vb. afetlerde şahısların ihtiyaçları doğrultusundaki talepleri değerlendirilmektedir.[157]

Tablo 4.29
2011-2016 Yılları Arası Servis Kullanan Kişi İstatistikleri

Yıllar	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Toplam
Kullanan Kişi	-	-	-	713	1.481	1.129	3.323

Kaynak: Beşiktaş Belediyesi 2011-2016 Faaliyet Raporları

Beşiktaş Belediyesi Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü tarafından yapılan ve Şubat 2014 yılında faaliyet başlayan Esenlik hizmetlerinden 2014-2015 yılları arasında;

[156] Beşiktaş Belediyesi 2013 Faaliyet Raporu, s. 87.
[157] Beşiktaş Belediyesi 2014 Faaliyet Raporu, s. 77.

kişi 2014 yılında 713 kişi, 2015 yılında 1.481 kişi, 2016 yılında 1.129 kişi, 3 yılda toplam 3.323 kişi yararlanmıştır.

4.1.8.4.6. Sosyal Alarm

Beşiktaş ilçesi nüfus yapısı olarak yaşlı nüfusun ikamet ettiği bir ilçe olup 75 yaş ve üzeri yalnız yaşayan vatandaşların Belediye hizmetlerinden ve öncelik grubu olarak da sağlık destekleme hizmet türlerinden bu yaşlarda bulunanların rahatlıkla faydalanması için Sosyal Alarm Projesi Türkiye'deki yerel yönetimlerde bir ilk olma özelliğini taşımaktadır.[158]

Sosyal Alarm, ikamete yerleştirilen ve telefon hattına bağlanıp çalışan elektronik bir sistemdir. Sistem farklı renklerde üç düğme içermektedir.

Kırmızı renk taşıyan acil yardım düğmesi ile kentli çağrı merkezi yetkilisi ile direkt olarak iletişime geçmekte ve acil sağlık sorunları, ev kazaları ve benzeri hallerde adresine Acil Yarım Ambulansı yönlendirilmektedir. Yangın, hırsızlık ve benzeri durumlarda da ilgili kurumlar bilgilendirilerek anında müdahale mümkün kılınmaktadır.[159]

Turuncu renkli düğmeye basıldığında yine çağrı merkezi aracılığıyla "Dost Eller Mutfak"tan yemek ya da "Esenlik Hizmetleri"nden kuaför veya ev temizliği talebinde bulunabilmektedir veya "Sağlık Destek" hizmetlerinin acil yardım dışında; tıbbi danışma, evinde hekim muayenesi, hemşire ve hasta bakıcı, hasta nakil ambulansı psikolog, aile danışmanı, diyetisyen desteği de talep edebilmektedir.

Mavi renkli düğmeye basıldığında önceden sisteme kaydedilen bir kişiye numara çevirmeden tek düğme ile ulaşım imkanı sağlıyor.

[158] Beşiktaş Belediyesi, Sosyal Yardım işleri Müdürlüğü görevlisiyle yapılan 01.12.2016 tarihli görüşme.
[159] Beşiktaş Belediyesi, Sosyal Yardım işleri Müdürlüğü görevlisiyle yapılan 01.12.2016 tarihli görüşme.

Kentlinin cihaza ulaşamayacağı olağan dışı hallerde koluna bileklik gibide kullanılabilen veya boynunda madalyon şeklinde taşıyabileceği acil yardım düğmesi aracılığıyla alarm sistemi daha da etkinleştirilmiştir.[160]

Tablo 4.30
2011-2016 Yılları Arası Alarm Kullanan Kişi İstatistikleri

Yıllar	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Toplam
Kullanan Kişi	-	-	-	487	536	553	1.576

Kaynak: Beşiktaş Belediyesi 2014-2016 Faaliyet Raporları

Beşiktaş Belediyesi Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü tarafından yapılan ve 2013 yılında projelendirilen 2014 yılında faaliyete başlayan Sosyal Alarm hizmetlerinden 2014-2015 yılları arasında; kişi 2014 yılında 487 kişi, 2015 yılında 536 kişi, 2016 yılında 553 kişi, 3 yılda toplam 1.576 kişi kullanmıştır.

4.1.8.4.7. Yaşam Evleri

Beşiktaş Belediyesi sınırları içerisinde yaşayan 65 yaş üzeri tüm vatandaşlara hizmet veren Ulus ve Etiler'de açılan Yaşam evlerinde yapılan faaliyetler Sabah sporu, Günlük gazetelerin okunması, Hafızayı kuvvetlendirici Bilişsel faaliyetler, El becerilerinin uygulandığı faaliyetler, Kişisel gelişim seminerleri, çeşitli kültürel geziler yapılmaktadır.[161]

Tablo 4.31
2011-2016 Yılları Arası Kullanan Kişi İstatistikleri

Yıllar	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Toplam
Kullanan Kişi	-	-	-	40	71	77	188

Kaynak: Beşiktaş Belediyesi 2014-2016 Faaliyet Raporları

Beşiktaş Belediyesi Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü tarafından yapılan ve 2014 yılında faaliyet başlayan Yaşam Evleri hizmetini 2014-2015 yılları arasında; kişi 2014 yılında 40 kişi, 2015 yılında 71 kişi, 2016 yılında 77 kişi, 3 yılda toplam 188 kişi Yaşam evlerini kullanmıştır.

[160] Beşiktaş Belediyesi 2014 Faaliyet Raporu, s. 76.
[161] Beşiktaş Belediyesi, Yaşam Evleri görevlisiyle yapılan 10.01.2017 tarihli görüşme.

4.1.8.4.8. Dost Eller Taksi Hizmeti

Beşiktaş ilçesinde yaşayan engelli vatandaşlarımızın öncelikle sağlık hizmetlerine, eğitim, kültür ve sanat etkinliklerine ulaşımında destek vermek gayesiyle 2015 Mart ayında hizmete girmiştir. İhtiyaç sahibi vatandaşlarımız, hafta içi 08.00 – 17.00 saatleri arasında hizmet veren Dost Eller Taksi hizmetinden yararlanmak için 444 44 55'i arayarak randevu alabiliyorlar. Hizmet alan kişi sayısı 465 kişidir.[162]

4.1.8.5. Yapılan Diğer Hizmetler

4.1.8.5.1. Asker Maaşı

4109 sayılı Asker Ailelerinden Muhtaç Olanlara Yardım Hakkında Kanun hükümlerine uygun olarak muhtaç asker ailelerince yapılan başvurular Belediye Yazı İşleri Müdürlüğü'nce Encümene sevk edilmektedir. Yapılan başvurulardan Belediyemiz Encümeni'nce uygun bulunan Muhtaç ailelere yardım ödemeleri Mali Hizmetler Müdürlüğü'nce yapılmaktadır.[163]

Tablo 4.32
2011-2016 Yılları Arası Asker Maaş Yardım İstatistikleri

Yıllar	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Toplam
Yardım Alan Aile Sayısı	28	21	5	9	0	0	63

Kaynak: Beşiktaş Belediyesi 2011-2016 Faaliyet Raporları

Beşiktaş Belediyesi Yazı işleri Müdürlüğü tarafından Encümene sevki yapılan 2011-2014 yılları arasında; 2011 yılında 28 kişi, 2012 yılında 21 kişi, 2013 yılında 5 kişi 2014 yılında 9 kişi, 4 yılda toplam 63 Aileye asker yardımında bulunulmuştur.

[162] Beşiktaş Belediyesi 2015 Faaliyet Raporu, s. 77.
[163] Beşiktaş Belediyesi 2014 Faaliyet Raporu, s. 163.

4.1.8.5.2. Sünnet Şöleni

Beşiktaş Belediyesi 2 yıldır ''Sünnet Şöleni" adı altında, Beşiktaş ilçesinde ikamet eden dar gelirli ailelerin 6-12 yaş arası çocukları sünnet ettirilmektedir. 2014 yılında 63 çocuğun 2015 yılında 54 çocuğun sünnetleri Acıbadem Fulya Hastanesinde gerçekleştirilmiştir.[164]

Tablo 4.33
2011-2016 Yılları Arası Sünnet Şöleni İstatistikleri

Yıllar	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Toplam
Kişi Sayısı	-	-	-	63	54	84	201

Kaynak: Beşiktaş Belediyesi 2014-2016 Faaliyet Raporları

Beşiktaş Belediyesi Yazı işleri Müdürlüğü tarafından Encümene sevki yapılan 2014-2015 yılları arasında; 2014 yılında 63 kişi, 2015 yılında 54 kişi, 2016 yılında 84 kişi, 3 yılda toplam 201 kişi sünnet ettirilmiştir.

[164] Beşiktaş Belediyesi 2015 Faaliyet Raporu, s. 144.

5. SONUÇ

Yerel yönetimlerin ilk örnekleri antik çağda site'ler, Roma İmparatorluğunda municipe'ler, Antik Yunan'da ise Polis denilen yapılarla ifade edilmektedir. 17. yüzyılda değişen siyasi organizasyonlar ile Ulus-Devlet kavramı güç kazanıp yönetim Devlet elinde toplanınca mahalli birimlerin fonksiyonları en aza inmiştir.

Osmanlı Devleti'nde ise Mahalli birimler varlığı çok eskiye dayanmamakta olup ilk düzenlemeler 1839 Tanzimat Fermanı ile başlamıştır. Cumhuriyet'in kuruluşu ile Yerel İdarelere mesafeli davranılmış sebebi ise yeni kurulan Devletin birliği ve bölünmezliği olmuştur. Bu dönemle birlikte reformist çalışmalar yapılmış olup en kapsamlı çalışma 1987 yılında kabul edilen Büyükşehir Belediyeleri Kanunu'dur.

Siyasi, Ekonomik, Teknolojik, Toplumsal, Kültürel münasebetlerin etkileri yani küreselleşme ile artık neredeyse bir köy halini alan dünyada herkes her şeyden haberdar olarak standartların yükseltilmesi konusunda siyasi kurumlara talepte bulunmaya başlamıştır.

Avrupa Birliği'nin öncüsü olduğu Avrupa Birliği Yerel Yönetim Özerklik Şartı Avrupa Konseyi tarafından 1985 yılında kabul edildi. Türkiye'de Avrupa Birliği'ne üye olmak için bekleyen aday ülkelerden olup çeşitli kriterleri kabul etmek zorundadır. Siyasi kurumlarını diğer Avrupa Birliği ülkelerinde olduğu gibi Konsey kararlarına uygun şekilde dizayn etme taahhüdü olduğundan bu konuda çeşitli çalışmalar yapılmıştır.

5393 sayılı Belediye kanunu ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediye kanunu başta olmak üzere son zamanlarda yapılan düzenlemeler ile yasal çerçeve oluşturmuş ve Yerel Yönetimlere bu bağlamda ''Sosyal Belediyecilik'' uygulama alanları açısından oldukça geniş yetkiler verilmiştir. Yapılan bu düzenlemeler ile Sosyal Belediyecilik konusunda yasal zeminin birkaç istisna haricinde yeterli hale geldiği söylenebilir.

Beşiktaş İlçesi özelinde Kuruluş tarihine bakarsak şaheser diyeceğimiz yapıları, mimari olarak inşa edilmiş siteleri ve bunun yanında gecekondu semtlerinin az da olsa varlığı, bu üçlü lokasyonda yaşayan insanların profili maddi anlamda birbirine yakın olmamakla birlikte tinsel açıdan da çeşitlilik göstermektedir.

İlçede ikamet eden nüfus yapısını ve gün içinde oluşan hareketliliğini göz önüne alarak Muhtarlıklar, Sivil Toplum Kuruluşları, ve diğer kuruluşlar dahil edilerek organize edilen belediyecilik hizmetlerini kendini Beşiktaş'lı diye tanıtan ve bunun yanında kendini kentli hisseden vatandaşlar tarafından yararlanılan, faaliyetlerin çokluğu ilçeye önemli bir değer katmaktadır. Burada önemli hususlardan birisi Belediye idaresinin eğitime katkı sağlamak bakımından mülahazalarının müspet manada olması ve ilçenin Türkiye'nin önemli üniversite ve liseleri bünyesinde bulundurması, öğrencilerin genel manada gurbette eğitim hayatlarını sürdürmeye çalışmaları dikkat çekmektedir.

Beşiktaş Belediyesi'nin eğitim destek hizmetleri alanında 2011-2016 yılları arasında 32.528 ihtiyaç sahibi öğrenci nakdi, ayni ve diğer şekillerde destek almıştır.

Hayatın hareketliliğin geçmişe oranla hızlanması, aile bireyleri arasında bulunan bağın zayıflaması ve eşler arasında çıkan sorunlar, insani problemlerin çoğalması, kamu hizmetlerine erişimin Beşiktaş gibi kent yaşamının merkezinde olan bir ilçede yaşayan insanlar için zorluğu ilçede daha önce hiçbir belediye tarafından uygulanmayan yeni hizmetlerin yapılmasına vesile olmuştur.

Beşiktaş Belediyesi'nin sosyal hizmetler alanında 2011-2016 yılları arasında 67.517 yardıma muhtaç kişiye hizmet sağlanmıştır.

Marmara Belediye Birliği tarafından verilen 2016 yılı Altın Karaca Belediyecilik Ödülleri kapsamında Sosyal Alarm Hizmeti birincilik ödülüne layık görülmüştür.

Demografik yapısına bakıldığında yaşayan nüfusun yaş ortalamasının yüksekliği ve bu sınıflamaya koyduğumuz vatandaşlarda görülen sorunlar, şehrin ana aks'larında bulunup komşu ilçelerden nüfus transferine maruz kalması ve şehir

hayatının merkezinde olmasından kaynaklı sükunetin ilçeye uzak bir idea olarak kalması ve anne-çocuk sağlığına verilen ehemmiyet sağlık hizmeti uygulama ve kullanımı açısından dikkat çekici boyutlara ulaşmıştır.

Beşiktaş Belediyesi'nin sağlığa yönelik hizmetleri kapsamında 2011-2016 yılları arasında 337.597 kişi çeşitli hizmetlerden faydalanmış olup herhangi bir ücret ödememiştir.

İstanbul Tabip Odası tarafından 2016 yılında verilen Halk Sağlığı Teşviki ödülünü kazanmıştır.

Şehr-i İstanbul'un mazide kalmış resim, video ve basında çıkan diğer görüntülerine baktığımızda Beşiktaş ilçesi her zaman yerini almış olup, çok çeşitli filmlere konu olan mekanı bünyesinde barındırması geçmişte İlim erbabı, yazılı ve görsel basında kalem ve söz sahibi insanların ikamet olarak burayı tercih etmeleri ilçenin kıymetini maddinin yanında manevi olarak artırmıştır.

Beşiktaş Belediyesi'nin Kültür hizmetleri alanında 2011-2016 yılları arasında 485 program, bununla birlikte Ramazan Ayı ve Gayrimüslim vatandaşların özel günlerine dair programlar ve etkinlikler düzenlenmiştir.

İkamet eden nüfusun gelir düzeyinin diğer ilçelerde ikamet eden vatandaşlara göre daha yüksek olması, dini ve kültürel değerlerin çeşitliliği, yaşayan insanların eğitim seviyesinin yüksek olması gibi sebepleri de sıralayabiliriz. Bu gibi durumlar diğer hizmetler alanında incelediğimiz asker maaşı ve sünnet şöleni gibi hizmetlerin kullanım oranını düşürmüştür.

Beşiktaş Belediyesi yapılan diğer hizmetler alanında 2011-2016 yılları arasında 264 kişi hizmetlerden yararlanmıştır.

Mevcut duruma genel olarak baktığımızda Dolmabahçe-Ortaköy hattında yaşayan insanların belediyenin eğitim ve kültür hizmetlerini ağırlıklı olarak kullandığı, Ulus-Etiler-Levent lokasyonunda yaşayan vatandaşların kültür hizmetlerini, Karanfilköy ve civarında yaşayan insanlar sağlık ve sosyal hizmet türlerinden sıklıkla yararlandığı görülmektedir.

Sosyal politika ve uygulamaların muhtaç durumda olan insanlar için ciddi manada ehemmiyeti olduğu açıkça görülmektedir. Bugün bu uygulamaların hayata geçmesinde birinci derece sorumluluk yasalar nezdinde her ne kadar merkezi idare olarak gözükse de uygulamada asli mesuliyet yerel idare olarak gözükmektedir. Buradaki başlıca problem Ülke kanunlarında açıkça ifade edilmeyen yerel idarenin mali otonomisi, merkezi otorite ile aynı siyasi düşünceyi paylaşmayan Belediyelerin mali sorunlar yaşamasına sebep olmaktadır. Sosyal Belediyecilik hizmetlerinin vatandaşları memnun edecek şekilde yerine getirilmesi için belediye bütçesinde bu alana ayrılan payın yüksek olması elzemdir.

Bir diğer sorunda her ne kadar kıt miktar da olsa merkezi idare tarafından tahsis edilen ödeneklerin verimli kullanılmasında uzman personel eksikliği dikkat çekmektedir.

Hem Merkezi idarenin yönetiminden kaynaklanan eksiklik ve olumsuzluklar hemde yerel idarenin yönetiminden doğan sorunlar yapılacak çalışmalar sayesinde en aza indirilmesi gerekmektedir. Merkezi otorite ile yerel makamlar bu manada kendilerini daha kaliteli hizmeti yapmak olarak adına rakip görmeli ama birbirlerinin de tamamlayıcısı olmayı tercih etmelidirler.

Sosyal Belediyecilik hizmetleri kapsamında değerlendirilen hizmet türleri ve uygulamaları, Yöneticilerin düşünce dünyası ile yakın ilişkilidir. Vizyon sahibi, halkla ilişkiler konusunda kendisini mesul hisseden, günümüzde ve gelecekte de hakim olan ve olacağını düşünülen tüketim odaklı yaşam ve teknolojik gelişmeleri müspet bir şekilde okumasını bilen, mazi ile ati arasında akli, kalbi ve hissi manada köprü kurabilecek kişilerin yönetimlerde söz sahibi olmaları uygulayan ve yararlanan insanların memnuniyeti ile neticelenmektedir.

KAYNAKÇA

Kitaplar

Altan, Ömer Zühtü. **Sosyal Politika**, 1.Baskı, TC. Anadolu Üniversitesi Yayını No: 1744, Eskişehir, Haziran 2007, https://aofsosyoloji.files.wordpress.com/2012/08/sosyal-politika.pdf (22.09.2016).

Bedir, Eyüp. İstihdam, İşsizlik, Ücretler ve Çalışma Koşulları, Ünite 3, **Sosyal Politika** içinde (Edit.: Abdurrahman İlhan Oral ve Yener Şişman), 1.Baskı, T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını No: 2628, Eskişehir, Temmuz 2012.

Bedir, Eyüp. Sosyal Politikaya İlişkin Genel Bilgiler ve Sosyal Politikanın Araçları, Ünite 1, **Sosyal Politika** içinde (Edit.: Abdurrahman İlhan Oral ve Yener Şişman), 1.Baskı, T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını No: 2628, Eskişehir, Temmuz 2012.

Bozlağan, Recep ve Demirkaya, Yüksel. **Türkiye'de Yerel Yönetimler**, 1.Basım, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, Mart 2008, http://www.tarkanoktay.net/index_htm_files/tarkan%20oktay-belediyenin%20tarihsel%20gelisimi.pdf (28.08.2016).

Ersöz, Halis Yunus. **Sosyal Politikada Yerelleşme**. İstanbul: İstanbul Ticaret Odası Yayınları, 2011, http://www.ito.org.tr/itoyayin/0022930.pdf (16.07.2016).

Eryılmaz, Bilal. **Kamu Yönetimi**, Erkan Matbaacılık, İstanbul 1997.

Eryılmaz, Bilal. **Kamu Yönetimi**, Erkan Matbaacılık, İstanbul 2000.

Eryılmaz, Bilal. **Kamu Yönetimi**, Okutman Yayıncılık, Ankara 2011.

Hacıköylü, Canatay. **Yerel Yönetimler**, 1.Baskı, T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını No: 2928, Eskişehir, Ocak 2013.

Keleş, Ruşen. **Yerinden Yönetim ve Siyaset**, 1.Baskı, Cem Yayınevi, İstanbul 1992.

Koray, Meryem. **Sosyal Politika**, İmge Kitabevi, 2005.

Okutan. **Yerel Siyaset**. (Sempozyum kitabı). İstanbul: Okutan Yayınları, ISBN 978-9944-936-14-9, 2008.

Oral, Abdurrahman İlhan, Şişman, Yener (Edit.). **Sosyal Politika**, 1.Baskı, T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını No: 2628, Eskişehir, Temmuz 2012.

Oral, Abdurrahman İlhan, Şişman, Yener (Edit.). **Sosyal Politika-II**, 1.Baskı, T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını No: 2878, Eskişehir, Ocak 2013, https://azizcelik2013.files.wordpress.com/2014/01/sosyal-politika2.pdf (22.09.2016).

Özcan, Lütfi, Yurttaş, Fatma, Köseoğlu, Özer ve Gülener, Serdar (Yay Haz.). **1. Ulusal Yerel Yönetimler Sempozyumu Bildiriler Kitabı**, Sakarya Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, 23-24 Ekim 2008, Sakarya, ftp://ftp.sakarya.edu.tr/KUTUPHANE/sempozyumkitap.pdf (29.08.2016).

Parlak, Bekir ve Özgür, Hüseyin. **Avrupa Birliği ile Bütünleşme Sürecinde Türkiye'de Yerel Yönetimler**, Alfa, Ekim 2002.

Şeker, Murat. **Yerel Yönetimlerde Sosyal Bütçeyi İzleme Raporu**, TESEV Yayınları, İstanbul, Mart 2011, http://tesev.org.tr/wp-content/uploads/2015/11/Yerel_Yonetimlerde_Sosyal_Butceyi_Izleme_Raporu.pdf (27.09.2016).

Tokol, Aysen. Özel Olarak Korunması Gereken Gruplar (Dezavantajlı Gruplar), Ünite 7, **Sosyal Politika** içinde (Edit.: Abdurrahman İlhan Oral ve Yener Şişman), 1.Baskı, T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını No: 2628, Eskişehir, Temmuz 2012.

Tokol, Aysen. Özel Olarak Korunması Gereken Gruplar-III (Kadınlar), Ünite 5, **Sosyal Politika-II** içinde (Edit.: Abdurrahman İlhan Oral ve Yener Şişman), 1.Baskı, T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını No: 2878, Eskişehir, Ocak 2013.

Türkiye Belediyeler Birliği- TBB. **Temel Belediye Mevzuatı**. 10. Baskı, Ankara: Türkiye Belediyeler Birliği yayını, Şubat 2014, http://www.tbb.gov.tr/online/yayinlar/temel_belediye_mevzuati2014/files/publication.pdf (14.07.2016).

Varcan, Nezih. Yerel Yönetimlerin Kavramsal Yapısı, Ünite 1, **Yerel Yönetimler** (Edit.: Canatay Hacıköylü) içinde, 1.Baskı, T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını No: 2928, Eskişehir, Ocak 2013.

Makaleler

Adıyaman, Ahmet Turan ve Demirel, Salim. "Sosyal Belediyecilik Üzerine Bir İnceleme: Ankara Büyükşehir Örneği", **Dış Denetim Dergisi,** Nisan-Mayıs-Haziran 2011.

Akdoğan, Yalçın. "Yerel Siyaset - Kavramlar", **Yerel Siyaset** içinde, İstanbul: Okutan Yayınları, 2008.

Arıkboğa, Erbay. "5393/11: Devam Eden/Edemeyen Reform", **1. Ulusal Yerel Yönetimler Sempozyumu Bildiriler Kitabı**, (Yayına Haz.: Lütfi Özcan, Fatma Yurttaş, Özer Köseoğlu ve Serdar Gülener), Sakarya Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, 23-24 Ekim 2008, Sakarya, ftp://ftp.sakarya.edu.tr/KUTUPHANE/sempozyumkitap.pdf (29.08.2016).

Aygen, Murat. "Sosyal Belediyecilik Üzerine Bir İnceleme: Elazığ Belediyesi Örneği", **Fırat Üniversitesi Harput Araştırmaları Dergisi,** 2014, Cilt: 1, Sayı: 1, http://web.firat.edu.tr/harput/images/kapaklar/HAD-1/11.%20Yrd.%20Do%C3%A7.%20Dr.%20Murat%20Aygen%20-%20SOSYAL%20BELED%C4%B0YEC%C4%B0L%C4%B0K%20%C3%9CZER%C4%B0NE%20B%C4%B0R%20%C4%B0NCELEME%20ELAZI%C4%9E%20BELED%C4%B0YES%C4%B0%20%C3%96RNE%C4%9E%C4%B0.pdf (14.07.2016).

Bozlağan, Recep. "Kentsel Kamu Hizmetlerinden Tatmin Düzeyi: İstinye-İstanbul Örneği", **Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,** (7), 2004, http://www.acarindex.com/dosyalar/makale/acarindex-1423907878.pdf (28.08.2016).

Çelik, Abdullah. "Sosyal Belediyecilik Anlayışı: Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi Örneği", **Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi,** 2014, 16/1, http://iibfdergisi.gazi.edu.tr/index.php/iibfdergisi/article/viewFile/676/535 (17.07.2016).

Çiçek, Niyazi ve Bozlağan, Recep. "Yerel Yönetim Birliklerinde Belge Yönetimi Programı: Marmara ve Boğazları Belediyeler Birliği Örneği", **Akademik İncelemeler,** Cilt:3 Sayı:2, 2008, http://www.infolla.com/dosyalar/articleextension/635749744798653508_5000063814-5000081515-1-SM.pdf (28.08.2016).

Çöpoğlu, Mustafa. "Sosyal Belediyecilik ve Sorunları", **Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,** 5(2), http://sbedergi.karatekin.edu.tr/Makaleler/1623033183_11.%20Sosyal%20Belediyecilik.pdf (14.07.2016).

Çukurçayır, M. Akif. "Yerel Demokrasi ve Yerel Siyaset", **Yerel Siyaset** içinde, İstanbul: Okutan Yayınları, 2008.

Demir, Konur Alp. "Özerk Yerel Yönetim Yapısından Federalizme Geçiş", **Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi,** Cilt 4, Sayı 2, 2014, http://iibfdergi.karatekin.edu.tr/Makaleler/1468185721_JFEAS_4_2_3.pdf (07.08.2016).

Demirkaya, Yüksel. "Avrupa Birliği'nin Yerel Kamu Şirketleri Stratejisi: Türkiye'de Hukuki Yapı ve İstanbul Büyükşehir Belediyesi Uygulamaları", **Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,** Cilt 7, Sayı 13, 2010, ss.420-444, https://www.pegem.net/dosyalar/dokuman/1061125.pdf (31.08.2016).

Demirkaya, Yüksel. "Yerel Yönetimlerde Bir Politika Transfer Aracı Olarak Benchmarking", **"İş, Güç" Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi,** Cilt 10, Sayı 1, Ocak 2008, http://www.isgucdergi.org/download.php?id=315&tk=327554bce8b05e8d14b072b4e650af67&f=315.pdf&user=&lg=tr (31.08.2016).

Duman, Ahmet. "Yerinden Yönetim mi, Yoksa Yerelleşme mi?", http://dergipark.ulakbim.gov.tr/kuey/article/download/5000050934/5000048168 (06.08.2016).

Ertan, Birol. "Yerel Yönetim Kavramı", **Çağdaş Yerel Yönetimler,** Cilt 11, Sayı 1, Ocak 2002, http://www.todaie.gov.tr/resimler/ekler/01997826d4f9833_ek.pdf?dergi=%C7a%F0da%FE%20Yerel%20Y%F6netimler%20Dergisi (06.08.2016).

Es, Muharrem, Başkurt, Mustafa ve Zengin, Eyüp. "Kentsel Yoksulluğun Önlenmesinde Sosyal Belediyecilik Uygulamaları", **Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi,** 2013, Cilt 2, Sayı 1, http://journals.manas.edu.kg/mjsr/archives/Vol_02_Issue_05_Period_2013/pdf_files/MJSR-02-05-02.pdf (17.07.2016).

Güngör, Sezen. "Yerel Yönetim ve Merkezi Yönetimin Görev Paylaşımı", **Akademik Bakış Dergisi,** Sayı: 32, Eylül-Ekim 2012, http://www.akademikbakis.org/eskisite/32/11.pdf (06.08.2016).

İpek, Selçuk ve Çıplak, Benan. "Türkiye'de Sosyal Belediyecilik ve Sosyal Bütçe Uygulamaları: Çanakkale Belediyesi Örneği", **Yönetim Bilimleri Dergisi,** 2016, Cilt 14, Sayı 27, http://ybd.comu.edu.tr/images/form/dosya/dosya_885711.pdf (14.07.2016).

Kara, Mustafa. "Türkiye'de Merkezileşme-Yerelleşme Tartışmaları ve Hizmet Sunumunda Ölçek Sorunu", **Yönetim Bilimleri Dergisi,** Cilt 14, Sayı 27, 2016, ss.249-276, http://ybd.comu.edu.tr/images/form/dosya/dosya_849195.pdf (31.08.2016).

Karabacak, Birsen Nacar. "Toplumsal Dayanışmanın Finansman Boyutu: Türkiye'de Sosyal Politikaların Finansmanı Örneği", **Çalışma ve Toplum,** 2013/2, http://calismatoplum.org/sayi37/karabacak.pdf (22.09.2016).

Keleş, Ruşen. "Yerel Yönetimler Özerklik Şartı Karşısında Avrupa ve Türkiye", **Çağdaş Yerel Yönetimler,** Cilt 4, Sayı 6, Kasım 1995.

Kesgin, Bedrettin. "Kentsel Yoksulluğa Yönelik Yerinden ve Yerel Müdahale: Sosyal Belediyecilik", **Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi,** Sayı: 26, Ağustos 2012.

Koray, Meryem ve Temiz, Hasan Ejder. "Merkezi Yönetimle İlişkiler, Kısıtlar ve Harcamalar Çerçevesinde Sosyal Belediyecilik ve Dört Büyükşehir Belediyesi Açısından Uygulamalar", http://www.calismatoplum.org/sayi42/koray.pdf (16.07.2016).

Koray, Meryem. "Görülmek İstenmeyen Gerçek: Sosyal Refah Politikaları ve Demokrasi İlişkisi", http://www.calismatoplum.org/sayi5/Makale5/makale2.pdf (24.09.2016).

Koray, Meryem. "Sosyal Politikanın Anlamı ve İşlevini Tartışmak...", http://www.calismatoplum.org/sayi15/koray.pdf (24.09.2916).

Öztürk, Hasret ve Gül, Hüseyin. "Sosyal Belediyecilik Sosyal Devlete ve Sosyal Haklara Bir Alternatif mi?", **IV. Sosyal Haklar Ulusal Sempozyumu,** http://www.sosyalhaklar.net/2012/Bildiriler/Ozturk-Gul.pdf (14.07.2016).

Palabıyık, Hamit ve Atak, Şermin. "Türkiye'de Mahalle Yönetimi", **Avrupa Birliği ile Bütünleşme Sürecinde Türkiye'de Yerel Yönetimler**, (Ed. Bekir Parlak, Hüseyin Özgür), Alfa, ss. 331-371, Ekim 2002, http://members.comu.edu.tr/hpalabiyik/makale/f4.pdf (29.08.2016).

Palabıyık, Hamit. "Yönetimden Yönetişime Geçiş ve Ötesi Üzerine Kavramsal Açıklamalar", **Amme İdaresi Dergisi,** TODAİE, Cilt 37, Sayı 1, Mart, http://members.comu.edu.tr/hpalabiyik/makale/d5.pdf (31.08.2016).

Parlak, Bekir. "Avrupa Birliği Perspektifinden Merkezi Yönetim - Yerel Yönetim İlişkileri", **Tesam Akademi Dergisi,** ss. 7-40, http://tesam.dergipark.gov.tr/download/article-file/137984 (29.08.2016).

Pektaş, Ethem Kadri. "Türkiye'de Sosyal Belediyecilik Uygulamaları ve Temel Sorunlar", **Akademik İncelemeler Dergisi,** 2010, Cilt 5, Sayı 1, http://dergipark.ulakbim.gov.tr/akademikincelemeler/article/download/5000063766/5000059740 (14.07.2016).

Uçaktürk, Gülay, Uçaktürk, Ahmet ve Özkan, Mehmet. "Yerel Yönetimlerde Sosyal Sorumluluk Bağlamında Sosyal Belediyecilik: Biga Belediyesi Örneği", http://akademikpersonel.kocaeli.edu.tr/ahmet.ucakturk/bildiri/ahmet.ucakturk11.08.2011_04.20.14bildiri.pdf (14.07.2016).

Yönten, Aslı ve Şimşek, Çiğdem. "Türkiye'de Sosyal Belediyecilik Olgusunu Anlamak: Samsun Üzerine Bir İnceleme", http://dosya.marmara.edu.tr/stkaum/spmj/say%C4%B1%203/Asli_Y_nten_ve_Cigdem_Sim_ek.pdf (14.07.2016).

Tezler

Akarsu, Serkan. Sosyal Belediyecilik (Zeytinburnu Belediyesi Örneği), **Yüksek Lisans Tezi,** İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2014.

Arıkboğa, Erbay. Yerel Yönetimler, Katılım ve Mahalle Muhtarlığı, **Yüksek Lisans Tezi,** Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 1998.

Kalko, Ümit. Avrupa Birliği'ne Uyum Sürecinin Türkiye'de Yerel Yönetimlere Yansıması, **Yüksek Lisans Tezi,** Kadir Has Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2010.

Öztürk, H. Değişen Sosyal Devlet Anlayışı ve Sosyal Belediyecilik, **Yüksek Lisans Tezi,** Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta 2012.

Şahinoğlu, İlker. Avrupa Birliği'ne Uyum Sürecinde Türkiye'de Sosyal Belediyecilik Anlayışı, **Yüksek Lisans Tezi,** Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2014.

Diğer kaynaklar

"Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı, Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı, 15 Ekim 1985 tarihinde imzaya açıldı. Türkiye anlaşmayı 21 Kasım 1988'de imzaladı", http://www.nilufer.bel.tr/i/pdf/7.pdf (07.08.2016).

442 Sayılı Köy Kanunu, Kabul Tarihi: 18/3/1924, Yayımlandığı R. Gazete: Tarih : 7/4/1924 Sayı: 68, http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.3.442.pdf (07.08.2016).

5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, Kabul Tarihi: 10/7/2004, Yayımlandığı R.Gazete: Tarih: 23/7/2004 Sayı: 25531, http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5216.pdf (07.08.2016).

5393 Sayılı Belediye Kanunu, Kabul Tarihi: 3/7/2005, Yayınlandığı R. Gazete: Tarih: 13/7/2005 Sayı: 25874, http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5393.pdf (07.08.2016).

Beşiktaş Belediyesi (resmi web sitesi), http://www.besiktas.bel.tr/ (13.07.2016).

Beşiktaş Belediyesi (resmi web sitesi), http://www.besiktas.bel.tr/sayfa/1794/tarihce (Erişim Tarihi: 31.10.2016).

Beşiktaş Belediyesi, **2011 Faaliyet Raporu.**

Beşiktaş Belediyesi, **2012 Faaliyet Raporu.**

Beşiktaş Belediyesi, **2013 Faaliyet Raporu.**

Beşiktaş Belediyesi, **2014 Faaliyet Raporu.**

Beşiktaş Belediyesi, **2015 Faaliyet Raporu.**

Beşiktaş Belediyesi, **2016 Faaliyet Raporu.**

Beşiktaş Belediyesi, **2017 Performans Programı.**

Beşiktaş Belediyesi, **2018 Performans Programı.**

Beşiktaş Belediyesi, **Stratejik Planı 2015-2019.**

Beşiktaş Kaymakamlığı (resmi web sitesi), http://www.besiktas.gov.tr/besiktas-hakkinda (Erişim Tarihi: 31.10.2016).

Beşiktaş Kaymakamlığı (resmi web sitesi), http://www.besiktas.gov.tr/besiktas-hakkinda (Erişim Tarihi: 01.11.2016 http://www.yerelnet.org.tr/ilceler/ilce.php?ilceid=198636 (Erişim Tarihi: 01.12.2016).

Biricikoğlu, Hale. Kamu Yönetimi, Hafta 2, Ders İçeriği, Sakarya Üniversitesi, http://content.lms.sabis.sakarya.edu.tr/Uploads/68781/46566/2._hafta.pdf (07.08.2016).

Özkal Sayan, İpek. "Türkiye'de İdari Sistem ve Örgütlenme", http://www.kas.de/wf/doc/kas_34517-1522-12-30.pdf?130529081937 (06.08.2016).

Toksöz, F., Özgür, A.E., Uluçay, Ö., Koç, L., Atar, G. ve Akalın, N. (Yazarlar), **Yerel Yönetim Sistemleri -Türkiye ve Fransa, İspanya, İtalya, Polonya, Çek Cumhuriyeti-, Türkiye Ekonomik ve Sosyal Etüdler Vakfı İyi Yönetişim Programı,** TESEV Yayınları, İstanbul, Ağustos 2009.

Turan, A. Menaf, "Türkiye'nin Yeni Yönetim Düzeni: Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi", www.dergipark.com (06.05.2018).